

TUTKIMUSYKSIKÖN JULKAISUJA 4/2020

Elpyminen on hidasta, eikä pelasta kaikkia

Toimialakatsaus

SYKSY 2020

1. Korona-ajan K-malli näkyy Teollisuusliiton aloilla
2. Teollisuuden kansainväliset ja kotimaiset suhdannenäkymät
3. Vakavaraiset pärjäävät teknologiasektorilla
4. Kemian sektorilla menestyjät parantavat tulostaan
5. Vaikeudet jatkuvat ja kilpailu kovenee puutuotesektorilla
6. Erityisalojen sektorilla epävarmuus syvenee

Sisältö

1. K-malli näkyy Teollisuusliiton aloilla	3
1.1. Elpyminen eritahtista ja karsivaa	3
1.2. Työllisyys ja tuotanto laskusuunnassa	4
1.3. Työpaikan koko, ala ja paikka tuotantoverkostossa vaikuttavat	5
1.4. Teollisuusliiton yritys- ja toimialaseuranta	6
2. Teollisuuden kansainväliset ja kotimaiset suhdannenäkymät	9
2.1. Korona-aika ja talouden kehitys	9
2.2. Pidemmän aikavälin kehitys teollisuudessa	11
2.3. Talouden ja teollisuuden tilanne Euroopan unionissa	12
2.4. Suomen, Euroopan unionin ja maailmantalouden näkymät	13
3. Vakavaraiset pärjäävät teknologiasektorilla	14
3.1. Tuotanto ja työllisyys teknologiasektorilla	14
3.2. Metallien jalostus	16
3.3. Metallituotteiden valmistus	17
3.4. Koneiden ja laitteiden valmistus	19
3.5. Elektroniikkateollisuus	21
3.6. Sähkölaitteiden valmistus	22
3.7. Moottorijoneuvojen ja perävaunujen valmistus	23
3.8. Muiden kulkuneuvojen valmistus	24
3.9. Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus	25
3.10. Metallimalmien louhinta	26
4. Kemian sektorilla menestyjät parantavat tulostaan	27
4.2. Kenkien ja nahkatuotteiden valmistus	29
4.3. Jalostettujen öljytuotteiden valmistus	30
4.4. Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden valmistus	31
4.5. Lääkeaineiden ja lääkkeiden valmistus	32
4.6. Kumi- ja muovituotteiden valmistus	33
4.7. Lasin ja lasituotteiden valmistus	34
4.8. Moottorijoneuvojen kauppa, huolto ja korjaus	35
4.9. Muu valmistus	37
5. Vaikeudet jatkuvat ja kilpailu kovenee puutuotesektorilla	38
5.1. Tuotanto ja työllisyys puutuotesektorilla	38
5.2. Puutuotteiden valmistus	40
5.3. Huonekalujen valmistus	41
6. Erityisalojen sektorilla epävarmuus syvenee	42
6.2. Metsätalous ja puunkorjuu	44
6.3. Tekstiilien valmistus	45
6.4. Vaatteiden valmistus	46
6.5. Painaminen	47
6.6. Jakelupalvelut	48
6.7. Pesulapalvelut	49

1. K-malli näkyy Teollisuusliiton aloilla

ANU-HANNA ANTILA

1.1. ELPYMINEN ERITAHTISTA JA KARSIVAA

Korona-aika on poikkeuksellinen paitsi epidemian itsensä vuoksi myös talouden kehittymisen osalta. Keväällä ajateltiin ensin, että talous romahtaa ja elpyy nopeasti. Taloustieteilijät piirsivät ennustekäyriä V-kirjaimen muotoon. Hyvin pian kävi selväksi, ettei epidemia heti hellitä, vaan se alkaa kiertää pandemiana pitkin maanosia. Maailman eri puolilla talous hidastui tai jopa pysähtyi. Tilanteen kehittyessä taloustieteilijät vaihtoivat ennustekuvioihinsa V-käyrän tilalle U-käyrän, joka kuvasi hidastuvaa elpymistä.

Alkoi olla selvää, että elpyminen on hyvin hidasta. Se ei myöskään näytä koskevan kaikkia yhtäläisesti, eikä ole samatahtista. Amerikkalaiset taloustieteilijät havaitsivat, että "nousuvesi ei kannattele kaikkia veneitä yhtäläisesti" eli paremmat ajat eivät koske kaikkia tai elpyminen ei tapahdu kaikkialla tasaisesti. Esitettyjen ennustemallien rinnalle nostettiin alkukesällä uusi K-malli, joka kuvaa monitasoista kahtiajakoa.

Kahtiajako menestyjiin ja pudokkaihin koskee niin toimialoja, yrityksiä kuin palkansaajiakin. Myös kansantalouksien elpyminen on eriytynyttä ja eritahtista. K-malli näkyy näin valtioiden ja kauppa-alueiden välillä, koska epidemia koettelee eri maiden väestöä kovin eri lailla. Euroopan unionissa on jaettu jäsenmaille taloudellista tukea, jotta elpyminen olisi tasatahtisempaa. EU:n ohella myös valtiot ovat jakaneet koronatukea yrityksille, yhdistyksille ja muille toimijoille.

K-malli kertoo käynnissä olevasta kamppailusta, jota koronakriisi on kiihdyttänyt. Koronakriisistä

joko selviää – tai sitten ei. Mallin taustalla on ajatus siitä, että jo ennen koronakriisiä pärjänneillä menee hyvin pandemiasta riippumatta. Sen sijaan kaikilla ei ole taloudellisia resursseja tai löydy puskuria. Jo ennen korona-aikaa toimeentulonsa ja toimintansa kanssa kamppailleet ovat vaarassa.

PÄRJÄÄJÄT, SINNITTELIJÄT JA MENESTYJÄT

Teollisuusliiton tutkimusyksikön tuore suhdannekysely antaa viitteitä siitä, minkälaisia vaikutuksia koronaepidemiolla on ollut liiton jäsenten työpaikoilla. Lokakuussa 2020 sähköisenä toteutettu suhdannekyselyyn vastasi 981 pääluottamusmiestä (N=981) kaikista Teollisuusliiton 2 033 pääluottamusmiehistä. Vastausprosentti oli hyvä (48,3 %). Määrällisesti vastaajia oli eniten metalliteollisuuden työpaikoilta (n=534). Vastausaktiivisuus oli puolestaan kaikkein korkein puutuote-sektorilla, jossa yli puolet (51,3 %) pääluottamusmiehistä antoi vastauksensa.

Suhdannekyselyn tulokset antavat viitteitä K-mallisesta kehityksestä: noin puolella työpaikayrityksissä on tilanne pysynyt hallinnassa. Tällaisten työpaikkojen pääluottamusmiehet kertovat: "Tilaukanta hyvällä mallilla", "syyskuussa tilauksia on tullut enemmän, lähes normaalisti", "tilauksia näköpiirissä" ja "tilaukanta normaali, toiminta jatkuu samanlaisena kuin ennenkin".

Lähes puolet työpaikoista ovat jakautunut sinnittelijöihin ja menestyjiin. Suhdannekyselyn mukaan peräti neljäsosa (26 %) teollisuusliittolaisten työpaikoista yrittää pärjätä. Moni niistä on kamppailut olemassaolonsa kanssa jo pidempään. Erityisesti pk-yritykset ja alihankkijat ovat olleet tiukoilla, mutta koronakriisi kolkuttelee talvella jo suurempienkin työpaikkojen ovia.

Pääluottamusmiesten mukaan alas on tultu ja näkymät huonot: "Tilaukset tippunut ja aika lyhentynyt", "hiljaista...", "tilaukset vähenevät jatkuvasti, helvetin huono" ja "keväästä syksyyn tosi paljon tilauksia, nyt tilaukset ovat vähentyneet". Joidenkin yritysten kohtalona on karsiutua, sen verran kovasti koronaepidemia on koetellut niitä.

Eroa löytyy toimialojen välillä. Kaikkein heikoimmin menee joillakin metalli- ja erityisalojen työpaikoilla. Niiden lähtötaso koronakriisin kohtaamiseen oli yleensä heikko. Pääluottamusmiehet toteavat tilanteen suoraan: "Firma oli jo ennen korona-aikaa konkurssikypsä," "tuotantotoiminta loppuu vuoden lopussa" ja "työt loppuvat joulukuussa, työsuhdet maaliskuussa".

Kaikkein menestyneimmät työpaikkayritykset taas porskuttavat korona-aikanakin. Tällaisia menestyjiä on reilu kuudesosa (15 %) Teollisuusliiton piiriin kuuluvien alojen työpaikoista. Epidemia ei ole hetkauttanut suuria, vakavaraisia yrityksiä eikä muita menestyjiä. Korona-aikana kasvua on nähty joillakin toimialoilla, kuten esimerkiksi lääketeollisuudessa. Pääosin kemianteollisuuden työpaikoilla sekä auto- ja rengasaloilla on mennyt tasaisesti.

Pääluottamusmiehet kertovat menestyksestä: "Tuleva kausi elokuusta elokuuhun tulee olemaan täystyöllistetty", "uusia asiakkaita vanhojen lisäksi, 10 vuoden historian parhaita vuosia tehdään nyt", "ensi vuoden näkymät ovat todella hyvät, lisää työntekijöitä pitää palkata" ja "tilauksia on enemmän, mitä ehdimme tehdä kauden aikana". Tällaisilla työpaikoilla tekemistä riittää ja työllisyys kohenee.

1.2. TYÖLLISYYS JA TUOTANTO LASKUSUUNNASSA

Korona-ajan vaikutukset näkyvät selvästi syksyn 2020 tilastoissa. Kun vuosi sitten raportoimme työllisyystilanteen kehittyneen hienosti, tilanne on nyt päinvastainen. Tilastokeskuksen Työvoimatutkimuksen (2020) mukaan 15–64-vuotiaiden työllisyys on vuodessa heikentynyt selvästi. Syyskuussa 2020 työllisiä oli 35 000 vähemmän ja työttömiä 47 000 enemmän kuin vuosi aiemmin. Tämä on aikamoinen muutos.

Syyskuussa työllisten osuus väestöstä eli työllisyysaste oli 72,0 prosenttia (pudotusta vuodessa -0,7 prosenttiyksikköä). Seuraavien vuosien puolelle venyvän koronapandemian vaiheita ja seurauksia

voimme vain arvailla. Kaikki merkit viittaavat kyllä siihen, että konkurseja nähdään ensi vuonna ja niiden mukana lomautukset ja irtisanomiset yleistyvät. Myös tilaajamaiden epidemiatilanne vaikuttaa Suomesta vietävien tuotteiden menekkiin. Pitkälti on kiinni tuotteiden kysynnästä, mihin suuntaan työllisyystilanne kehittyi Teollisuusliiton piiriin kuuluvilla aloilla.

Teollisuusliitossa tutkimusyksikössä olemme seuranneet korona-ajan talouskehitystä intensiivisesti. Laadimme erilliset raportit liiton jäsenten yt-tilanteen tuloksista ja kehittymisestä kuukausittain. Lomautuksia ja irtisanomisia koskevaa analyysia on tehty sektoreittain, toimialoittain ja yritystasolla.

Ensimmäisen vuosipuolikkaan aikana Teollisuusliiton piiriin kuuluvilla 33 toimialalla yhä useammat yritykset ovat hidastaneet ja vähentäneet tuotantoaan. Työtekijöiden kannalta ikäviä uutisia ovat olleet lomautukset. Kesällä lomautusmäärät notkahtivat alaspäin, mutta syksyn alussa luvut taas nousivat koskemaan lähes 29 000 teollisuusliittolaista. Lomautuksista osa on jo päättynyt, ja osasta on tehty päätös loppuvuodelle. Jotkut liiton jäsenistä on lomautettu kokonaan ja moni tekee lyhennettyä työviikkoa tai työpäivää.

Irtisanottavien Teollisuusliiton jäsenten määrä pysytteli kevään ja kesän ajan 700 paikkeilla. Alkusyksystä luku nousi yli 1 300 irtisanottavaan. Joten elokuun katsauksessa esitetty epäily siitä, että tilanne kehittyi ikävämpään suuntaan, oli valitettavan oikea. Lokakuun lopussa irtisanottavia oli lähes 1 500.

ENNUSTEET

Teollisuusliiton tutkimusyksikkö arvioi metalliteollisuuden yritysten pärjänneen vuonna 2020 hyvin, kun haasteelliset olosuhteet huomioidaan. Tulevista talvikuukausista on kuitenkin tulossa vaikeita monella työpaikalla. Ennusteen mukaan metallialat toipuvat vuonna 2021, mutta tuotanto ja työllisyys jäävät vuoden 2019 tasoa alemmiksi.

Kemianteollisuus kokonaisuutena pärjää paremmin kuin muut teolliset toimialat. Kumi- ja muoviteollisuudella on tänä vuonna vaikeuksia, mutta kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden valmistuksessa poikkeusolot eivät juuri näy. Vuonna 2020 tuotanto supistuu 3 prosenttia. Nesteen Porvoon jalostamon suurhuolto on siirretty vuodelle 2021, mikä hidast-

taa tuotannon ja työllisyyden elpymistä. Autoalojen työllisyys heikkenee hieman tänä vuonna, ja pudotus jatkuu ensi vuonna.

Jo vuosi sitten puuteollisuuden näkymät olivat selvästi Teollisuusliiton piiriin kuuluvista aloista kehnoimmat. Edelleenkin näkymät pysyvät heikkoina. Tutkimusyksikkö esittää ennusteenaan, että työllisyys, tuottavuus ja tuotannon määrä alenevat vuonna 2020 puuteollisuuden aloilla. Työllisyys ei lähde kasvuun vielä ensi vuonna.

1.3. TYÖPAIKAN KOKO, ALA JA PAIKKA TUOTANTOVERKOSTOSSA VAIKUTTAVAT

Yrityksillä on ollut erilaisia tapoja reagoida korona-aikaan. Suhdanekyselyssä pääluottamusmiehiä pyydettiin arvioimaan toteutumaa eli tilannetta heidän työpaikallaan kolme kuukautta sitten ja tällä hetkellä sekä näkymiä kolmen kuukauden päähän. Arviot koskivat työpaikan työllisyyden ja tuotannon kehitystä.

Testasimme suhdannekyselyssä korona-aikaa koskevilla kysymyksillä, ilmeneekö työpaikoilla K-mallin mukaista kehitystä. Kysyimme, minkälaisia toimia epidemia on aiheuttanut työpaikoilla ja millainen vaikutus sillä on ollut työpaikan neuvottelukulttuuriin. Tilastollisessa analyysissä niin sanottuina selittävinä muuttujina ovat olleet toimiala (sektori), yrityksen paikka tuotantoverkostossa (lopputuote/alihankinta), työntekijöiden määrä ja koronaepidemiaan liittyvät toimet (mm. lomautukset ja lomien siirrot).

Tässä analyysin tuloksia tarkastellaan työnantaja-yrityksen koon ja sektorin kautta, kuten myös työllisyyden ja tuotannon lähimenneisyyden ja lähitulevaisuuden muutoksia. Tämän lisäksi arvioimme työnantajayrityksen koon, sektorin ja koronaan liittyvien toimien vaikutusta työllisyyden ja tuotannon kehitykseen.

Tilastollisen analyysin tulokset kertovat, että työllisyys on todennäköisimmin kasvanut niissä yrityksissä, joissa ei koronaepidemian vuoksi ole tehty tuotantoon tai työn jatkuvuuteen liittyviä toimia. Tässä ei sektorien välillä ole eroa. Kaikkein pienimmät työpaikat ovat todennäköisimmin niitä, joihin ei ole koronaepidemian vaikutuksesta palkattu uusia työntekijöitä. Suuret, yli 250 henkeä työllistävät yritykset taas ovat yleisimmin siirtäneet tuotantoa, järjestelleet lomaa uudelleen ja jättäneet jatkamatta määrääikaisten työntekijöiden työsuhteita.

Metalliteollisuuden toteuma ja keskeiset ennusteet (e*)

	2019	2020e*	2021e*
Tuotannon määrän muutos, %	7	-7	4
Työllisyyden muutos, %	1	-3	2
Työtuntien muutos, %	1	-6	3
Tuottavuuden muutos, %**	6	-1	1

Metallimalmien louhintaa ei lasketa mukaan metalliteollisuuteen, koska se on alkutuotantoa

** Tuotanto työtuntia kohden

Kemianteollisuuden toteuma ja keskeiset ennusteet (e*)

	2019	2020e*	2021e*
Tuotannon määrän muutos, %	5	-3	2
Työllisyyden muutos, %	1	-2	1
Työtuntien muutos, %	1	-4	2
Tuottavuuden muutos, %**	4	1	0

** Tuotanto työtuntia kohden

Puutuoteteollisuuden toteuma ja keskeiset ennusteet (e*)

	2019	2020e*	2021e*
Tuotannon määrän muutos, %	1	-9	3
Työllisyyden muutos, %	-2	-3	0
Työtuntien muutos, %	-1	-7	3
Tuottavuuden muutos, %**	2	-2	0

** Tuotanto työtuntia kohden

Tuotannon osalta tulokset ovat yhtä selkeät. Työntekijämäärien perusteella tuotannon pysyminen ennallaan on todennäköisintä kaikkien pienimmillä työpaikoilla kolmen kuukauden aikana. Jos työpaikalla ei ole otettu käyttöön mitään koronaepidemian liittyviä toimia, on tuotanto todennäköisemmin kasvanut tai ainakin pysynyt ennallaan. Yt-neuvottelujen, lomautusten ja irtisanomisten välttäminen korreloi kasvanneen tuotannon kanssa.

Kun tuloksia tarkastellaan toimialoittain, erottuu kemian sektori muista sektoreista. Korona-ajan haasteisiin on auto- ja rengasaloilla vastattu yleisimmin (51 %) jättämällä palkkaamatta uusia työntekijöitä. Muilla kemian sektorin aloilla taas on yleisimmin (37 %) siirretty tuotantoa, järjestelty loma-aikoja ja jätetty uusimatta työsopimuksia.

Kemianaloilla ja auto- ja rengasaloilla odotetaan myös myynnin kasvavan tai pysyvän ennallaan keskimääräistä useammin ja yrityskoosta riippumatta. Toki kyselyajankohta voi vaikuttaa: auto- ja rengasaloilla ei alkusyksyyn sijoitu kesä- tai talvirengassesonkia,

jolloin on kiirettä. Kemian sektorilla epidemia on vaikuttanut suhteellisen vähän tekemisiin.

Kemian sektorilta löytyvät myös kaikkein selvimmät erot neuvottelukulttuurin muutoksista. Kemian-aloilla on korona-aikana löydetty ratkaisuja sekä joustettu molemmin puolin kaikkein eniten verrattuna muihin sektoreihin. Puolestaan taas auto- ja rengasalojen pääluottamusmiehet kertovat, että heidän työpaikoillaan ilmenee kaikkein eniten työnantajan sanelua ja ristiriitoja.

Teknologiasektorilla tuotanto-odotukset ovat heikentyneet pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. Etenkin metallialojen pienimpien, alle 20 hengen työpaikkojen tuotanto näyttää kärsineen. Hieman suuremmissa, 50–99 henkeä työllistävissä metallialojen yrityksissä sekä työllisyys että tuotanto ovat heikentyneet. Suuremmilla, 100–249 hengen työpaikoilla näkymät ovat huonoimmat, sillä niissä odotetaan työllisyyden ja tuotannon heikkenevän keskimääräistä yleisemmin.

Toimialoista erityisalojen sektorilla on mennyt huonoinen: tuotanto on laskenut ja sen uskotaan heikkenevän jatkossakin. Työllisyyteen liittyen erityisalojen lomautukset ja irtisanomiset liittyvät selvästi painoalaan heikentyneeseen tilanteeseen sekä myös kausiluoteisen työn loppumiseen.

Kun tarkastellaan yritysten lähimenneisyyden ja -tulevaisuuden näkymiä sen perusteella tekeekö yritys lopputuotetta vai alihankintaa, erot yritysten välillä ovat melko pieniä. Lopputuotetta tekevissä mikroyrityksissä on keskimääräistä enemmän odotuksia työllisyyden paranemisesta verrattuna muihin samankokoisiin yrityksiin. Keskisuurilla, 50–99 työntekijää työllistävät, alihankintaa tekevillä työpaikoilla tuotanto on laskenut. Niissä myös työllisyys on heikentynyt ja tulee heikentymään edelleen.

Lokakuun suhdannekyselyyn vastanneista aktiivisimpia olivat pienten, alle 50 henkeä työllistävien työpaikkojen pääluottamusmiehet. Heidän osuutensa oli kolmannes (47 %) vastauksista. Neljäsosa (24 %) vastaajista työskentelee 50–99 henkeä työllistävissä työpaikoissa ja vajaa viidennes (18 %) taas 100–249 hengen työpaikoilla. Määrällisesti eniten teollisuusliittolaisia työllistävät yli 250 hengen työpaikat, joiden pääluottamusmiesten osuus kaikista vastaajista oli kymmenesosa (11 %).

1.4. TEOLLISUUSLIITON YRITYS- JA TOIMIALASEURANTA

Teollisuusliiton Toimialakatsaus (syksy 2020) on osa liiton tutkimusyksikön tekemää yritys- ja toimialaseurantaa. Toimialakatsaus julkistetaan syksyisin ja keväisin. Lisäksi alkusyksystä ilmestyy palkkakatsaus. Katsaukset on suunnattu ennen muuta luottamushenkilöille, siis jäsenten ja heidän paikallistason edustajiansa avuksi työssään. Taloutta, työllisyyttä ja suhdannenäkymiä koskevia tietoja käytetään edunvalvonnassa ja osana taloutta koskevaa opetusta Murikan kursseilla.

Annamme katsauksissa kuvan metalli-, kemian-, puutuote- ja erityisalojen Teollisuusliiton piiriin kuuluvien toimialojen kehityksestä viime vuosina. Katsaukset toimivat myös apuna, kun vertailaan yksittäisten yritysten kehitystä koko toimialan kehitykseen. Lisäksi alkusyksystä julkaistaan Palkkakatsaus, jossa kerrotaan palkankehityksestä Teollisuusliiton eri aloilla ja julkaistaan alakohtaisia palkkatilastoja.

Tämän Toimialakatsauksen taulukoissa esitellään Teollisuusliiton tutkimusyksikön tekemät taloutta, työllisyyttä ja tuotantoa koskevat ennusteet teknologia- kemian- ja puutuotesektorilta. Erityisalojen sektori on sen verran moninainen, ettei kokonaiskuvaa ole mahdollista laatia numeroista yhdeksi taulukoksi, sillä keskenään vertailukelpoista tilastoaineistoa ei ole. Ennusteiden lisäksi esitämme myös sanallisen yleisarvion tilanteesta sektorien yhteenvetosivuilla.

Katsauksessa käytetään toimialoja koskevassa jaotellussa Tilastokeskuksen toimialaluokituksen (TOL2008) mukaista aineistoa. Kaikkiaan Teollisuusliiton neljälle sektorille sijoittuvia toimialoja on yli 30, eivätkä ne kaikilta osin ole yksi yhteen liiton sopimusalojen kanssa. Niitä on toinen mokoma. Suhdanne- ja toimialakatsauksen lisäksi tutkimusyksikkö tuottaa erillisen palkkakatsauksen loppukesällä.

Katsauksissa hyödynnetyt tiedot perustuvat useaan lähteeseen. Päälähteinä on käytetty Tilastokeskuksen Kansantalouden tilinpidon ja Teollisuustilaston uusimpia saatavilla olevia tietoja sekä Tullin ulkomaankauppatilastoja ja Alma Talentin Analyysointin tuoreimpia yritystietoaineistoja.

Sektori- ja toimialakohtaisesti olemme hyödynneet tilasto- ja tutkimustietoa myös muiden tiedontuottajien tietotuotteista. Esimerkiksi Kansallisen Mediatutkimuksen ja Kantar TNS:n tuottamia tilastotietoja on käytetty erityisalojen sektorille luetun painoalan kohdalla. Moottoriajoneuvojen kaupan osalta taas on hyödynnetty Autoalan tiedotuskeskuksen ja Trafín tilastotietoja. Alkutuotannon osalta on käytetty Luonnonvarakeskuksen ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tietoja.

SUHDANNEKYSELY NELJÄNNESVUOSITTAIN

Erilaiset tilastot ilmestyvät auttamatta viiveellä. Siksi tuotamme tutkimusyksikössä ajantasaisempaa tietoa luottamusmiehille lähetetyn suhdannekyselyn avulla. Kyselyvastausten pohjalta voidaan myös ennakoida tulevaa, johon tilastot eivät useinkaan pysty. Vaikka suhdannekyselyn tulokset ovat enemmänkin suuntaa antavia, ne täydentävät tilastoista saatavaa tarkempaa tilastotietoa.

Suhdannekyselyssä pyydämme luottamusmiehiltä arviota heidän työpaikkansa työllisyyden ja tuotannon tilasta 3 kuukautta sitten, tällä hetkellä ja 3 kuukautta eteenpäin. Tämä siksi, että tutkimusyksikössä seuraamme entistä tarkemmin suhdanteiden muutosta. Vuoden 2021 puolella tutkimusyksikkö alkaa myös julkaista Teollisuusliiton suhdannebarometria, joka perustuu suhdannekyselyjen tuloksiin.

Kysymme myös työpaikkojen henkilömääriä, jotka työnantajayritysten tulee ilmoittaa nykytilanteen mukaan. Myös pienten yritysten tulee ilmoittaa tilinpäätöksessä henkilöstön keskimääräinen lukumäärä, joka ei aina ole tarkka. Lisäksi osa yrityksistä ilmoittaa tiedot henkilötyövuosina, ei henkilömäärinä. Joidenkin yritysten kohdalla tietoa ei silti ole saatavana. Näin loppuvuoden toimialakatsauksessa julkaisemme listauksen kunkin toimialan suurimmista työnantajista.

Suhdannekysely toteutetaan neljästi vuodessa. Tuoreessa kyselyssä selvitetiin toimialojen suhdannekehityksen lisäksi korona-ajan vaikutuksia eri työpaikoilla.

Suhdannekyselyn sektorikohtaisia tuloksia esitellään toimialakatsauksessa kunkin sektorin pääsivulla (luvut 3.1. teknologiasektori, 4.1. kemian sektori, 5.1. puutuotesektori ja 6.1. erityisalojen sektori).

TOIMIALAN TUNNUSLUVUT TIETOLAATIKOISSA

Jokaisen sektorin osion aloittavalle pääsivulle olemme hahmotelleet yleisarviomme. Pääsivun jälkeen esittelemme toimialoittain niiden kehitystä perustuen tuoreimpiin tietoihin.

Jokaisen toimialan keskeisimmät tiedot ja tunnusluvut löytyvät sivun alusta erillisestä tietolaatikosta. Erot teollisuudenalojen, palvelullisten alojen ja elinkeinoalojen tietojen välillä ovat pääasiassa sen verran suuret, että olemme päätyneet kahden erilaiseen tietolaatikkoon. Poikkeuksiakin on. Esimerkiksi palvelullinen koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus, josta löytyy tilastoitua tietoa riittävästi laajempaan tietolaatikkoon. Koska toimialoja koskevat tiedot vaihtelevat, myös niitä kuvaavat kuviot on räätälöity vastaamaan parhaiten tarkoitusta.

Teollisuuden toimialoja koskevasta laajemmasta tietolaatikosta löytyvät seuraavat tunnusluvut. Ensin mainitaan toimialaa koskevat sopimusalat, sitten tässä järjestyksessä esitellään keskeiset tunnusluvut (suluissa lähde): tuotteet ja tärkeimmät asiakkaat (Teollisuusliiton tutkimusyksikkö), työllisten määrä ja tuotanto (Tilastokeskus/Kansantalouden tilinpito), liikevaihto, yritysten määrä, kannattavuus ja vakavaraisuus (Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto) ja vientimaat ja tavaravienti (Tulli).

Tuotannon osalta annetut tiedot on suhteutettu tehdasteollisuutta kokonaisuudessaan kuvaaviin arvoihin. Kannattavuuden ja vakavaraisuuden osalta annettuja tietoja verrataan teollisuuden keskiarvoihin. Viennin osalta toimialan vientiä verrataan Suomen koko tavaravientiin.

Maa- ja metsätaloutta (alkutuotanto), lasituotteita ja palvelualoja koskevissa suppeammissa tietolaatikoissa mainitaan toimialaa koskevat sopimusalat. Sen jälkeen tässä järjestyksessä esitellään keskeiset tunnusluvut (suluissa lähde): tuotteet/palvelut ja tärkeimmät asiakkaat (Teollisuusliiton tutkimusyksikkö), henkilöstömäärä, liikevaihto ja yritysten määrä (Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto) ja kannattavuus (Alma Talent Analysaattori).

Kannattavuuden ja vakavaraisuuden osalta toimialan yrityksille annetaan sanallinen arvio kolmiportaisella asteikolla heikko, tyydyttävä tai hyvä. Näitä napakasti esiteltyjä tietoja ja arvioita voi lukea seuraavalla tavalla: Toimialan yritysten kannattavuudesta kertoo nettotulos. Nettotulosprosenttia voidaan teollisuuden aloilla pitää hyvänä, jos se on yli 5 prosenttia. Kun nettotulos jää alle 5 prosentin mutta pysyttelee kuitenkin nollan yläpuolella, taso on tyydyttävä. Heikosta kannattavuudesta kertoo nollataso tai sen alittaminen.

Niiltä toimialoilta, joilta tunnuslukuna on mukana myös vakavaraisuus, esittelemme tietolaatikossa kunkin toimialan yritysten omavaraisuusasteen. Sanallisen arvion antamisessa on käytetty seuraavia kriteerejä: Omavaraisuusaste on hyvä, jos se on yli 40 prosenttia. Jos se jää 20–40 prosenttiin, tasoa voidaan pitää tyydyttävänä. Heikosta tasosta kertoo, jos omavaraisuusaste on alle 20 prosenttia.

Tietolaatikoissa esitetyt kunkin toimialan tunnusluvut perustuvat tuoreimpiin saatavilla oleviin tietoihin. Tilastojen tuottamisessa on kuitenkin aina viivettä. Siksi olemme merkinneet näkyviin vuoden, jolta tieto on saatavilla. Joissakin tapauksissa on niin, ettei tietoja ole. Tällöin olemme merkinneet kyseisiin kohtiin "ei saatavana".

Toivomme Teollisuusliitto ry:n toimialakatsauksesta olevan teille hyötyä. Otamme mielellämme vastaan palautetta ja ehdotuksia katsausten kehittämiseksi.

Toimialakatsaus on toteutettu tutkimusyksikön asiantuntijoiden yhteistyönä. Katsauksen jokaisen luvun otsikon alta löytyy kirjoittajan nimi. Tarkemmat kysymykset ja muut tiedustelut voi näin kohdentaa oikealle asiantuntijalle.

Helsingissä 3.11.2020

Anu-Hanna Anttila, tutkimuspäällikkö
työllisyys ja talous, suhdannekysely

Timo Eklund, erikoistutkija
talous, teknologia- ja erityisalojen sektorin toimialaseuranta

Veli-Pekka Heino, erikoistutkija
kemian ja erityisalojen sektorien toimialaseuranta

Mika Kärkkäinen, erikoistutkija
teknologia- ja puutuotesektorin toimialaseuranta

Elina Nevalainen, tilastotutkija
kuviot, taulukot ja tietolaatikkojen tiedot, suhdannekysely

Jukka Saviluoto, erikoistutkija
kemian ja puutuotesektorin toimialaseuranta, suhdannekysely

2. Teollisuuden kansainväliset ja kotimaiset suhdannenäkymät

TIMO EKLUND

2.1. KORONA-AIKA JA TALOUDEN KEHITYS

Jo ennen koronavirusepidemian puhkeamista oli ennustettu, että Suomen talouskasvu hidastuu. Talousnäkymät synkkenivät nopeasti entisestään, kun yhteiskuntia alettiin sulkea Euroopassa maaliskuussa koronaviruspandemian seurauksena. Kiinassa talous oli tätä ennen lähes pysähtynyt rajoitustoimien seurauksena.

Tähän asti Suomi on pärjännyt kriisin aikana poikkeuksellisen hyvin lähes kaikilla mittareilla mitattuna. Viruksen leviäminen on ollut hyvin hallinnassa. Terveystieteiden tutkimuskeskukset ovat selvittäneet tehtävistään. Lisäksi talouden supistuminen on jäänyt lähes kaikkia muita länsimaita vähäisemmäksi. Valtiovarainministeriö ennustaa Suomen kokonaistuotannon supistuvan tänä vuonna selvästi (-4,5 %) mutta kasvavan jo ensi vuonna (+2,6 %).

Muun yhteiskunnan tavoin suomalainen teollisuus on selviytynyt korona-aikana hyvin. Tammielokuussa teollisuustuotanto supistui Tilastokeskuksen volyyymi-indeksin mukaan vain hieman (-3,1 %). Metalliteollisuudessa lasku on jäänyt tätäkin vähäisemmäksi (-0,9 %). Ekonomistit ovat kuukausi kuukaudelta odottaneet teollisuus-

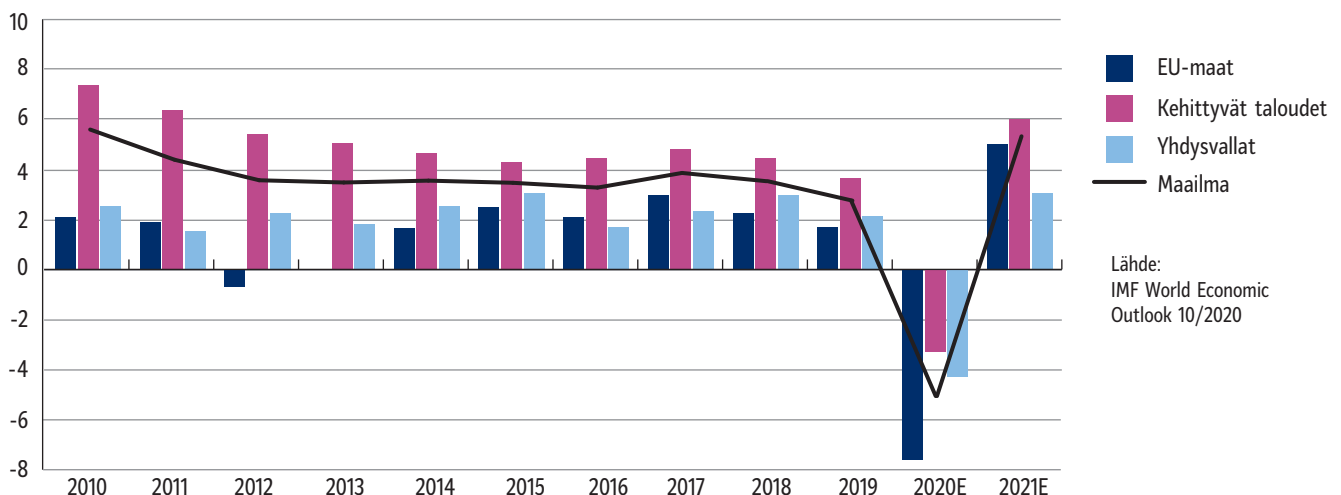
tuotannon selkeän laskun alkamista. Toistaiseksi tilanne on pysynyt vakaana.

Loppuvuosi tulee olemaan Teollisuusliiton tutkimusyksikön ennusteen mukaan teollisuuden osalta koronakriisin vaikeinta aikaa. Syinä tähän ovat alkuvuoden heikko tilauskertymä ja epidemian uudelleen kiihtyminen monissa maissa.

Kuvio 1 näyttää koko maailman, EU-maiden, Yhdysvaltojen ja kehittyvien maiden kokonaistuotannon kasvun viimeisen kymmenen vuoden aikana (2010–2019). Kuvioista löytyvät myös Kansainvälisen valuuttarahaston ennusteet vuosille 2020 ja 2021. Pandemian paheneminen syksyn aikana ja sitä seuranneet rajoitustoimet saattavat heikentää talouskasvua enemmän, mitä kuviossa ennustetaan.

Kansainvälisen valuuttarahaston ennusteen mukaan EU-maiden talous supistuu tänä vuonna 7 prosenttia. Ensi vuoden kasvuksi ennustetaan 5 prosenttia. Näin ollen kokonaistuotanto on jäämässä palautumisesta huolimatta vuotta 2019 pienemmäksi. Yhdysvalloissa talouden supistuminen jää ennusteen mukaan tänä vuonna 4 prosenttiin mutta palautuisi ensi vuonna jo lähelle vuoden 2019 tasoa. Ennusteen toteutuessa suomalaisen teollisuuden on kriisin jälkeen kerättävä

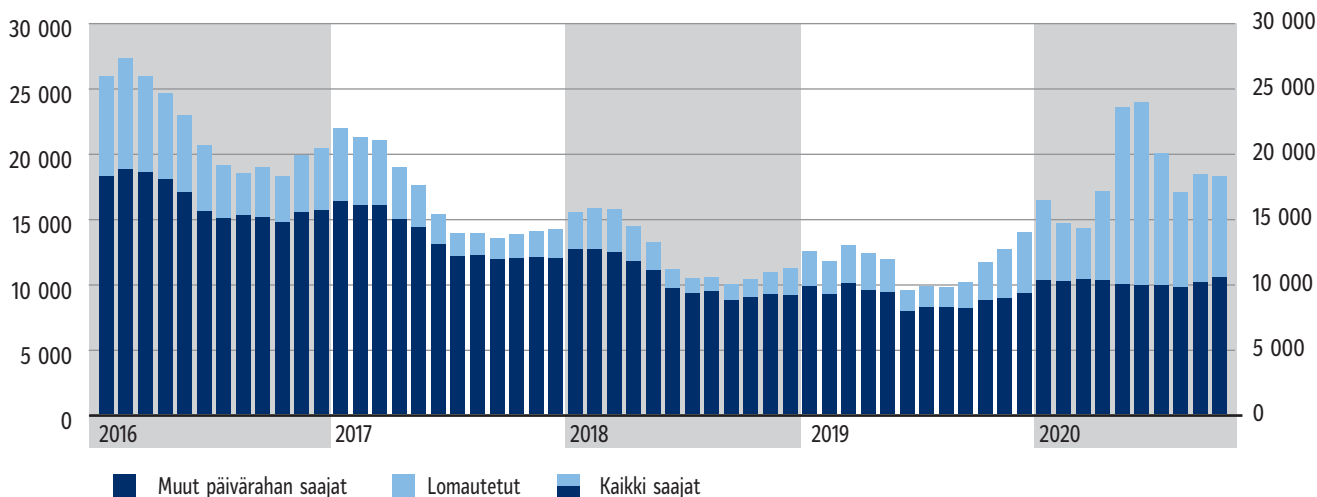
Kuvio 1
Maailman BKT:n kehitys alueittain, %

Lähde:
IMF World Economic
Outlook 10/2020

Kuvio 2

Teollisuuden työttömyyskassasta päivärahaa saaneet henkilöt kuukausittain, viimeinen havainto 10/2020

Lähde: Teollisuuden työttömyyskassa

tilauksensa markkinoilta, jotka ovat hieman aiemmin ennustettua pienemmät.

Talouden ja teollisuuden ongelmat tulevat häviämään asteittain, kun väestö saadaan rokotettua koronaa vastaan. Monien asiantuntijoiden mukaan tämä ajoittuu luultavammin ensi kesän alkupuolelle. Rokotteen valmistumiseen, saatavuuteen ja vaikuttavuuteen liittyvät ennusteet ovat kuitenkin hyvin epävarmoja.

Suomessa on ainakin toistaiseksi säästyty suurlta konkurssiaalloilta yritysten tukemisen, taloudellisen elvytyksen ja muiden kriisitoimien avulla. Vaikka työttömyys onkin noussut nopeasti, on kysymys useimmiten lomautuksista. Työmarkkinoilta syrjäytyminen on jäämässä vähäiseksi, mikä johtuu kriisin lyhytkestoisuuden lisäksi hyvin toimivasta lomautusjärjestelmästä Suomessa.

Kuvio 2 esittää Teollisuuden työttömyyskassasta päivärahaa saaneiden jäsenten määrät kuukausittain. Lomautettujen määrä hyppäsi voimakkaasti touko- ja kesäkuussa ylöspäin. Tämän taustal-

la oli toteutunutta kehitystä synkempi näkemys koronaepidemian talousvaikutuksista. Myös lomautuskäytäntöjen joustavoittaminen lisäsi lomautusten käyttöä työpaikoilla. Kuvio ei sisällä tietoa siitä, kuinka monelta päivältä jäsenelle on etuuksia maksettu.

Kesällä Teollisuusliiton jäsenten työllisyystilanne kohentui. Tämä heijastelee osaltaan sitä, että kriisi ei iskenytkään monille jäsenten työpaikoille aivan niin rankasti kuin aluksi ennakoitiin. Syyskuussa työttömyyskorvauksia saaneiden määrä kasvoi mutta kasvu pysähtyi lokakuussa. Jos kehitys jatkuisi tämän suuntaisena, muodostuu loppuvuoden työllisyystilanteesta ennakoitua parempi. Yhden kuukauden kehityksestä ei tosin voi vetää pidemmälle meneviä johtopäätöksiä.

Huomioitava on, että kokonaisuudessaan Teollisuuden työttömyyskassan päivärahan saajien määrä oli nykyistä suurempi vuonna 2016. Tällöin tosin kassan jäseniäkin oli määrällisesti enemmän.

Taulukko 1

Suomen taloudellinen kehitys										
Suomen taloudellinen kehitys	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Bruttokansantuote	3,2	2,5	-1,4	-0,9	-0,4	0,5	2,8	3,3	1,5	1,1
Tehdasteollisuuden tuotos	2,7	4,2	-3,9	-3,3	-1,6	-2,9	3,1	5,3	0,8	4,7
Tavaroiden ja palveluiden vienti	6,2	2,0	0,2	0,6	-2,0	0,4	3,9	8,6	1,7	7,7
Tavaroiden ja palveluiden tuonti	6,3	6,2	1,1	0,1	-0,9	2,0	5,7	4,2	5,4	3,3
Kulutusmenot	2,0	1,9	0,4	0,0	0,4	1,5	1,9	0,7	1,7	0,9
Investoinnit	2,3	3,9	-0,3	-4,6	-1,8	0,5	9,0	4,8	3,9	-1,0
Työttömyysaste, %	8,4	7,8	7,7	8,2	8,7	9,4	8,8	8,6	7,4	6,7
Kuluttajahintojen muutos, %	1,2	3,4	2,8	1,5	1,0	-0,2	0,4	0,7	1,1	1,0

Lähde: Tilastokeskus

2.2. PIDEMMÄN AIKAVÄLIN KEHITYS TEOLLISUUDESSA

Suomen teollisuustuotanto kääntyi kasvuun vuonna 2016. Tätä oli edeltänyt varsin vaatimattoman kehityksen kausi. Koronaepidemiaan pysähtyneen nopean kasvun aikana teollisuustuotanto kasvoi voimakkaasti etenkin vuosina 2017 ja 2019. Molempina vuosina tehdasteollisuuden tuotanto lisääntyi noin 5 prosenttia.

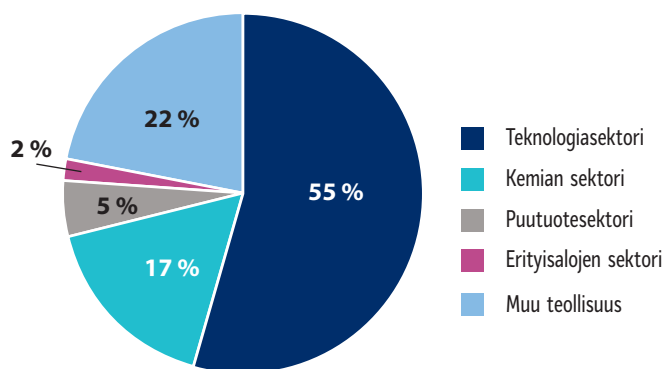
Kasvusta huolimatta ainoastaan kemian-teollisuuden tuotanto on ylittänyt teollisuuden huippuvuoden 2008 tuotantomäärät. Saattaa jopa olla, että Suomessa ei tulla koskaan saavuttamaan vuoden 2008 tasoa. Kuvio 3 kuvaa kehitystä vuodesta 2010, jolloin teollisuustuotanto oli tippunut viidenneksen parin vuoden takaisesta huipustaan. Tämä vuoden 2010 tuotantomäärä saavutettiin tehdasteollisuudessa vuonna 2017 ja metalliteollisuudessa vasta viime vuonna.

Kuviossa 4 kuvataan teollisuuden jalostusarvon jakautumista Teollisuusliiton eri sektoreille sekä muuhun teollisuuteen. Toimialan jalostusarvolla tarkoitetaan sitä, kuinka paljon eri tavaroiden ja palveluiden hinnasta on tuotettu kunkin toimialan Suomen yksiköissä. Muu teollisuus koostuu niistä teollisuuden aloista, jotka eivät kuulu Teollisuusliiton sopimusalojen piiriin. Siihen kuuluu myös Muu valmistus -toimiala, jota on vaikea sijoittaa eri liittojen sopimustoimintaan tai Teollisuusliiton

sisällä tietyille sektorille. Metalliteollisuus vastaa yli puolta tehdasteollisuuden jalostusarvosta.

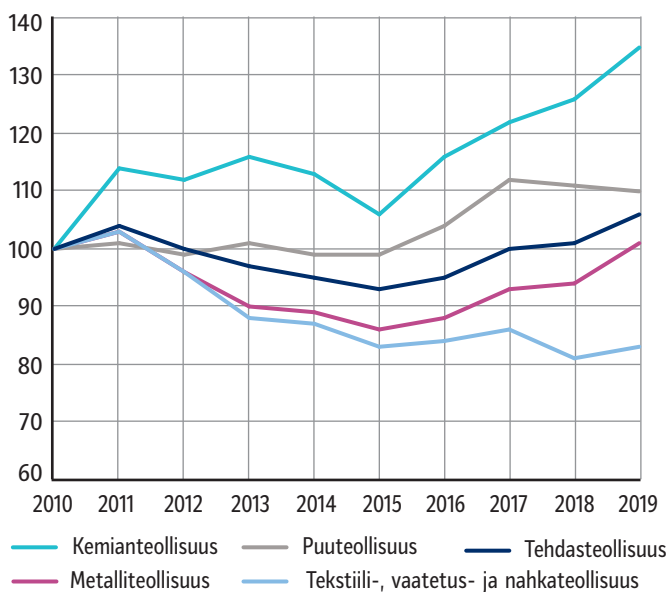
Kuviosta 5 näkyy, että tehdasteollisuuden työllisten määrä kääntyi kasvuun vuosien 2016 ja 2017 aikana. Vuoteen 2019 mennessä työllisten määrä oli lisääntynyt reilulla 5 500 henkilöllä, mikä vastaa vajaan 2 prosentin kasvua. Tämä tarkoittaa sitä, että korkeasuhdanteen aikainen teollisuustuotannon lisääntyminen on perustunut tuottavuuden paranemiseen. Tuottavuus oli viime vuonna

Kuvio 4
Sektoreiden suhteelliset osuudet teollisuuden jalostusarvosta, %

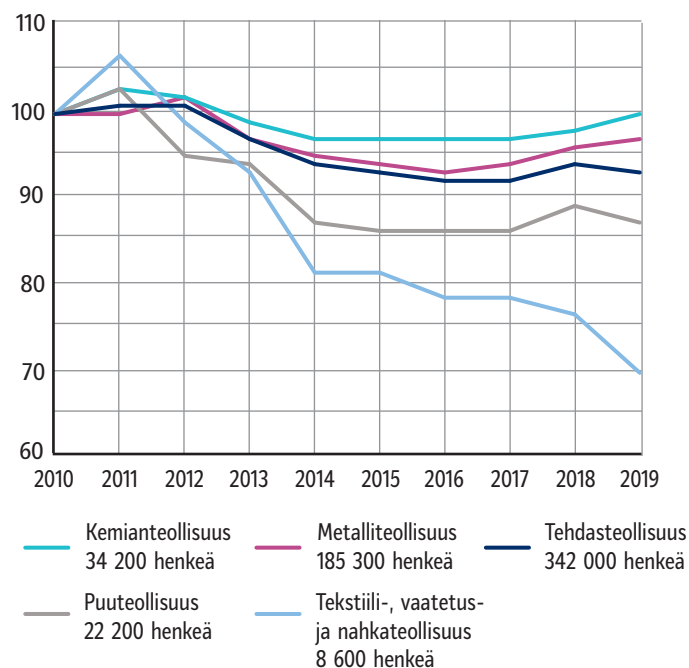
Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 3
Teollisuusliiton suurimpien teollisuusalojen ja koko tehdasteollisuuden tuotoksen määrän kehitys, indeksi 2010=100

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 5
Työllisten määrän kehitys, indeksi 2010=100
Henkilömäärät 2019

Lähde: Tilastokeskus

9 prosenttia korkeampi kuin vuonna 2016 (ks. Kuvio 6). Tuottavuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä tuntia kohden laskettua arvonlisää. Arvonlisää määriteltäessä on tarkastelusta pois-tettu hintojen muutosten vaikutus.

2.3. TALOUDEN JA TEOLLISUUDEN TILANNE EUROOPAN UNIONISSA

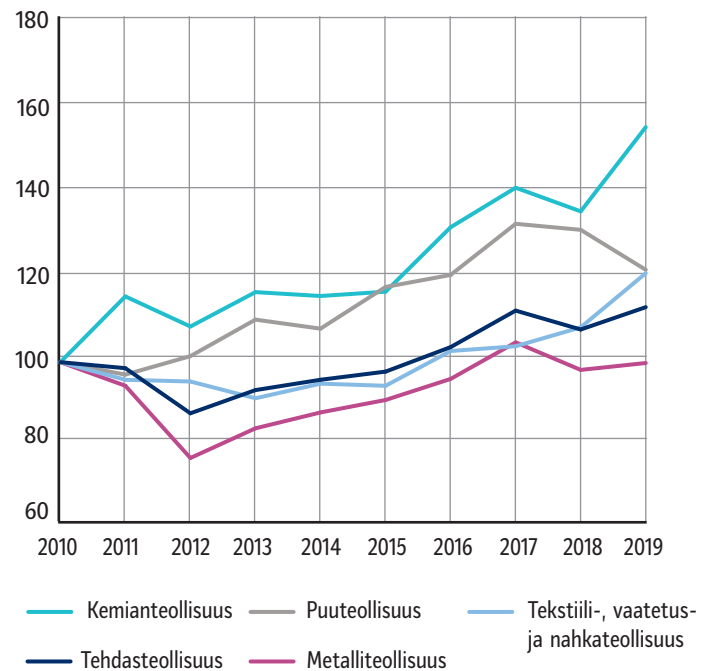
Suomi on osa Euroopan unionin sisämarkkinoita. Tämän takia EU-maissa tapahtuvat myönteiset ja kielteiset asiat määrittelevät vahvasti myös Suomen kehitystä. Euroopan unionin talouskehitys on jäänyt jälkeen Yhdysvaltojen ja kehittyvien talouksien kasvuvauhdista. Joinakin vuosina tosin kokonaistuotanto on kasvanut EU:ssa Yhdysvaltoja nopeammin. EU:n tavoitteet kilpailukyvyntä parantamisesta eivät ole toistaiseksi toteutuneet ainakaan täysimääräisesti. Useana vuonna EU-päättäjien päähuomion ovat vieneet päälle kaa-tuvat ongelmat, kuten euro- ja pakolaiskriisit.

Eurostatin mukaan EU:n teollisuustuotanto oli vuonna 2019 jo lievässä laskussa. Suomen teollisuustuotanto kasvoi kuitenkin lähes 3 prosenttia. (Ks. Kuvio 7.) EU-markkinoiden vaikeuksista huolimatta suomalainen teollisuus pystyi lisää-mään tuotantoaan, koska kilpailukyky oli hyvä. Tämä vaati maailmanlaajuisesti suomalaisen teol-lisuuden markkinaosuuksien lisäämistä.

Koronapandemia on koetellut EU-maiden ta-louksia kovalla kädellä. Useat jäsenmaat turvau-tuivat keväällä yhteiskunnan lähes täydelliseen sulkemiseen. Tämä johti monissa maissa tehtaiden pysäyttämiseen; Suomessa ei tähän juuri joudut-tu turvautumaan. Syksyllä epidemia on kiihtynyt uudestaan. Vaikka yhteiskunnat ovat oppineet pa-remmin elämään pandemian oloissa, ollaan sulk-u toimia jälleen kiristämässä. Tähän asti on pyritty

Kuvio 6

Tuottavuuden kehitys Teollisuusliiton suurimmilla teollisuusaloilla ja koko teollisuudessa, indeksi 2010=100 (kiinteähintainen arvonlisä per työtunnit)

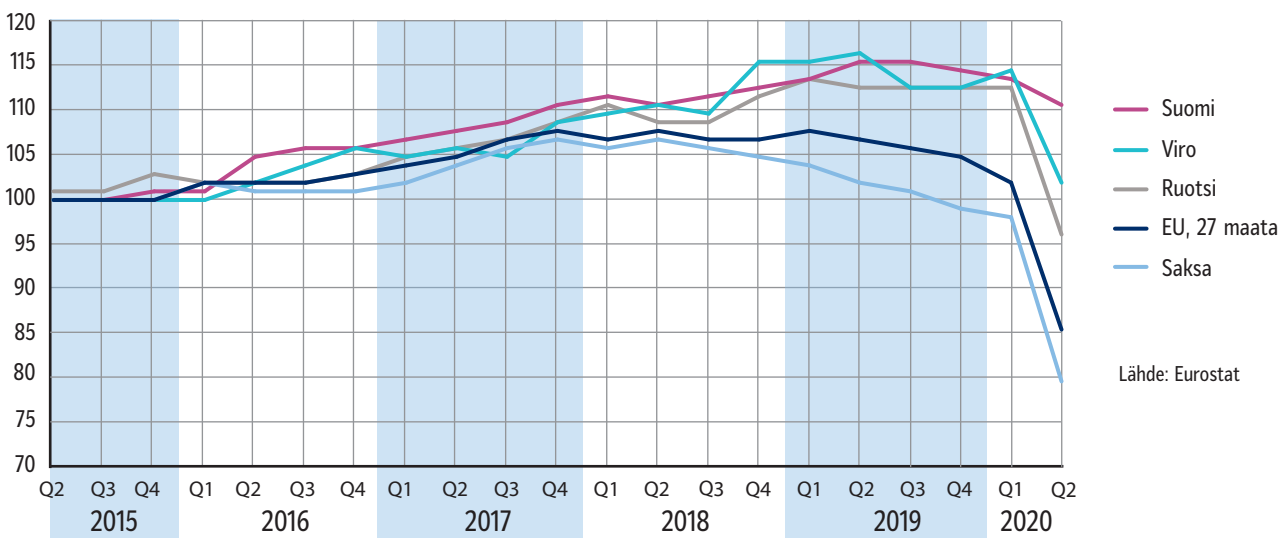
Lähde: Tilastokeskus

välttämään vahvoja rajoitustoimia, sillä korona-keväänä ja -kesällä niillä oli vakavia taloudellisia ja sosiaalisia haittavaikutuksia.

EU-maat aloittivat pandemian puhjettua laajan elvyttämisen. Nopeasti liikkeelle polkaistut toimet eivät luonnollisestikaan olleet kohdentumiseltaan ja vaikuttavuudeltaan ihanteellisia. Toimet olivat kuitenkin perusteltuja ja ne lievensivät talouden vaurioita. Suomen elvytystoimet kuuluvat euro-määrältään EU-maiden keskikastiin talouden ko-koon suhteutettuna.

Kuvio 7

Teollisuustuotanto Euroopan unionissa viimeisen viiden vuoden aikana, indeksi 2015=100

Lähde: Eurostat

2.4. SUOMEN, EUROOPAN UNIONIN JA MAAILMANTALouden NÄKYMÄT

Koronakriisin helpottaessa talouden ja teollisuuden palautuminen tulee luultavammin olemaan nopeaa. Maailmantalouden ennustetaan palaavan lähelle pandemiaa edeltävää kasvuvauhtia. Euroopan unionin ja Suomen osalta tämä tarkoittaa 1–2 prosentin vuotuista kasvua pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna. Talouskasvu jatkuu Euroopan unionia nopeampana Yhdysvalloissa ja kehittyvillä markkinoilla. EU:n kannalta huolestuttavaa on, että varsinkin korkean jalostusarvon tavaroiden ja palveluiden kehittäminen ja tuotanto tapahtuu enenevästi muualla kuin EU:n alueella.

Poikkeusaikojen jälkeen suomalainen investointitavaroihin painottunut teollisuus saattaa kokea nopean nousupyrahdyksen. Tämä siksi, että kriisioissa useat investointiprojektit on laitettu jäihin. Kun tilanne alkaa selkiytyä, voi investoijille tulla kiire tilata koneet ja laitteet ennen laitetoimittajien ja omien tilauskirjojen täyttymistä. Tarjouskilpailuissa pärjääminen vaatii kilpailukyvyistä huolehtimista. Suomen teollisuus oli vahvassa vedossa ennen koronakriisiä – ja sillä on hyvät mahdollisuudet jatkaa kasvussa myös kriisin jälkeen.

Euroopan unioni elvyttää talouttaan 750 miljardin euron kriisipaketilla. Elvytyspäätöksissä EU tasapainottelee nopeasti vaikuttavien ja kauaskatseisempien toimien välillä. Merkittävä osuus rahoista

on korvamerkitty vähähiiliseen talouteen ja digitalisaatioon liittyviin investointeihin ja tutkimukseen.

EU on jäänyt jälkeen Kiinasta ja Yhdysvalloista monissa korkeaa osaamista vaativissa tuotteissa. Suomella ja EU:lla on etunaan perinteisten teknologiajohtajayritysten myötä syntynyt osaaminen ja vahva tieteellinen pohja. Tällä hetkellä tämä potentiaali johtaa liian harvoin uusien kaupallisesti menestyvien tuotteiden syntymiseen. Elvytysmiljarit mahdollistavat oikein käytettynä uusien tuotteiden luomisen ja markkinaosuuden lisäämisen korkean jalostusarvon tuotteissa.

Koronakriisin hellittäessä Suomessa ja EU:ssa katseet kääntyvät taas talouden muihin ongelmiin. Niistä suurimpia ovat väestön ikääntyminen, euroalueen ongelmat, Brexitin jälkihoito, töiden karkaaminen halvempiin maihin ja maailmankaupan kysymykset. Kuitenkin myös epävakaa ja kriisien täyttämässä maailmassa ketterät, vakaat ja osaamiseen panostavat maat pärjäävät. Kilpailukykyiset maat pystyvät valloittamaan merkittävän osan kasvavista ja täysin uusista markkinoista. Samalla ne pystyvät huolehtimaan myös perinteisten alojen toimintaedellytyksistä.

Teollisuuden ja palvelujen markkinaosuuksia jaetaan maailmanlaajuisesti joka päivä ja joka tunti. Vaikka juuri tällä hetkellä EU-maat vaikuttavatkin lähtevän kilpailuun takamatkalta, lähivuodet tarjoavat mahdollisuuden tilanteen muuttamiseen. Suomen teollisuuden kannalta EU-maiden vahvistuminen olisi ensisijaisen tärkeää.

3. Vakavaraiset pärjäävät teknologiasektorilla

MIKA KÄRKKÄINEN & TIMO EKLUND

3.1. TUOTANTO JA TYÖLLISYYS TEKNOLOGIASEKTORILLA

Useat teknologiasektorin toimialat kärsivät voimakkaasti koronaepidemiasta tänä vuonna ja vielä ensi vuonnakin. Toimialoista muiden koneiden ja laitteiden valmistus on toistaiseksi pärjännyt hyvin. Arvioimme tuotannon vähenevän tänä vuonna kaikilla metalliteollisuuden toimialoilla. Työllisyys huononee sektorin lähes kaikilla toimialoilla. Ensi vuonna tuotanto ja työllisyys taas kasvavat tilanteen palattua lähemmäs normaalitasoa. (Ks. Taulukko 3.)

Metalliteollisuudella meni vuonna 2019 vielä hienosti. Tilanne huononi epidemian iskettyä maaliskuussa 2020. Tästä huolimatta metalliteollisuuden liikevaihto on säilynyt yllättävän vakaana tänä vuonna. Ainoastaan moottoriajoneuvojen valmistus-toimialalla liikevaihto on laskenut teollisuuden keskiarvoa enemmän. (Ks. Taulukko 2.)

Hyvä kehitys on enimmäkseen johtunut siitä, että yrityksillä oli paksut tilauskirjat kriisin alkaessa. Merkitystä on myös ollut sillä, että Suomessa kyettiin pitämään tuotantolaitokset pääosin auki epidemian pahimpina aikoina. Epidemia on pysynyt hallinnassa paremmin kuin monissa kilpailijamaissa. Korona-aika näkyy kuitenkin metalliteollisuuden tuotteiden viennissä: tavaravienti on tammi-heinäkuussa 2020 pudonnut lähes kaikilla metallitoimialoilla. Kehitys viittaa siihen, että valmistaminen on vähentynyt mutta liikevaihtoa on syntynyt tuotteisiin liittyvistä palveluista.

Metallialojen pörssiyritysten yhteenlasketut tilauskannat olivat kesäkuun 2020 lopulla 6 prosenttia pienemmät kuin vuotta aiemmin ja 2 prosenttia pienemmät kuin vuoden alussa. Useimmilla metalliteollisuuden pörssiyrityksillä liikevaihto putosi vuoden 2020 toisella neljänneksellä viime vuodesta. Tästä huolimatta moni metallialan yritys on kyennyt toimimaan kannattavasti. Yritysten markkina-arvot ovat enimmäkseen jo palautuneet epidemiaa edeltävälle tasolle.

Taulukko 2

Liikevaihdon vuosimuutokset, 2019 koko vuosi ja 2020 tammi-kesäkuu

	Liikevaihdon vuosimuutos, %	
	2019	2020 tammi-kesäkuu
Teollisuuden liikevaihto	3,4	-7,0
Metalliteollisuuden liikevaihto	7,4	1,3
Metallien jalostus	-5,0	-0,7
Metallituotteiden valmistus	1,2	-3,1
Muiden koneiden ja laitteiden valmistus	5,1	4,2
Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	18,7	2,7
Moottoriajoneuvojen ja perävaunujen valmistus	-1,7	-20,5
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus	5,2	-3,2
Metallimalmien louhintaa	-9,9	23,4

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 3

Metalliteollisuuden toteuma ja keskeiset ennusteet (e*)

	2019	2020e*	2021e*
Tuotannon määrän muutos, %	7	-7	4
Työllisyyden muutos, %	1	-3	2
Työtuntien muutos, %	1	-6	3
Tuottavuuden muutos, %**	6	-1	1

Metallimalmien louhintaa ei lasketa mukaan metalliteollisuuteen, koska se on alkutuotantoa

** Tuotanto työtuntia kohden

SUHDANNEKYSELYN TULOKSET

Lokakuussa toteutetun suhdannekyselyn perusteella teknologiasektorin työpaikoilla on tuotanto supistunut ja työllisyys heikentynyt syksyn mittaan. Pääluottamusmiehet arvioivat, että suurimmassa osassa työpaikoista tuotanto pysyi samana (40 %) mutta lähes yhtä useassa tuotanto laski (39 %). Kasvua taas oli joka viidennellä (21 %) työpaikalla. Työllisyys on heikentynyt reilulla kolmanneksella (35 %) työpaikoista ja parantunut neljänneksellä (23 %).

Samankaltainen on myös näkymä seuraaville kolmelle kuukaudelle. Tuotannon arvioi laskevan kolmannes (33 %) vastaajista, samoin työllisyyden (32 %). Yli puolella pääluottamusmiehistä arvio tuotannon (51 %) ja työllisyyden (55 %) näkymistä oli, että ne pysyvät ennallaan.

Teknologiasektorin kaikista pääluottamusmiehistä (N=1 081) suhdannekyselyyn vastasi 534 eli lähes puolet kaikista. Vastausprosentti oli hyvä (49,4 %).

TERVEYSTEKNOLOGIA JA 5G-VERKOT KASVUSSA

Teknologiasektorin nopeimmin kasvavia aloja on terveysteknologia. Koronaepidemia on kiihdyttänyt etenkin diagnostiikkaan ja tehohoitoon liittyvien laitteiden kysyntää. Esimerkiksi Helsingissä potilasmonitoreita valmistavan GE Healthcare Finland Oy:n myynti kasvoi nopeasti epidemian puhjettua. Osa alan yrityksistä ei ole hyötynyt ollenkaan poikkeuksellisesta ajasta. Tänä vuonna terveydenhoidossa on keskitytty koronatilanteeseen, joten muu toiminta on jäänyt vähemmälle huomiolle ja panostukselle.

Suuri osa terveysteknologia-alan yrityksistä on tilastoitu toimialoista joko elektroniikkateollisuuden tai muuhun valmistukseen. Näistä jälkimmäiselle ei ole omaa osiota tässä katsauksessa. Muillakin toimialoilla on hyvin menestyviä ja kasvavia terveydenhoitoon liittyviä yrityksiä. Tästä esimerkiksi käyvät ambulanssien valmistukseen erikoistuneet yritykset, jotka luokitellaan moottori-ajoneuvojen valmistus -toimialalle.

Monet terveysteknologiayritykset keskittyvät suunnitteluun, tuotekehitykseen ja markkinointiin Suomessa. Tuotteiden valmistuksesta vastaavat enimmäkseen sopimusvalmistajat. Teollista valmistusta harjoittavat esimerkiksi Planmeca Oy, Thermo Fisher Scientific Oy, PaloDEx Group Oy, Innokas Medical Oy, Sartorius Biohit Liquid Handling Oy ja Wallac Oy.

5G-verkkojen rakentaminen kasvaa reippaasti, vuosikasvu on kymmeniä prosentteja. Tänä vuonna 5G-verkkotoimitukset yltyvät jo usean miljardin euron liiketoiminnaksi. Samalla televerkkolaitteiden markkinoiden uudelleenjakoa on käynnissä. Huaweiin markkinaosuus 5G-laitetoimituksista oli alkuvuonna jo yli kolmannes. Ericsson, Nokia, Samsung ja ZTE olivat seuraavaksi suurimmat. Muutamat maat ovat ilmoittaneet, etteivät tee kauppaa kiinalaisten Huaweiin ja ZTE:n kanssa tietoturvasyistä. On mahdollista, että Ericsson, Nokia ja Samsung hyötyvät tilanteesta ja voittavat lisää markkinaosuutta.

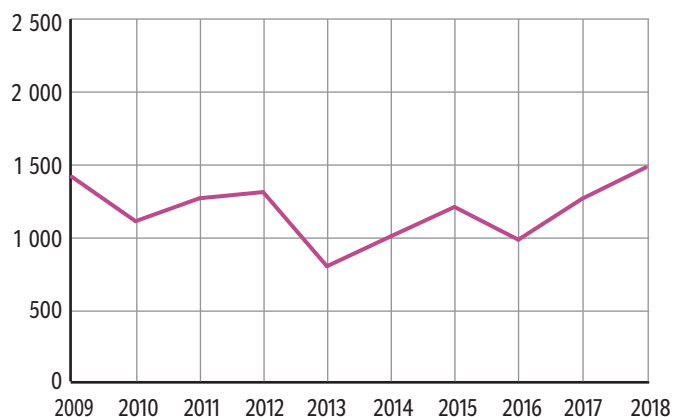
MUUT SOPIMUSALAT

Pelti- ja teollisuuseristysala kuuluu sopimusalan Teknologiasektoriin. Siitä ei ole saatavissa Tilastokeskukselta tietoja, koska sitä ei ole tilastoitu erikseen

Kuvio 8

Metalliteollisuuden investoinnit, milj. €

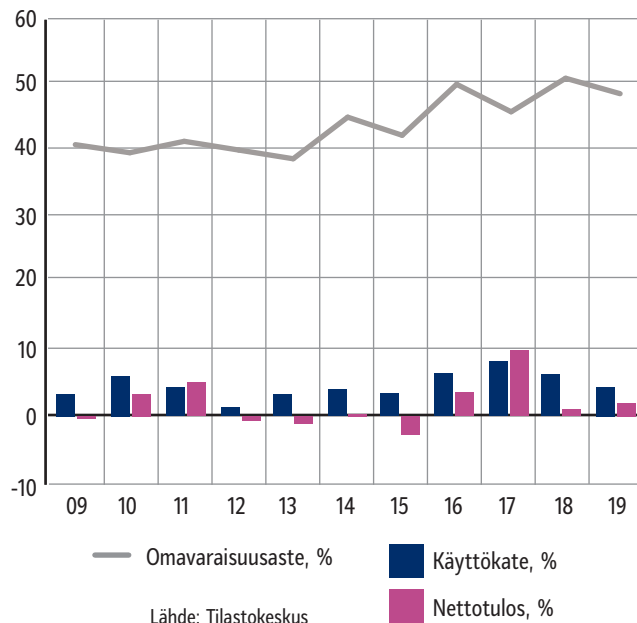
Viitevuoden 2018 hinnoin, vuoden 2019 tietoja ei saatavana

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 9

Metalliteollisuuden kannattavuus ja omavaraisuusaste, %

Lähde: Tilastokeskus

toimialaluokituksissa. Ala on kytköksissä rakentamiseen ja teollisuuden kunnossapitoon. Tällä alalla työskentelevien jäsenten töitä ovat peltikattojen ja sadevesijärjestelmien asentaminen, teollisuuden säiliöiden ja putkien eristäminen ja päällystäminen pellillä sekä näihin liittyvät telinetyöt.

Pelti- ja teollisuuseristysalalla on töissä tuhansia ihmisiä. Alan liikevaihto kohoaa satoihin miljooniin euroihin. Tyypillistä on kausivaihtelu. Suurten teollisuus- ja energialaitosten huoltotauot aiheuttavat alalle kysyntäpiikkejä. Nesteen Porvoon jalostamon suurseisokki siirtyi vuodelle 2021, joten keväälle 2020 odoteltu alan piristysruiske ei toteutunut alkuperäisen suunnitelman mukaisesti.

Teknologiasektoriin kuuluvat myös puolustusministeriön työpaikat. Sopimusalanalla työskentelee puolustusvoimien varikoiden työntekijöitä.

3.2. METALLIEN JALOSTUS

Sopimusalat:	Teknologioteollisuus
Tuotteet:	Metallista valmistetut levyt, putket, harkot ja langat sekä valimotuotteet
Tärkeimmät asiakkaat:	Metallituotteiden, koneiden, laitteiden ja kulkuneuvojen valmistajat sekä rakennustuoteollisuus
Henkilöstön määrä 2019:	14 100 (+2 %)
Tuotanto 2019:	9,2 miljardia euroa (-4 %), (7 % tehdasteollisuuden tuotannosta)
Liikevaihto 2019:	13,2 miljardia euroa (-3 %), (9 % teollisuuden liikevaihdosta)
Yritysten lukumäärä 2019:	129 (1)
Tavaravienti 2019:	5,64 miljardia euroa (-11 %), (9 % Suomen tavaraviennistä)
Vientimaat 2019:	Alankomaat, Saksa, Ruotsi, Yhdysvallat ja Japani
Kannattavuus 2019:	Nettotulos 1,9 %, tyydyttävä (teollisuuden keskiarvo 5,2 %)
Vakavaraisuus 2019:	Omavaraisuusaste 59,4 %, hyvä (teollisuuden keskiarvo 52,1 %)

TIMO EKLUND

Toimialan yritysten henkilöstöstä noin 60 prosenttia työskentelee terästeollisuudessa. Koronaepidemia on vähentänyt terästeollisuuden asiakkaista erityisesti eurooppalaisen autoteollisuuden tuotantoa. Myös muu kulkuneuvo- ja konepajateollisuus on kärsinyt. Terästeollisuus kärsii koronaepidemian lisäksi maailmankaupan häiriöistä. Vuonna 2020 ennustamme metallien jalostuksen tuotannon supistuvan 10 prosenttia. Ensi vuonna tuotanto kääntyy 6 prosentin kasvuun. Työllisyys vähenee molempina vuosina 1 prosentin.

Teräksestä on muodostunut kauppapoliittinen kiistakapula. Erityisesti Yhdysvallat on suojannut markkinoitaan toistuvien tullipäätösten avulla. Osa toimista on ollut perusteltua suojautumista polkumyyntiä vastaan, osa ei.

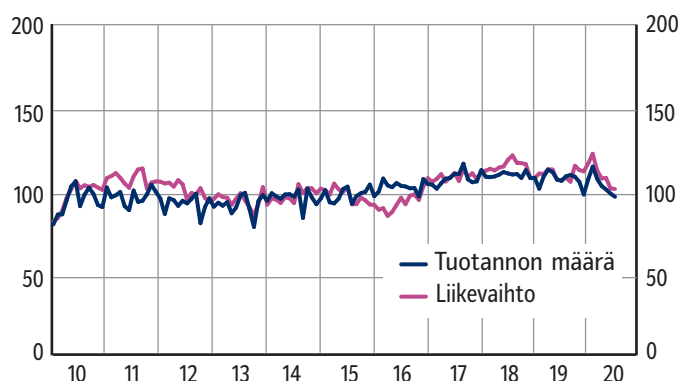
EU:n terästeollisuus ja ammattiliitot odottivat EU:lta kauppapoliittista profiilinnostoa tänä kesänä. Käytännössä tämä olisi tarkoittanut terästullien nostoa tai tuontikiintiöiden pienentämistä. Vaateet perustuivat vaikeaan suhdannetilanteeseen ja siihen, että monissa tapauksissa tuontiteräksen kilpailukyky perustuu valtiontukeen tai tuotantomaiden löysään ilmastopolitiikkaan. Komissio päätyi kuitenkin kasvattamaan kiintiöitä, mikä lisää tuontiteräksen jo entuudestaan korkeaa markkinaosuutta.

Suomen valimoteollisuuden perinteinen suuryritys Componenta Casting Oy on hakenut suuntaansa jo pidemmän aikaa. Yritys haki 2000-luvun alusta alkaen markkinoita ja kilpailukykyä kansainvälisin yritysostoin. Yrityksen tuotannon kansainvälinen vaihe päättyi tänä keväänä, kun Ruotsin viimeinenkin yksikkö asetettiin konkurssiin. Tätä ennen Componenta oli vetäytynyt yksiköistään Turkissa ja Alankomaissa konkurssien ja yrityskauppojen seurauksena.

Suomessa Componenta on luopunut Pietarsaaren ja Iisalmen toiminnoista mutta jatkaa Karkkilassa ja Porissa. Yrityksen kannattavuus vaikuttaa jonkun verran parantuneen järjestelyjen myötä.

Componenta konsernin läsnäolo vahvistui Suomessa viime vuonna, kun se hankki omistukseensa konepajayhtiö Komasa Oy:n. Tämän kaupan jälkeen Componenta konserni työllistää noin 500 työntekijää Suomessa.

Kuvio 10
Metallien jalostus, indeksi 2015=100

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 4

Toimialan suurimmat yritykset vuonna 2019

	Liikevaihto M€	Henkilöstöä yhteensä	Henkilöstöä Suomessa
SSAB, Suomen yksiköt *	2 350	4 945	4 935
Outokumpu konserni *	6 403	10 645	2 608
Boliden Kokkola Oy	266	613	613
Ovako Imatra Oy Ab	182	586	586
Boliden Harjavalta Oy	278	558	558
Componenta Casting Oy	48	395	395
Luvata Pori Oy	180	358	358
Norilsk Nickel Harjavalta Oy	1 020	299	299
Purso Group Oy konserni	159	508	279
Aurubis Finland Oy	302	275	275
Mäkelä Alu Oy	85	248	248

Lähteet: Tilinpäätökset, vuosikertomukset ja Alma Talent Analysaattori
* Talouselämä 22/2020

3.3. METALLITUOTTEIDEN VALMISTUS

Sopimusalat:	Teknolgiateollisuus
Tuotteet:	Metallirakenteet, metallisäiliöt, työkalut, metalliosat, laivapotkurit, aseet ja lukot
Tärkeimmät asiakkaat:	Rakentaminen sekä muiden koneiden ja laitteiden valmistajat
Henkilöstön määrä 2019:	45 000 (-0 %)
Tuotanto 2019:	8,1 miljardia euroa (-1 %), (6 % tehdasteollisuuden tuotannosta)
Liikevaihto 2019:	8,4 miljardia euroa (+5 %), (6 % teollisuuden liikevaihdosta)
Yritysten lukumäärä 2019:	4 372 (19)
Tavaravienti 2019:	2,22 miljardia euroa (+41 %), (3 % Suomen tavaraviennistä)
Vientimaat 2019:	Venäjä, Ruotsi, Norja, Viro, Saksa, Alankomaat ja Yhdysvallat
Kannattavuus 2019:	Nettotulos 2,7 %, tyydyttävä (teollisuuden keskiarvo 5,2 %)
Vakavaraisuus 2019:	Omavaraisuusaste 51,6 %, hyvä (teollisuuden keskiarvo 52,1 %)

MIKA KÄRKKÄINEN

Metallituotteiden valmistuksen lähiajan näkymät ovat heikentyneet, kun kotimainen rakentaminen on hiljentynyt koronaepidemian vuoksi. Kotimaisten koneiden ja laitteiden valmistuskin on hieman kärsinyt näistä syistä. Arvioimme, että vuonna 2020 tuotannon määrä vähenee 7 prosenttia, mutta kääntyy 2 prosentin kasvuun vuonna 2021. Työllisten määrä vähenee 3 prosenttia vuonna 2020 ja kasvaa 1 prosentin vuonna 2021.

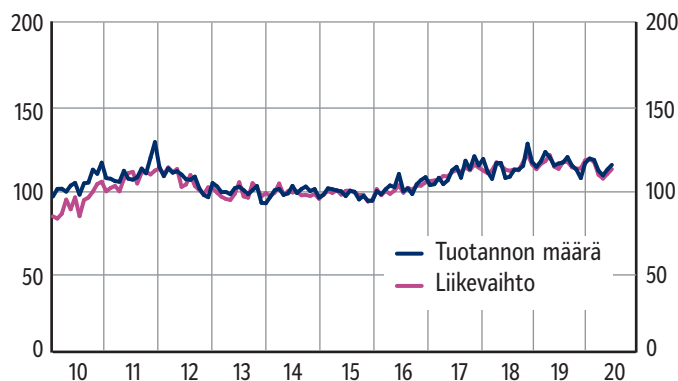
Toimialalla on silmiin pistävän paljon pieniä yrityksiä. Monet niistä ovat kotimaisten koneiden ja laitteiden valmistajien alihankkijoita, joiden tuotteiden menekki riippuu päähankkijayritysten menestyksestä. Vientiin alihankintaa menee aika vähän. Kaikkein suurimmista alan yrityksistä monella on myös oma lopputuote, jota toimitetaan vientiin.

Alan tuotteiden kysyntä on päähankkijoiden huonontuneen tilanteen seurauksena hieman heikentynyt. Päähankkijat ovat jonkin verran vetäneet tuotantoa takaisin itselleen alihankkijoilta. Toisaalta tilauksia on ohjautunut joillekin kotimaisille alihankkijoille, kun ulkomaisilla alihankkijoilla on ollut tehtaiden hetkellisestä sulkemisesta johtuneita toimitusvaikeuksia.

Alan tuotanto putosi reippaasti huhti-toukuussa 2020. Kevään jälkeen tuotanto on ollut lähempänä viime vuoden tasoa. Tammi-elokuussa oltiin tuotannossa 3 prosenttia jäljessä viime vuoden tasosta. Ongelmia tuotantoon ja työllisyyteen on odotettavissa talven mittaan. Tuottajahinnat ovat säilyneet toistaiseksi melko vakaina.

Monialayritys Fiskars Oyj valmistaa Raaseporissa työkaluja ja Sorsakoskella paistinpannuja. Yrityksen liikevaihto säilyi tammi-kesäkuussa 2020 samalla tasolla kuin viime vuonna. Henkilöstön määrä väheni tehostamistoimien seurauksena. Toiminta oli kannattavaa. Fiskarsin markkina-arvo on palautunut koronaa edeltävälle tasolle.

Kuvio 11
Metallituotteiden valmistus, indeksi 2015=100

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 5

Toimialan suurimmat yritykset vuonna 2019			
	Liikevaihto M€	Henkilöstöä yhteensä	Henkilöstöä Suomessa
Fiskars konserni	1 190	6 990	1 130
Abloy Oy	209	750	720
Stera Group konserni	89	790	550
Kongsberg Maritime Finland Oy	246	540	540
Rettig konserni	988	4 210	460
Ruukki Construction Oy	224	410	410
Fortaco Group konserni	224	2 130	410
Parmarine Oy	60	400	400
Teiskonen konserni	83	460	400
Metos konserni	177	790	380
Peikko Group konserni	231	1 830	370
Sumitomo SHI FW Energia Oy	118	410	360
Lumon Oy	60	290	290
Hydroline konserni	47	330	290
Viafin Service konserni	59	290	290

Lähteet: Tilinpäätökset, vuosikertomukset ja Alma Talent Analysaattori

Toimialalla on paljon monenlaista osien valmistusta. Jukova Corporation Oy valmistaa Liedossa ja Maskussa avaimet käteen periaatteella muun muassa liukuovia, sisustusrakenteita ja -moduuleita. Niitä käytetään risteilyaluksissa, veneissä, busseissa ja raitiovaunuissa. Yritys on nykymuodossaan perustettu vuonna 2015. Sen liikevaihto tilikaudella 2019 oli vajaat 8 miljoonaa euroa. Henkilökunnan määrä oli 50. Viime vuosi oli yritykselle hyvä. Toiminta on ollut kannattavaa.

Toimialan yritysten tuotteita menee paljon rakentamiseen. Leimet Oy valmistaa Raumalla betonipaalujen kärkiä ja jatkoskappaleita sekä betonivaluissa käytettäviä valuohjaimia. Yritys on alun perin perustettu vuonna 1964. Sen liikevaihto tilikaudella 2019 oli yli 12 miljoonaa euroa. Henkilöstöä oli 39. Yritys on viiden viime vuoden aikana vakiinnuttanut asemaansa. Toiminta on ollut kannattavaa.

Toimialan tavaravienti on tammi-heinäkuussa 2020 ollut selvästi pakkasella: taso on 58 prosenttia alempi kuin viime vuonna samaan aikaan. Näin suuren pudotuksen suurimpana syynä oli se, että Itämeren kaasuputken rakennustyömaalle valmistettujen putkenpätkien päällystystyö päättyi. Näiden putkenpätkien vienti näkyi vientitilastoissa piikkinä vuosina 2018 ja 2019.

Tavaravienti on muutenkin vähentynyt. Ilman kaasuputkitilauksia vientiin on mennyt noin kuudesosa alan tuotannosta. Vienti Venäjälle, Ruotsiin ja Norjaan on pienentynyt. Vienti Yhdysvaltoihin on kasvanut. Lisäksi etenkin lämpöpattereiden, metallirakenteiden ja metallilankojen vienti on vähentynyt. Höyrykattiloiden vienti on lisääntynyt.

3.4. KONEIDEN JA LAITTEIDEN VALMISTUS

Sopimusalat:	Teknologiäteollisuus
Tuotteet:	Laivamoottorit, paperikoneet, nosturit, kaivoskoneet, vaihteet, hissit, metsä- ja maatalouskoneet
Tärkeimmät asiakkaat:	Rakentaminen, paperi- ja elektroniikkateollisuus
Henkilöstön määrä 2019:	49 700 (+2 %)
Tuotanto 2019:	16,8 miljardia euroa (+4 %), (13 % tehdasteollisuuden tuotannosta)
Liikevaihto 2019:	18,8 miljardia euroa (+6 %), (13 % teollisuuden liikevaihdosta)
Yritysten lukumäärä 2019:	1 317 (2)
Tavaravienti 2019:	8,51 miljardia euroa (+5 %), (13 % Suomen tavaraviennistä)
Vientimaat 2019:	Yhdysvallat, Venäjä, Kiina, Saksa, Ruotsi, Australia, Norja, Alankomaat, Etelä-Korea ja Ranska
Kannattavuus 2019:	Nettotulos 8,0 %, hyvä (teollisuuden keskiarvo 5,2 %)
Vakavaraisuus 2019:	Omavaraisuusaste 41,2 %, hyvä (teollisuuden keskiarvo 52,1 %)

MIKA KÄRKKÄINEN

Koneiden ja laitteiden valmistus on selvinnyt tammi-elokuussa paremmin kuin moni muu toimiala. Silti alan lähitulevaisuus näyttää vaatimattomalta koronaepidemian vuoksi. Arvioimme vuonna 2020 tuotannon määrän vähenevän 5 prosenttia, mutta vuonna 2021 taas kasvavan 3 prosenttia. Vuonna 2020 työllisten määrä vähenee 2 prosenttia, mutta vuonna 2021 kasvaa 1 prosentin.

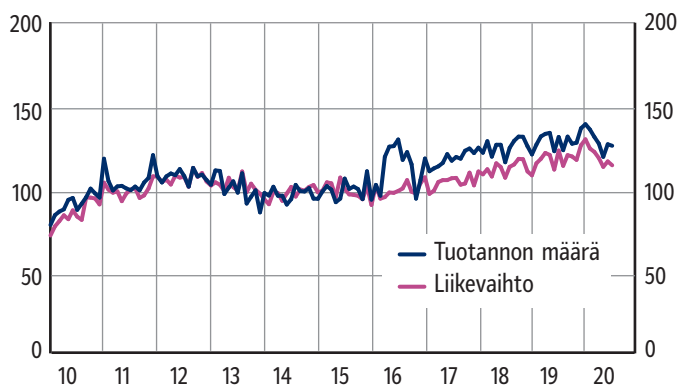
Toimialalla on joitakin yrityksiä, jotka edustavat globaalistikin alansa huippua. Noin 40 prosenttia koko alan Suomen henkilöstöstä työskentelee kahdeksan suurimman yrityksen palveluksessa. Näiden päähankkijana toimivien suuryritysten vaikutus heijastuu välillisesti alihankkijoiden, kuljetus- ja varastointitoimintojen sekä palvelujen työllisyyteen. Alan yritysten pärjäämisellä on ollut korona-aikana laajempaakin myönteistä merkitystä.

Eurooppalaisilla alihankkijoilla on ollut pitkin kesää toimitusvaikeuksia, jotka ovat johtuneet tehtaisten hetkellisestä sulkemisesta. Komponenttipula on haitannut tuotantoa. Tuotanto putosi huhtitoukokuussa. Silti tammi-elokuussa ollaan tuotannossa lähellä viime vuoden tasoa. Vaikeuksia on odotettavissa tuotantoon ja työllisyyteen talven kuluessa. Tuottajahinnat ovat säilyttäneet tähän mennessä hyvin tasonsa.

Toimialan seitsemän isoa suomalaista pörssiyritystä ovat Kone Oyj, Wärtsilä Oyj, Konecranes Oyj, Metso Outotec Oyj, Valmet Oyj, Cargotec Oyj ja Neles Oyj. Näiden yritysten tilauskannat ovat pienentyneet tammi-kesäkuussa 2020 viime vuodesta. Poikkeuksena on Valmet, jonka tilauskanta on kasvanut verrattuna viime vuoteen.

Yritysten markkina-arvot ovat palautuneet koronaepidemiaa edeltävälle tasolle, jopa ylikin.

Kuvio 12
Koneiden ja laitteiden valmistus, indeksi 2015=100

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 6

Toimialan suurimmat yritykset vuonna 2019

	Liikevaihto M€	Henkilöstöä yhteensä	Henkilöstöä Suomessa
Valmet konserni	3 547	13 590	5 170
Wärtsilä konserni	5 170	18 790	3 760
Kone konserni	9 982	59 820	2 450
Sandvik Mining and Construction Oy	981	1 980	1 980
Konecranes konserni	3 327	16 190	1 960
Metso konserni	3 635	15 820	1 900
Outotec konserni	1 210	4 050	1 430
Ponsse konserni	667	1 760	1 060
Cargotec konserni	3 683	12 590	1 040
Andritz Oy	698	930	930
Valtra Oy Ab	96	890	890
John Deere Forestry Oy	554	770	770
Oras Group konserni	225	1 420	530

Lähteet: Tilinpäätökset, vuosikertomukset ja Alma Talent Analysaattori

Poikkeuksena tästä on Wärtsilä, jonka markkina-arvo ei ole palautunut. Konecranesin ja Cargotecin liikevaihdot vähenivät vuoden 2020 toisella neljänneksellä viime vuodesta. Muilla liikevaihto säilyi samalla tasolla. Cargotecilla oli kannattavuusongelmia. Muut kykenivät toimimaan kannattavasti. Kahdeksas suuri yritys on Sandvik AB, joka on noteerattu Tukholman pörssissä.

Lokakuun 2020 alussa Cargotec ja Konecranes ilmoittivat yhdistyvänsä. Yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli 7 miljardia euroa ja henkilöstön määrä oli 29 000 vuonna 2019. Yritykset tavoittelevat 100 miljoonan euron vuosittaisia synergiahyötyjä. Usein tällainen on merkinnyt irtisanomisia.

Metson osittaisjakautumisen sekä Metso Mineralsin ja Outotecin yhdistymisen seurauksena syntyivät Metso Outotec Oyj ja Neles Oyj heinäkuun 2020 alussa. Molemmissa käytiin yt-neuvottelut. Ne johtivat Suomessa Metso Outotecissa 250 ja Nelesissä 30 työpaikan menetykseen. Yt-neuvotteluja on käyty viime aikoina myös Wärtsilässä, Valmetissa, Konecranesissa, Cargotecissa ja Sandvikissa.

Suomessa on useita klapikoneiden valmistajia. Ylistaron Terästäkomo Oy valmistaa polttopuiden pilkkomiseen koneita ja niiden lisälaitteita. Yritys on perustettu vuonna 1979. Sen liikevaihto vuonna 2019 päättyneellä tilikaudella oli reilut 10 miljoonaa euroa. Henkilöstöä oli 61. Yritys on kasvanut viimeiset kolme vuotta, ja sen toiminta on ollut enimmäkseen kannattavaa.

Suomessa on jäljellä sahoilla käytettävien koneiden ja laitteiden valmistusta. Esimerkiksi 75 henkilöä työllistävä Nordautomation Oy valmistaa Alajärvellä sahojen tukinkäsittelylaitteita. Yritys on perustettu vuonna 1991. Sen liikevaihto keväällä 2020 päättyneellä tilikaudella oli yli 13 miljoonaa euroa. Yrityksen liikevaihto on viime aikoina vaihdellut suuresti vuosittain. Toiminta on ollut kannattavaa.

Toimialan tavaravienti on tammi-heinäkuussa 2020 ollut vain 3 prosenttia alemmalla tasolla verrattuna edellisvuoteen. Vientiin menee noin puolet alan tuotannosta. Vienti Venäjälle, Yhdysvaltoihin ja Belgiaan on pienentynyt osaltaan johtuen koronaepidemiasta. Vienti Brasiliaan, Chileen ja Slovakiaan on kasvanut. Varsinkin kaivos- ja rakennuskoneiden sekä nosto- ja siirtolaitteiden vienti on vähentynyt. Paperikoneiden vienti on lisääntynyt.

3.5. ELEKTRONIikkATEOLLISUUS

Sopimusalat:	Teknologiäteollisuus
Tuotteet:	Televiestintä-, säähavainto-, sairaala-, hammashoito- ja verkkolaitteet, älykellot ja anturit
Tärkeimmät asiakkaat:	Televiestintä ja sähkölaitteiden valmistus
Henkilöstön määrä 2019:	21 100 (-1 %)
Tuotanto 2019:	12,8 miljardia euroa (+38 %), (10 % tehdasteollisuuden tuotannosta)
Liikevaihto 2019:	17,7 miljardia euroa (+19 %), (12 % teollisuuden liikevaihdosta)
Yritysten lukumäärä 2019:	570 (6)
Tavaravienti 2019:	2,51 miljardia euroa (-2 %), (4 % Suomen tavaraviennistä)
Vientimaat 2019:	Yhdysvallat, Kiina, Saksa, Etelä-Korea, Alankomaat, Meksiko ja Japani
Kannattavuus 2019:	Nettotulos -5,7 %, heikko (teollisuuden keskiarvo 5,2 %)
Vakavaraisuus 2019:	Omavaraisuusaste 50,2 %, hyvä (teollisuuden keskiarvo 52,1 %)

MIKA KÄRKKÄINEN

Elektroniikkateollisuudella meni välillä jo aika hyvin. Nyt sen tilanne on huonontunut koronaepidemian vuoksi. Arvioimme tuotannon määrän vuonna 2020 vähenevän 4 prosenttia, mutta kasvavan 3 prosenttia vuonna 2021. Työllisten määrä pienenee 1 prosentin vuonna 2020, mutta kasvaa 1 prosentin vuonna 2021.

Viestintälaitteiden valmistus on elektroniikkateollisuuden tärkein ala. Niiden valmistus on pienentynyt jo pidemmän aikaa. Terveysteknologian valmistus taas on ollut jo pidempään kasvussa. Silti sen eräissä suurimmissa yrityksissä tuotannon ja henkilöstön määrät vähenivät vuonna 2019 edellisvuodesta. Toinen kasvuala on ollut mittalaitteiden ja anturien valmistus, jossa viime vuonna kasvoivat myös suurimmat yritykset.

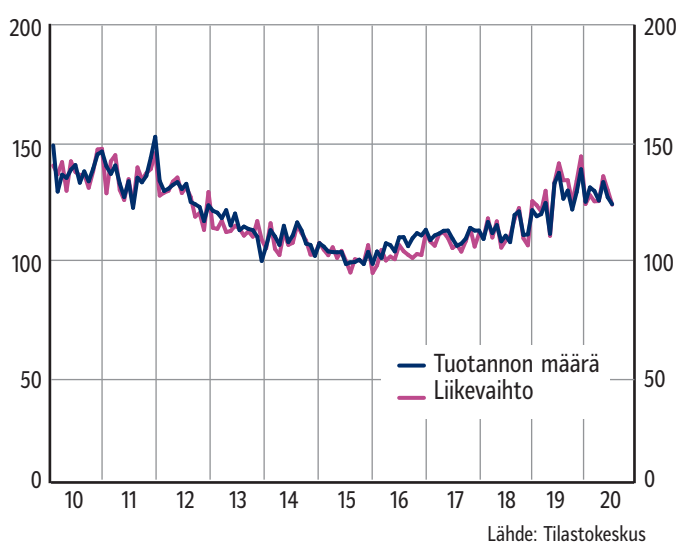
Toimialan merkittävin yritys on Nokia Oyj, joka työllistää yli neljänneksen koko toimialan Suomen henkilöstön määrästä. Sen globaali liikevaihto putosi kymmenesosalla vuoden 2020 toisella neljänneksellä koronaepidemian takia. Toiminta pysyi alkuvuonna vaivoin kannattavana. Alan johtavilla globaaleilla yrityksillä on Suomessa toimipisteitä. Huaweiilla, Ericssonilla, HMD Globalilla ja Intelillä on myynnin lisäksi Suomessa suunnittelua.

Toimialalla on muitakin yrityksiä, jotka valmistavat vaativia tuotteita. Noptel Oy suunnittelee ja valmistaa Oulussa optisia mittaustureita erilaisiin määrittämis-, mittaus- ja valvontatarkoituksiin. Yritys on alun alkaen perustettu vuonna 1982. Sen liikevaihto tilikaudella 2019 oli noin 8 miljoonaa euroa. Yrityksellä oli henkilöstöä 28, ja se on kasvanut varsinkin parina viime vuonna. Toiminta on ollut erittäin kannattavaa.

Toimialan vienti on ollut 17 prosenttia alemmalla tasolla tammi-heinäkuussa 2020 verrattuna viime vuoteen. Vienti Kiinaan, Etelä-Koreaan, Yhdysvaltoihin ja Meksikoon on selvästi pienentynyt. Puolestaan vienti Britanniaan on kasvanut. Erityisesti on vähentynyt mittaus- ja viestintä-

laitteiden sekä elektronisten komponenttien vienti. Optisten instrumenttien vienti on lisääntynyt.

Kuvio 13
Elektroniikkateollisuus ja sähkölaitteiden valmistus, indeksi 2015=100

Taulukko 7

Toimialan suurimmat yritykset vuonna 2019			
	Liikevaihto M€	Henkilöstöä yhteensä	Henkilöstöä Suomessa
Nokia konserni	23 344	94 720	5 960
Planmeca konserni	769	2 890	1 150
Vaisala konserni	403	1 840	1 140
Murata Electronics Oy	169	1 100	1 100
Thermo Fisher Scientific Oy	180	890	890
GE Healthcare Finland Oy	257	690	690
Bittium Technologies konserni	75	660	650
Teleste konserni	235	1 330	480
Okmetic konserni	107	460	450
Polar Electro konserni	160	1 270	440

Lähteet: Tilinpäätökset, vuosikertomukset ja Alma Talent Analysointori

3.6. SÄHKÖLAITTEIDEN VALMISTUS

Sopimusalat:	Teknologioteollisuus
Tuotteet:	Sähkösäätimet, generaattorit, sähkökojeet, kaapelit, hitsauskoneet, sähkökeskukset ja muuntajat
Tärkeimmät asiakkaat:	Rakentaminen sekä muiden koneiden ja laitteiden valmistajat
Henkilöstön määrä 2019:	16 500 (+1 %)
Tuotanto 2019:	5,3 miljardia euroa (-2 %), (4 % tehdasteollisuuden tuotannosta)
Liikevaihto 2019:	5,4 miljardia euroa (+0 %), (4 % teollisuuden liikevaihdosta)
Yritysten lukumäärä 2019:	407 (11)
Tavaravienti 2019:	2,85 miljardia euroa (+1 %), (4 % Suomen tavaraviennistä)
Vientimaat 2019:	Saksa, Yhdysvallat, Ruotsi, Italia, Norja, Tanska, Kiina, Britannia, Viro ja Alankomaat
Kannattavuus 2019:	Nettotulos 6,6 %, hyvä (teollisuuden keskiarvo 5,2 %)
Vakavaraisuus 2019:	Omavaraisuusaste 46,5 %, hyvä (teollisuuden keskiarvo 52,1 %)

MIKA KÄRKKÄINEN

Sähkölaitteiden valmistajilla meni useita vuosia hyvin. Tänä vuonna toimiala on joutunut ongelmiin, koska koronaepidemia on hiljentänyt rakentamista kotimaassa ja myös tärkeimmissä vientimaissa. Arviomme mukaan vuonna 2020 tuotannon määrä vähenee 6 prosenttia ja vuonna 2021 se kasvaa 3 prosenttia. Työllisten määrä vähenee 2 prosentilla vuonna 2020 ja vuonna 2021 kasvua on 1 prosentti.

Toimialalla on globaalisti hyvä tulevaisuus. Me-nossa olevan trendin jatkuessa maailma automatisoituu ja sähköistyy vauhdilla. Myös päästöttömään energiantuotantoon investoidaan paljon. Tähän kaikkeen tarvitaan monenlaisia sähkölaitteita.

Suomessa yritykset eivät ole onnistuneet kovin hyvin hyödyntämään avautuvia uusia markkinamahdollisuuksia. Kuitenkin Valmet Automotiven Saloon perustaman akkutehtaan tuotanto on lähtenyt käyntiin. Henkilöstön määrä on jo noin 200, ja yritys on ilmoittanut tuplaavansa sen parissa vuodessa. Samalla esimerkiksi Ensto on siirtänyt sähkölaitteiden valmistusta Viroon.

Toimialan tärkein yritys on ABB Group. Sen Suomen eri toimipisteissä työskentelee reilu neljännes koko toimialan henkilöstöstä. Yrityksen tuotteisiin kuuluvat esimerkiksi sähkömoottorit, generaattorit ja sähkökäytöt. Yritys valmistaa Suomessa myös sähkökäyttöisiä kääntyviä laivapotkureita. ABB on organisoinut toimintaansa uudelleen, ja Suomen toimintojen asema on heikentynyt konsernin sisällä.

Valaisimien valmistustakin Suomessa on vielä jäljellä. I-Valo Oy valmistaa Hämeenlinnassa valaisimia, valaisimen osia ja kiinnitystarvikkeita. Nykyinen yritys on perustettu vuonna 1999.

Sen liikevaihto oli noin 8 miljoonaa euroa tilikaudella 2019. Henkilöstöä oli 38. Yrityksen toiminta on viimeiset kolme vuotta ollut kasvusuunnassa. Toiminta on ollut kannattavaa.

Toimialan tavaravienti on tammi-heinäkuussa 2020 ollut 12 prosenttia alemmalla tasolla kuin edellisvuonna. Vienti Intiaan, Britanniaan, Norjaan ja Alankomaihin on pienentynyt selvästi. Vienti Saksaan, Ranskaan ja Tanskaan on kasvanut. Sähkökaapeleiden vienti on vähentynyt ja akkujen vienti puolestaan lisääntynyt.

Taulukko 8

Toimialan suurimmat yritykset vuonna 2019			
	Liikevaihto M€	Henkilöstöä yhteensä	Henkilöstöä Suomessa
ABB Oy	2 220	4 900	4 900
Vacon Oy	277	760	760
Prysmian Group Finland Oy	299	570	570
Ouneva Group konserni	94	640	550
Helvar Merca konserni	194	750	490
Kemppi Group konserni	150	870	470
VEO konserni	124	460	390
Ensto Invest konserni	260	1 240	380
Teknopower konserni	101	660	350
Helkama Emotor konserni	96	370	310

Lähteet: Tilinpäätökset, vuosikertomukset ja Alma Talent Analysaattori

3.7. MOOTTORIAJONEUVOJEN JA PERÄVAUNUJEN VALMISTUS

Sopimusalat:	Teknologiäteollisuus
Tuotteet:	Henkilöautot ja linja-autot, niiden osat ja tarvikkeet, erikoisajoneuvot, moottorikelkat sekä perävaunut ja puoliperävaunut
Tärkeimmät asiakkaat:	Kotitaloudet ja kuljetusalan yritykset
Henkilöstön määrä 2019:	10 200 (+2 %)
Tuotanto 2019:	2,2 miljardia euroa (-1 %), (2 % tehdasteollisuuden tuotannosta)
Liikevaihto 2019:	2,3 miljardia euroa (+4 %), (2 % teollisuuden liikevaihdosta)
Yritysten lukumäärä 2019:	230 (-3)
Tavaravienti 2019:	3,72 miljardia euroa (+1 %), (6 % Suomen tavaraviennistä)
Vientimaat 2019:	Saksa, Ruotsi, Venäjä, Norja ja Ranska
Kannattavuus 2019:	Nettotulos 1,0 %, tyydyttävä (teollisuuden keskiarvo 5,2 %)
Vakavaraisuus 2019:	Omavaraisuusaste 34,3 %, tyydyttävä (teollisuuden keskiarvo 52,1 %)

TIMO EKLUND

Henkilöautojen valmistus likipitään pysähtyi Euroopassa keväällä. Autojen kysyntä oli vähäistä ja rajoitustoimet häiritsivät herkkiä kansainvälisiä toimitusketjuja. Tehtaita alettiin kuitenkin avata kesällä ja loppuvuoden näkymät ovat lähes normaalit. Uudenkaupungin autotehtaalla tuotanto oli ennen kesää seisahduksissa. Myös raskaalle liikenteelle perävaunuja valmistaville yrityksille vuosi on ollut vaikea. Kokonaisuutena ennustamme toimialan tuotannon vähenevän 15 prosenttia ja työllisyyden 5 prosenttia vuonna 2020. Ensi vuonna tuotanto kasvaa 12 prosenttia ja työllisyys 3 prosenttia.

Autoteollisuus tulee hyötymään Euroopan unionin ja jäsenmaiden elvytystoimista. Varsinkin EU-tason toimissa painotetaan ilmaston kannalta kestävämpiä ratkaisuita ja digitalisaatiota. Ajoneuvojen valmistajille nämä ovat asioita, joihin yritysten tulisi panostaa joka tapauksessa maailmanlaajuisessa kilpailussa pärjätäkseen.

Ajoneuvoteollisuus kuuluu niihin toimialoihin, jotka hakevat aktiivisesti kilpailukykyä siirtämällä tuotantoa halvemmän kustannustason maihin. Suurimpia hyötyjiä ovat suurten valmistajien Itä-Euroopassa toimivat yksiköt. Suomalainen autonvalmistus sijoittuu kustannustasoltaan Saksan kaltaisten kalliimpien maiden ja Itä-Euroopan maiden välimaastoon.

Myös Suomi sai osansa alan kustannusjahtiin perustuvasta pudotuspelistä. Ruotsalaiseen Scania-konserniin kuuluva SOE Busproduction Finland Oy päätti lopettaa linja-autojen valmistuksen ja irtisanoa 260 ihmistä Lahdessa. Lakkautettavan toiminnan ympärille on kuitenkin väläytelty sähköisen liikenteen klusterin luomista.

Sähköisen liikenteen markkinat kasvavat nopeasti ja uusille tuotteille on kysyntää. Toisaalta kilpailu on kovaa, sillä monet valtiot ja suuryritykset

panostavat erityisesti sähköiseen liikenteeseen. Tämän sai kokea myös suomalainen sähköbussieihin keskittynyt Linkker Oy, joka hakeutui yrityssaneeraukseen helmikuussa. Linja-autoja valmistetaan yhä Liedossa toimivassa Carrus Delta Oy:ssa.

Kuvio 14

Moottoriajoneuvojen ja perävaunujen valmistus, liikevaihto, indeksi 2015=100

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 9

Toimialan suurimmat yritykset vuonna 2019

	Liikevaihto M€	Henkilöstöä yhteensä	Henkilöstöä Suomessa
Valmet Automotive konserni	652	4 812	3 617*
Agco Power Oy	291	735	735
VAK Oy	81	522	522
Ab Närpes Trä & Metall Oy	73	421	421
SOE Bus Production Finland Oy	73	321	321
Ab Ekeri Oy	57	221	221
Carrus Delta Oy	26	195	195
Närko Group konserni	55	230	Ei saatavana
BRP Finland Oy	Ei saatavana	Ei saatavana	Ei saatavana

Lähteet: Tilinpäätökset, vuosikertomukset ja Alma Talent Analyysaattori

* Talouselämä 22/2020

3.8. MUIDEN KULKUNEUVOJEN VALMISTUS

Sopimusalat:	Teknologiäteollisuus
Tuotteet:	Laivat, raideliikenteen kulkuneuvot, ilma-alukset, veneet ja miehistönkuljetuskalusto
Tärkeimmät asiakkaat:	Laivanvarustamot, liikennelaitokset, puolustusvoimat ja kotitaloudet
Henkilöstön määrä 2019:	7 200 (+6 %)
Tuotanto 2019:	2,3 miljardia euroa (+18 %), (2 % tehdasteollisuuden tuotannosta)
Liikevaihto 2019:	2,3 miljardia euroa (+14 %), (2 % teollisuuden liikevaihdosta)
Yritysten lukumäärä 2019:	363 (23)
Tavaravienti 2019:	1,96 miljardia euroa (+97 %), (3 % Suomen tavaraviennistä)
Vientimaat 2019:	Italia, Saksa, Kypros, Ruotsi ja Norja
Kannattavuus 2019:	Nettotulos -5,6 %, heikko (teollisuuden keskiarvo 5,2 %)
Vakavaraisuus 2019:	Omavaraisuusaste 5,9 %, heikko (teollisuuden keskiarvo 52,1 %)

TIMO EKLUND

Telakkateollisuus kuuluu koronaepidemiasta eniten kärsiviin toimialoihin. Maailmanlaajuisesti toimialan tilanne oli vaikea jo ennen epidemiaakin. Tänä vuonna telakoiden tilanne on heikentynyt Suomessakin. Helsingin telakan saamat tilaukset ovat olleet telakkateollisuuden valopilkku. Huviveneiden valmistus on pikemminkin hyötynyt poikkeusajoista. Kokonaisuutena ennustamme vuonna 2020 toimialan tuotannon supistuvan 15 ja työllisyyden 12 prosenttia. Ensi vuonna tuotanto ja työllisyys vahvistuvat 8 prosentilla.

Helsingin telakan nousu on todiste suomalaisen laivanrakennuksen elinvoimaisuudesta. Telakan omistajat vaihtuivat viime vuonna. Edellinen omistaja oli venäläinen valtionyritys, johon oli kohdistettu talouspakotteita. Esimerkiksi rahaliikenteen hoitaminen oli vaikeaa. Maailmalla on vahvaa luottoa suomalaiseen osaamiseen, sillä vaikeassa markkinatilanteessa uudelta yritykseltä tilattiin lokaussa jo kolmas jäävähvisteinen luksusristeilijä. Ensimmäinen niistä valmistuu vuonna 2021.

Ilman uusia tilauksia Turussa riittää työtä noin viideksi vuodeksi, jollei nykyisiä tilauksia peruta. Helsingissä töitä on kahdeksi vuodeksi, ja Raumalla pisin projekti ulottuu vuoteen 2025.

Telakoiden kannattavuus on heikentynyt entisestään ympäri Eurooppaa. Suomen telakoiden pääkilpailijoista saksalainen MV Werften on pahoissa rahoitusongelmissa. Sen toiminnan jatko on vaatinut valtion lainatakauksia. Uhkana on, että Euroopan unionin maiden välillä alkaa tukikilpailu. Koronakriisin myötä suhtautuminen valtionapuun on muuttunut myönteisemmäksi. On täysin auki, olisiko Suomen valtiolla halua tai varoja osallistua Saksan, Ranskan tai Italian tavoin kilpailuun.

MV Werftenin tapauksessa myös suomalaiset yritykset hyötyvät tuista, sillä yritys on suomalaisen meriteollisuuden tärkeimpiä asiakkaita.

Vapaa-ajan veneitä on myyty Suomessa poikkeuksellisen paljon tänä vuonna. Myös ensi vuodesta ennakoidaan vilkasta. Kehityksen taustalla on pitkälti matkustusrajoitukset, jotka saivat kotitaloudet investoimaan muun muassa vapaaajan asuntoihin ja veneisiin. Kotimaisten veneiden markkinaosuus on korkea.

Taulukko 10

Toimialan suurimmat yritykset vuonna 2019			
	Liikevaihto M€	Henkilöstöä yhteensä	Henkilöstöä Suomessa
Patria konserni *	508	2 988	2 860
Meyer Turku konserni	1 142	2 386	2 386
Skoda Transtech Oy	114	535	535
Helsinki Shipyard Oy	4	387	387
Nautor Oy	73	299	299
Botnia Marin Oy	46	239	239
Baltic Yachts Oy	35	237	237
Finnmaster Boats Oy	32	195	195
Bella-Veneet Oy	25	150	150
Inhan Tehtaat Oy	58	139	139

Lähteet: Tilinpäätökset, vuosikertomukset ja Alma Talent Analysaattori
* Talouselämä 22/2020

3.9. KONEIDEN JA LAITTEIDEN KORJAUS, HUOLTO JA ASENNUS

Sopimusalat:	Teknolgiateollisuus ja Tekninen huolto ja kunnossapito
Tuotteet:	Teollisuuden koneiden ja laitteiden huolto, korjaus ja asennus
Tärkeimmät asiakkaat:	Metalliteollisuus, paperiteollisuus, kemianteollisuus ja energian tuotanto
Henkilöstön määrä 2019:	21 500 (+1 %)
Tuotanto 2019:	3,7 miljardia euroa (+7 %), (3 % tehdasteollisuuden tuotannosta)
Liikevaihto 2019:	2,9 miljardia euroa (+15 %), (2 % teollisuuden liikevaihdosta)
Yritysten lukumäärä 2019:	2 835 (36)
Tavaravienti 2019:	0,26 miljardia euroa (-0 %), (0 % Suomen tavaraviennistä)
Vientimaat 2019:	Yhdysvallat, Venäjä, Ruotsi, Hong Kong ja Saksa
Kannattavuus 2019:	Nettotulos 5,0 %, tyydyttävä (teollisuuden keskiarvo 5,2 %)
Vakavaraisuus 2019:	Omavaraisuusaste 39,7 %, tyydyttävä (teollisuuden keskiarvo 52,1 %)

TIMO EKLUND

Toimialalle tärkeät teollisuuden investoinnit vähenevät merkittävästi. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan investoinnit koneisiin ja laitteisiin supistuvat tänä vuonna 15 prosenttia. Vielä vuonna 2022 kone- ja laiteinvestointien määrä jää hieman vähäisemmäksi kuin vuonna 2019. Investointeihin liittyvien asennusten lisäksi huolto ja kunnossapito kärsivät epidemian vaikutuksista. Ennustamme, että vuonna 2020 alan tuotanto supistuu 10 prosenttia ja työllisyys 5 prosenttia. Ensi vuonna tuotanto kasvaa 8 ja työllisyys 6 prosenttia.

Alan yrityksille ongelmia ovat aiheuttaneet maan sisäiset ja maiden väliset liikkumisrajoitukset. Huoltoja ja asennuksia on jouduttu siirtämään, koska huolto- ja kunnossapitotyöläisten saaminen ulkomailta on ollut epävarmaa. Osa yrityksistä on itse päättänyt estää ulkopuolisten pääsyn tiloihinsa, osassa asentajat on jätetty rajoitusten ulkopuolelle.

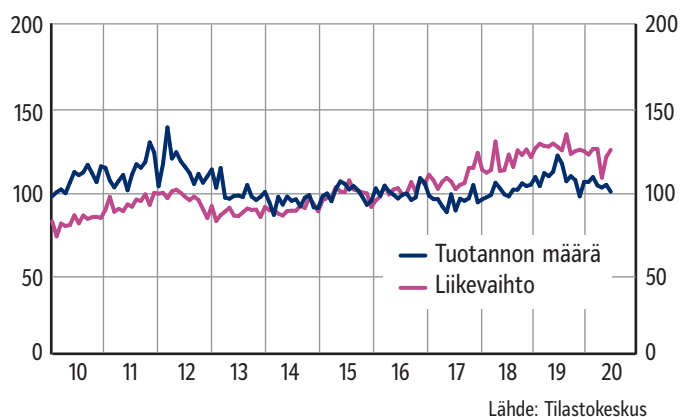
Varaosien ja muiden tarvikkeiden saatavuus on ollut epävarmaa, koska tehtaat olivat Manner-Euroopassa pitkiä aikoja suljettuna. Jossain määrin alemmat käyntiasteet ovat myös vähentäneet huollon ja kunnossapidon tarvetta.

Erityisen kovasti koronaepidemia on iskenyt lentokoneiden kunnossapitoon, huoltoon ja korjauksiin. Alan suurimmat toimijat ovat Finnair Technical Services Oy ja GA Telesis Engine Service Oy. Ne työllistävät lähes 1 000 työntekijää etupäässä Vantaalla. Finnairin yt-neuvottelujen tuloksena 100 tekniikan työntekijää irtisanotaan.

Koronapandemialla voi olla pysyvämpiä vaikutuksia alalle. Lentäminen ei välttämättä palaudu enää ennalleen. Lisäksi on keskusteltu siitä, mitä seurauksia on Suomen ja Aasian välisten lentojen väliaikaisella katkeamisella. Katkos kun voi heikentää Helsinki-Vantaan asemaa Euroopan ja Aasian solmukohtana pysyvästi. Ilmailualan

yritysten työntekijöiden edunvalvonnasta vastaa pääosin Ilmailualan unioni.

Kuvio 15
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus, indeksi 2015=100

Taulukko 11

Toimialan suurimmat yritykset vuonna 2019

	Liikevaihto M€	Henkilöstöä yhteensä	Henkilöstöä Suomessa
Caverion konserni *	2 123	16 273	5 300
Millog konserni	224	1 111	1 111
Efora Oy	208	964	964
Kone Hissit Oy	258	763	763
Finnair Technical Services Oy	133	760	760
Insta Automation Oy	63	419	419
Empower TN Oy	47	412	412
Oy Botnia Mill Service Ab	63	353	353
Empower IN Oy	37	318	318
Bilfinger Industrial Services Finland Oy	35	308	308

Lähteet: Tilinpäätökset, vuosikertomukset ja Alma Talent Analyysaattori
* Talouselämä 22/2020

3.10. METALLIMALMIEN LOUHINTA

Sopimusalat:	Malmikaivokset
Tuotteet:	Metallimalmit ja niistä tehdyt rikasteet. Nikkeli, kulta, kupari, kromi, sinkki
Tärkeimmät asiakkaat:	Metallin jalostus, erityisesti teräksen, nikkelin ja kuparin tuottajat sekä koruteollisuus
Henkilöstön määrä 2019:	2 600 (+4 %)
Tuotanto 2019:	Ei saatavana
Liikevaihto 2019:	0,9 miljardia euroa (-11 %), (1 % teollisuuden liikevaihdosta)
Yritysten lukumäärä 2019:	29 (0)
Tavaravienti 2019:	0,37 miljardia euroa (-7 %), (1 % Suomen tavaraviennistä)
Vientimaat 2019:	Sveitsi, Ruotsi, Australia, Saksa ja Kanada
Kannattavuus 2019:	Ei saatavana
Vakavaraisuus 2019:	Ei saatavana

TIMO EKLUND

Toimialan tilanne on pysynyt pääosin valoisaan koronaepidemiasta huolimatta. Ennustamme, että vuosina 2020 ja 2021 alan tuotanto nousee 5 prosenttia vuodessa. Työllisyys pysyy ennallaan tänä vuonna ja kasvaa ensi vuonna 2 prosenttia.

Pyhäsalmen ja Kylylahden kaivokset suljetaan todennäköisesti vuoden sisällä. Jotta malmien louhinta pysyisi Suomessa nykytasollaan, tulee nykyisiin kaivoksiin investoida ja perustaa uusia. Viime vuosina kaivosten avaamiseen tähtäävä malminetsintä on jälleen ollut kasvussa. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesin mukaan malminetsintään käytettiin 63 miljoonaa euroa vuonna 2019.

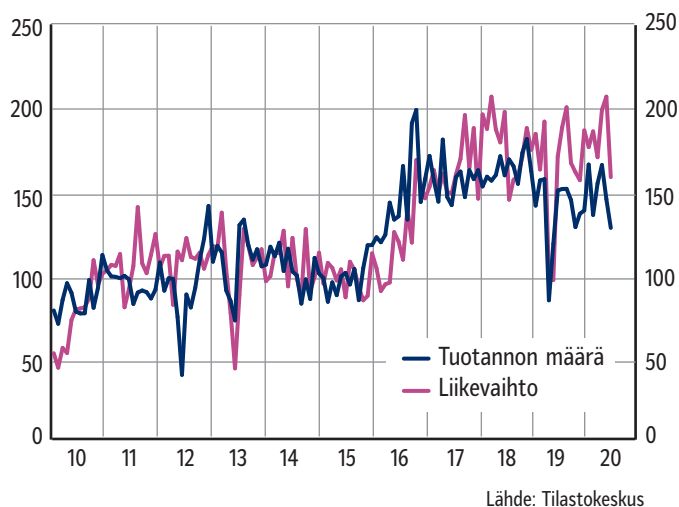
Malminetsinnästä raportoi Tukesille yhteensä 46 yritystä. Näistä yli sata henkilöä työllistävät ainakin rovaniemeläinen Arctic Drilling Company Oy ja Oy Kati Ab Kalajoki. Useat suurimmista yrityksistä ovat kanadalaisia tai australialaisia. Myös nykyiset kaivosyhtiöt ovat ahkeria malminetsijöitä.

Malminetsintä herättää paljon keskustelua. Sitä saa harjoittaa ympäristöarvoja kunnioittaen myös kansallispuistojen alueella. Maanomistajilla ei ole useinkaan mahdollisuuksia estää etsintää alueellaan. Uuden kaivoslain myötä rajoituksia, vastuuta ja oikeuksia koskevia määräyksiä mahdollisesti muutetaan. Kaivostoiminnan tulevaisuuden kannalta olisi tärkeää, ettei malminetsintää rajoiteta tai hankaloiteta liikaa.

Päätös uusien kaivosten avaamisesta voi myös perustua vanhoihin näytteisiin. Kiinnostus näytteitä kohtaan on ollut kasvussa. Vanhoja maaperäkairauksia säilytetään Geologian tutkimuslaitos GTK:n arkistossa Lopella. Yritykset voivat melko vapaasti ja kustannustehokkaasti etsiä viitteitä siitä, missä voisi olla taloudellisesti merkittäviä esiintymiä. Tällä hetkellä kiinnostusta herättävät erityisesti aiemmin vähemmän arvokkaana pidetyt metallit, kuten akkumetallit. Kaivoslaki velvoittaa

GTK:n lisäksi myös yksityiset malminetsintäyritykset luovuttamaan kairasydämet arkistoon.

Kuvio 16
Metallimalmien louhinta, liikevaihto, indeksi 2015=100

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 12

Toimialan suurimmat yritykset vuonna 2019			
	Liikevaihto M€	Henkilöstöä yhteensä	Henkilöstöä Suomessa
Terrafame Oy *	310	722	722
Boliden Kevitsa Mining Oy *	211	509	509
Agnico-Eagle Finland Oy *	234	486	486
Arctic Drilling Company Oy *	25	152	152
Oy Kati Ab Kalajoki*	21	129	129
Boliden Kylylahti Oy	53	99	99
Dragon Mining Oy	27	53	53
Pyhäsalmi Mine Oy	Ei saatavana	Ei saatavana	Ei saatavana

Lähteet: Tilinpäätökset, vuosikertomukset ja Alma Talent Analyysaattori
* Toimiala: Muuta kaivostoimintaa ja louhintaa palveleva toiminta

4. Kemian sektorilla menestyjät parantavat tulostaan

VELI-PEKKA HEINO & JUKKA SAVILUOTO

Kemian sektorin ennustemme koskee tuotannon ja työllisyyden muutoksia kemianteollisuudessa sekä nahka- ja kenkäteollisuudessa. Sektorin lähiajan näkyymiin vaikuttavat koronakriisin aiheuttamat muutokset kulutukseen ja investointeihin. Vaikutusten suuruus vaihtelee kuitenkin toimialoittain huomattavasti. Arviomme mukaan alojen tuotanto laskee 3 prosenttia vuonna 2020 ja kasvaa 2 prosenttia vuonna 2021. Työllisyyden ennustamme laskevan 2 prosenttia vuonna 2020 ja kasvavan 1 prosentin vuonna 2021.

Pandemian saaminen kuriin on suuri haaste lääketeollisuudelle. Suomessakin on alettu kehittää rokotteita ja lääkkeitä covid-19-tautia vastaan, mutta ne ovat valmiita käyttöön aikaisintaan vuonna 2021. Kuume- ja kipulääkkeet sekä muut itsehoitotuotteet ovat korona-aikana kasvattaneet myyntiään eniten. Toisaalta pandemia on vähentänyt lääkärikäyntejä, mikä on heikentänyt joidenkin reseptilääkkeiden myyntiä.

Vuoden 2020 tammi-syyskuussa henkilö- ja pakettiautojen liikennemäärä laski Suomessa 10 prosenttia edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Raskaan liikenteen kohdalla pudotus oli pienempi, noin 5 prosenttia. Tällä on vaikutuksia kemian sektorille. Liikenteen hiljeneminen on vähentänyt polttoaineiden myyntiä. Tilanne heijastuu viiveellä myös renkaiden myyntiin sekä korjaamo- ja huoltamotoimintaan.

Myös julkisen liikenteen matkustajamäärät ovat tippuneet selvästi, ja esimerkiksi bussivuoroja on harvennettu. Tämä puolestaan on näkynyt lasiteollisuudessa tuotannon ja työllisyyden laskuna, kun bussien laseja ei enää vaihdeta entiseen tahtiin. Lentoliikenteen kohdalla voidaan puhua suoranaisesta lamasta. Finnairin lentojen määrä on romahtanut kymmenesosaan. Lentokenttien hiljeneminen on vähentänyt Neste Oyj:n valmistamien lentopolttoaineiden menekkiä.

Neste on kiihdyttämässä uusiutuvista raaka-aineista tehtyjen polttoaineiden tuotantoa. Syynä on näiden biopolttoaineiden kasvanut kysyntä sekä

tuotannon erinomainen kannattavuus. Yritys on suunnitellut suurta biojalostamoja joko Suomeen tai ulkomaille. Se voi samalla merkitä Naantalinalostamon lopettamista. Vuoden 2021 tuotantoon vaikuttaa Porvoon jalostamon suurhuolto, jota on siirretty epidemian takia vuodelle. Neste on kehittänyt teknologiaa myös biomuovien valmistamiseen. Sen raaka-aineena käytetään tähteitä ja jätteitä, kuten biopolttoaineissakin.

Koronakriisin keskellä elintarviketeollisuudella ja vähittäiskaupalla on mennyt mukavasti. Se on pitänyt muovipakkausten kysyntää yllä. EU:ssa lisätään muovipakkausten keräystä uusitun muovistrategian mukaisesti. Muovien kierrättämisessä on

Taulukko 13

Liikevaihdon vuosimuutokset, vuosi 2019 ja alkuvuosi 2020

	Liikevaihdon vuosimuutos, %	
	2019	2020 tammi-kesäkuu
Teollisuuden liikevaihto	3,4	-7,0
Kenkien ja nahkatuotteiden valmistus	2,4	-17,4
Kemianteollisuus	2,8	-18,4
Kaupan liikevaihto	0,9	-2,1
Moottoriajoneuvojen vähittäiskauppa	1,8	-2,6
Moottoriajoneuvojen huolto ja korjaus	1,7	-4,3

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 14

Kemianteollisuuden toteuma ja keskeiset ennusteet (e*)

	2019	2020e*	2021e*
Tuotannon määrän muutos, %	5	-3	2
Työllisyyden muutos, %	1	-2	1
Työtuntien muutos, %	1	-4	2
Tuottavuuden muutos, %**	4	1	0

** Tuotanto työtuntia kohden

omat haasteensa. Joitain muoveja voi kierrättää jauhamalla ne mekaanisesti esimerkiksi rakeiksi tai rouheeksi, joista voi tehdä uusia muovituotteita. Toiset muovit ovat vaikeammin kierrätettäviä. Esimerkiksi värilliset muovit ja kalvot pitää ennen uusiokäyttöä nesteyttää kemiallisessa prosessissa. Suomessa on kehitetty teknologioita tälle tulevaisuuden alalle.

Rakentamisen hiljeneminen vaikuttaa kumi- ja muovituotteiden valmistamiseen ja lasiteollisuuteen. Muun muassa viemäriputkien, eristeiden, tiivisteiden ja rakennuslasien kysyntä vaimenee. Rakentamisen suhdanteet näkyvät myös kenkä- ja nahkateollisuudessa, kun työ- ja turvakenkien kysyntä vaimenee.

TUOTANTO ENNALLAAN MUTTA TYÖLLISYYS HEIKKENEÄ

Lokakuun suhdannekyselyssä kemian alojen luottamusmiehet arvioivat tilanteen hieman parantuneen syksyn aikana. Työpaikkansa tuotannon arvioi kasvaneen kolmannes (33 %) vastaajista ja laskeneen lähes yhtä usea (29 %). Työllisyys on parantunut neljänneksellä (24 %) ja heikentynyt joka viidennellä (20 %) työpaikalla.

Tuotantonäkymien pääluottamusmiehet arvioivat olevan seuraavalle kolmelle kuukaudelle ennallaan. Työllisyys pysyy ennallaan selvällä enemmistöllä (67 %) työpaikoista. Viidesosa (20 %) arvioi työllisyyden heikkenevän. Työllisyyden kasvua odotellaan varsin harvalla (13 %) työpaikalla.

Kemiansektorin kaikista pääluottamusmiehistä (N=483) suhdannekyselyyn vastasi 228, joten vastausaktiivisuus oli hyvä (46,2 %). Näistä kemian alojen pääluottamusmiesten (n=112) vastausprosentti oli hyvä (48,3 %). Auto- ja rengasalojen vastaajia toinen mokoma (n=116) ja vastausprosentti jäi hieman alhaisemmaksi (44,4 %).

AUTO- JA RENGASALA

Henkilöautojen ensirekisteröintien määrä laski kolmanneksen koronaepidemian puhjettua, mutta syksyllä uusien autojen myyntimäärä on palannut edellisvuoden lukemiin. Kevään pudotuksen takia koko vuoden ensirekisteröinnit jäävät noin 15 prosenttia vuodesta 2019. Tämä näkyy tulevina vuosina autojen huolto- ja korjaamotoiminnan työllisyydessä.

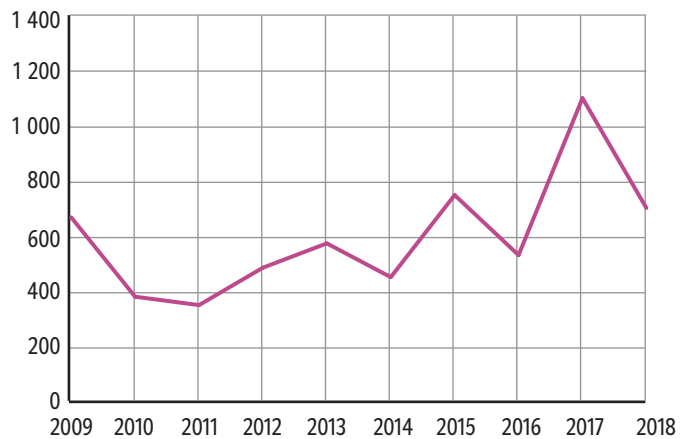
Käytettyjen autojen kauppa on piristynyt kevään jälkeen, ja myynti on ollut jopa vilkkaampaa kuin edellisenä vuonna. Korona-ajan trendinä on ollut kotimaan matkailu, ja se on näkynyt uusien ja käytettyjen matkailuautojen myynnin kasvuna.

Teollisuusliiton tutkimusyksikön suhdannekyselyssä auto- ja rengasalojen tilanne näyttää hieman

Kuvio 17

Kemianteollisuuden investoinnit, milj. €

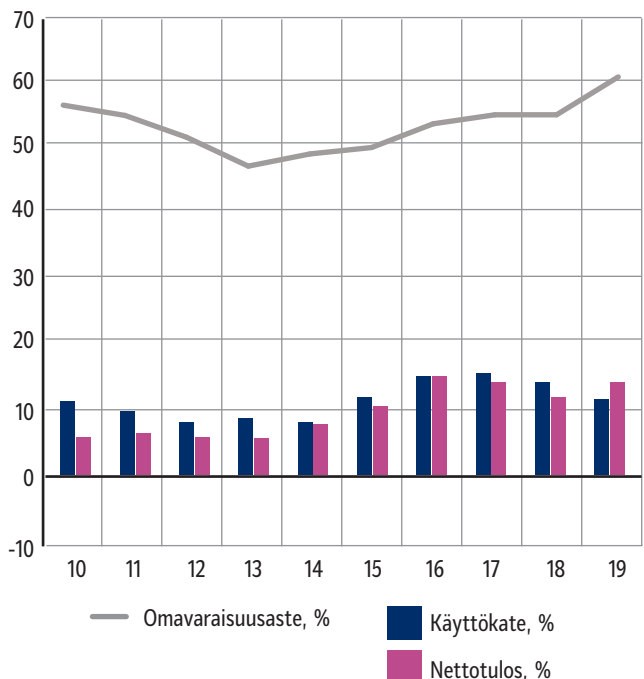
Viitevuoden 2018 hinnoin, vuoden 2019 tietoja ei saatavana

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 18

Kemianteollisuuden kannattavuus ja omavaraisuusaste, %

Lähde: Tilastokeskus

heikenneen. Myynti ja työllisyys ovat pudonneet hieman syksyn aikana. Neljännes (26 %) vastaajista arvioi myynnin laskeneen, ja selvästi harvempi (14 %) myynnin kasvaneen. Enemmistöllä (60 %) myynti on pysytellyt aiemmalla tasolla. Työllisyys on heikentynyt joka viidennellä (22 %) työpaikalla. Työllisyyden kohenemista odotellaan selvästi harvemmalla (13 %) työpaikalla.

Loppuvuoden näkymissä ei auto- ja rengasaloilla ole odotettavissa juurikaan muutosta. Valtaosa luottamusmiehistä arvioi myynnin ja työllisyyden pysyvän seuraavan kolme kuukauden aikana ennallaan.

4.2. KENKIEN JA NAHKATUOTTEIDEN VALMISTUS

Sopimusalat:	Kenkä- ja nahkateollisuus
Tuotteet:	Jalkineet, laukut, reput, muokattu nahka ja turkikset
Tärkeimmät asiakkaat:	Teollisuus, rakentaminen, kotitaloudet ja puolustusvoimat
Henkilöstön määrä 2019:	1 500 (-12 %)
Tuotanto 2019:	Ei saatavana
Liikevaihto 2019:	0,2 miljardia euroa (+17 %), (0 % teollisuuden liikevaihdosta)
Yritysten lukumäärä 2019:	165 (-3)
Tavaravienti 2019:	0,11 miljardia euroa (+15 %), (0 % Suomen tavaraviennistä)
Vientimaat 2019:	Ruotsi, Norja, Venäjä, Intia, Viro, Kiina ja Tanska
Kannattavuus 2019:	Nettotulos 19,7 %, hyvä (teollisuuden keskiarvo 4,9 %)
Vakavaraisuus 2019:	Omavaraisuusaste 83,5 %, hyvä (teollisuuden keskiarvo 52,2 %)

VELI-PEKKA HEINO

Kenkä- ja nahkateollisuuden suhdanne kääntyi huonompaan vuoden 2019 puolella, kun viennin kasvu taittui ja työkenkien kysyntä hiipui kotimaisessa teollisuudessa. Korona-aika on lisännyt urheilu- ja ulkoilukenkien myyntiä, mutta kilpailu on kovaa ja kansainvälistä. Kenkien valmistuksen lähiaikojen näkymät ovat kohtalaiset. Toimialan tuotanto laskee ennustemme mukaan 6 prosenttia vuonna 2020 ja nousee 5 prosenttia vuonna 2021. Työllisyys pienenee ensin 3 prosenttia vuonna 2020 ja vielä 1 prosentin seuraavana vuonna.

Kun pienet kenkävalmistajat ovat yksi toisensa jälkeen lopettaneet, Suomen kenkäteollisuus on yhä selvemmin kolmen kauppa. Alan suurimmat yritykset ovat Sievin Jalkine Oy ja ruotsalaisen perheyrittäjän omistama Ejendals Suomi Oy, jotka valmistavat pääosin työ- ja turvajalkineita. Kolmas suurimmista on vapaa-ajan kenkiä valmistava Kuomiokoski Oy. Näistä jokaisella on jo oma nettikauppansa, ja se onkin elinehto, kun verkkoostaminen yleistyy jatkuvasti.

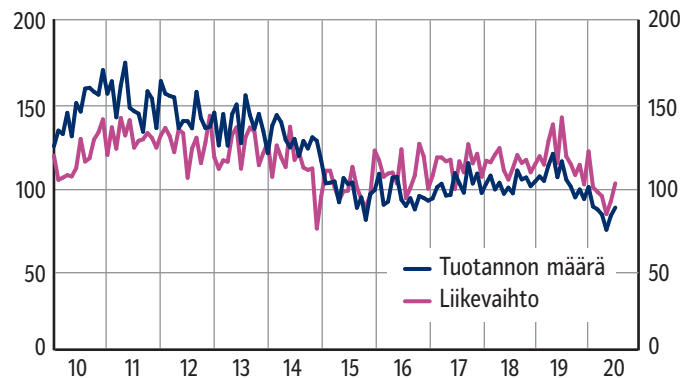
Toimialan liikevaihto on viime vuosina vaihdellut voimakkaasti. Isolta osaltaan muutokset liittyvät vientiin, joka muodostaa noin puolet Sievin ja Ejendalsin liikevaihdosta. Esimerkiksi Ejendalsin vienti kasvoi vuonna 2019 melkein puolella, mikä nosti yrityksen liikevaihdon hyvään kasvuun. Vuosikohtaisia lukuja heiluttelee naapurimaiden puolustusvoimilta ja poliisilta tulleiden tilausten ajoittuminen. Vuosi 2020 on ollut keho: kenkien vienti on laskenut selvästi suurimpiin vientimaihin.

Sievin Jalkineen liikevaihto kasvoi vuonna 2019. Yritys on investoimassa suurempiin tuotanto- ja varastotiloihin Sievissä – rakennustyöt alkoivat kesällä 2020. Yritys kertoo, että uudet tilat mahdollistavat tuotannon kasvattamisen ja suunnitteilla on noin 50 lisätyöntekijän rekrytointi. Ongelmaksi voi tulla työvoiman huono saatavuus, minkä kanssa Sievin Jalkine on paininut jo usean vuoden. Yksi syy ongelmille on siinä, että alan ammattikoulutus

on ajettu alas – uusien työntekijöiden koulutus on jäänyt yritysten vastuulle. Investointeja on tehty myös Ejendalsilla: vuonna 2019 Jalasjärven tehtaalle hankittiin uudentyyppinen kone turva- ja työkenkien pohjien valmistamiseen.

Kuvio 19

Kenkien ja nahkatuotteiden valmistus, indeksi 2015=100

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 15

Toimialan suurimmat yritykset vuonna 2019

	Liikevaihto M€	Henkilöstöä yhteensä	Henkilöstöä Suomessa
Sievin Jalkine Oy	83	443	443
Kuomiokoski Oy	17	127	127
Ejendals Suomi Oy	59	117	117
Furfix Oy	4	44	44
Finn-Savotta Oy	7	35	35
Velj. Wahlsten Oy	5	35	35
Kokkolan Nahka Oy – Karleby Läder Ab	5	33	33
Lenkki Oy	2	18	18
Kenkätehdas M-Shoe Makers Oy	3	8	8
Lapin Nahka Oy	3	Ei saatavana	Ei saatavana

Lähteet: Tilinpäätökset ja vuosikertomukset

4.3. JALOSTETTUIJEN ÖLJYTUOTTEIDEN VALMISTUS

Sopimusalat:	Öljy-, maakaasu- ja petrokemianteollisuus
Tuotteet:	Kaasuöljyt, moottoribensiini ja nestekaasut
Tärkeimmät asiakkaat:	Öljy-yhtiöt, kotitaloudet, kuljetusyrietykset, kunnat, lentoyhtiöt ja lentoasemat, meriliikenne, teollisuus ja maatalous
Henkilöstön määrä 2019:	3 000 (+3 %)
Tuotanto 2019:	10,3 miljardia euroa (+9 %), (8 % tehdasteollisuuden tuotannosta)
Liikevaihto 2019:	10,0 miljardia euroa (+9 %), (7 % teollisuuden liikevaihdosta)
Yritysten lukumäärä 2019:	14 (0)
Tavaravienti 2019:	Ei saatavana
Vientimaat 2019:	Ruotsi, Yhdysvallat, Alankomaat, Saksa, Iso-Britannia ja Belgia
Kannattavuus 2019:	Nettotulos 4,5 %, tyydyttävä (teollisuuden keskiarvo 5,2 %)
Vakavaraisuus 2019:	Omavaraisuusaste 54,1 %, hyvä (teollisuuden keskiarvo 52,1 %)

VELI-PEKKA HEINO

Koronakriisi on laskenut polttonesteiden kysyntää maailmanlaajuisesti. Kriisin välitön vaikutus Neste Oyj:n tuotantoon näyttää jäävän kuitenkin pieneksi. Enemmän tuotantomääriin vaikuttaa Porvoon jalostamolla tehdyt huollot, kuten vuodelle 2021 siirtynyt suurhuolto. Henkilöstömäärä laskee syksyllä 2020 käytyjen yt-neuvottelujen seurauksena. Arviomme mukaan toimialan tuotanto laskee 3 prosenttia 2020 ja edelleen 6 prosenttia 2021. Työllisyys pysyy muuttumattomana vuonna 2020 mutta putoaa 5 prosenttia vuonna 2021.

Samalla kun raakaöljypohjaisten polttoaineiden myynti on laskenut vuoden 2020 aikana, biopolttoaineiden myynti on kivunnut jo viidennekseen Nesteen kokonaisymyynnistä. Syyskuuhun mennessä Neste teki yli miljardin euron voiton, josta 96 prosenttia tuli biopolttoaineista.

Lentokoneisiin tarkoitettu biopolttoaine on yksi Nesteen uusiutuvista tuotteista, jonka kysyntä kasvaa nopeasti. Nesteen uusiutuva lentopolttoaine auttaa vähentämään lentoliikenteen ilmastopäästöjä. Yritys aikoo kasvattaa sen tuotannon kymmenkertaiseksi seuraavan kahden vuoden aikana. Tuotannon lisäys tapahtuu pääosin Nesteen Singaporen jalostamolla.

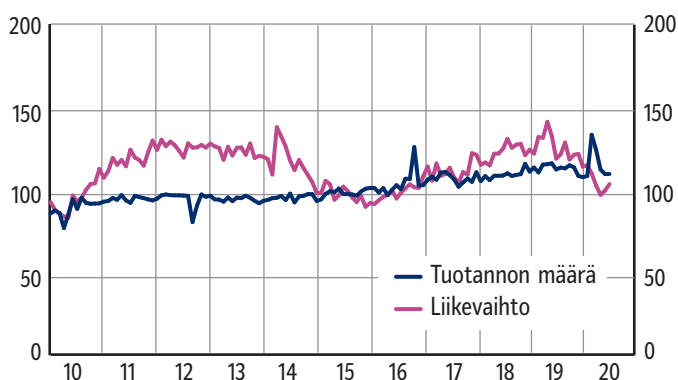
Pandemia ja ilmastokriisi ovat yhdistelmä, jolla on suuri vaikutus Nesteen strategiaan valintoihin. Raakaöljyn jalostaminen tuli yhtäkkiä kannattamattomaksi, kun öljytuotteiden markkinat muutuivat keväällä 2020.

Uusiutuvista raaka-aineista tehdyt biopolttoaineet tuovat sen sijaan yhä suurempia voittoja Nesteen kassaan. Biopolttoaineiden tuotannon kasvattaminen edellyttää kuitenkin investointeja. Neste ilmoitti syksyllä 2020, että se harkitsee Naantalissa sijaitsevan jalostamonsa alasajoa ja investointien suuntaamista Porvoon jalostamoon. Aiemmin oli tullut julki, että Neste on selvittänyt

biojalostamon rakentamista myös Rotterdamiin ja Pohjois-Amerikkaan.

Biopolttoaineet kiinnostavat myös toimialan ulkopuolella. Metsäyhtiö UPM-Kymmene Oyj jatkaa biojalostamon suunnittelua Kotkaan. Jalostamon raaka-aineita olisivat esimerkiksi metsäteollisuuden tähteet ja kasviöljyt. Energiayhtiö ST1 on panostanut uusiutuvien polttoaineiden tuotantoon, mutta investoinnit ovat suuntautuneet Ruotsiin.

Kuvio 20
Kemianteollisuus, indeksi 2015=100

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 16

Toimialan suurimmat yritykset vuonna 2019			
	Liikevaihto M€	Henkilöstöä yhteensä	Henkilöstöä Suomessa
Neste konserni	15 840	5 474	3 660
ExxonMobil Finland Oy Ab	19	100	100
STR Tecoil Oy	24	55	55
Oy Innogas Ab	7	34	34

Lähteet: Tilinpäätökset ja vuosikertomukset
* Teollisuusliiton tutkimusyksikkö

4.4. KEMIKAALIEN JA KEMIALLISTEN TUOTTEIDEN VALMISTUS

Sopimusalat:	Kemian perusteollisuus, Muovituoteteollisuus ja kemian tuoteteollisuus
Tuotteet:	Lannoitteet, maalit, lakat, torjunta-aineet, pesuaineet, tekokuidut ja liuottimet
Tärkeimmät asiakkaat:	Sellu-, paperi- ja pakkausteollisuus, kunnallinen vesihuolto, energia-, elintarvike- ja metalliteollisuus, kaivokset, rakentaminen, maatalous ja kotitaloudet
Henkilöstön määrä 2019:	12 900 (0 %)
Tuotanto 2019:	9,2 miljardia euroa (+8 %), (7 % tehdasteollisuuden tuotannosta)
Liikevaihto 2019:	8,7 miljardia euroa (-2 %), (6 % teollisuuden liikevaihdosta)
Yritysten lukumäärä 2019:	309 (13)
Tavaravienti 2019:	2,90 miljardia euroa (-1 %), (4 % Suomen tavaraviennistä)
Vientimaat 2019:	Ruotsi, Saksa, Venäjä, Yhdysvallat, Alankomaat, Puola ja Kiina
Kannattavuus 2019:	Nettotulos 11,7 %, hyvä (teollisuuden keskiarvo 5,2 %)
Vakavaraisuus 2019:	Omavaraisuusaste 67,7 %, hyvä (teollisuuden keskiarvo 52,1 %)

VELI-PEKKA HEINO

Koronakriisin vaikutus kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden valmistukseen on jäänyt vähäiseksi. Toimialan tuotanto on kasvanut lähes keskeytyksettä vuodesta 2011. Arviomme mukaan tuotanto pysyy ennallaan vuonna 2020 ja lähtee 2 prosentin kasvuun vuonna 2021. Työllisyys laskee alalla 1 prosentin vuonna 2020 ja pysyy ennallaan seuraavana vuonna.

Alan suurin työnantaja on norjalaisessa omistuksessa oleva Yara Suomi Oy, joka valmistaa muun muassa epäorgaanisia lannoitteita maataloudelle. Yrityksen työllisyys- ja tuotantonäkymät ovat vakaat. Yara on lähes monopoli Suomen lannoitemarkkinoilla. Asema perustuu yrityksen omistamaan Siilinjärven kaivokseen, joka on EU:n ainoa fosfaattikaivos.

Yaralla on kotimaisia kilpailijoita kuten Biolan Oy, Ecolan Oy, Tikalan Oy ja Soilfood Oy. Niiden on etsittävä eri raaka-aineita tuotteisiinsa, kuten tuotantoeläinten lantaa ja muita orgaanisia aineita teollisuuden sivuvirroista. Nämä yritykset ovat myös erikoistuneet esimerkiksi luomulannoitteisiin.

Kokkolassa sijaitsevan Umicore Finland Oy:n kobolttinjalostamon tuotanto on ollut kasvussa, ja lähitulevaisuuskin näyttää valoisalta. Jalostamon uusi omistaja Umicore on päättänyt siirtää Belgian yksikkönsä tuotantoa Suomeen seuraavan kolmen vuoden aikana. Kokkolan jalostamossa automatisointi on viety pitkälle, joten työllisyysvaikutus jää pieneksi.

Korona-aikana hyvin ovat pärjänneet myös maalinvalmistajat ja muut rakennuskemiantuotteiden valmistajat kuten Tikkurila Oyj, Teknos Oy ja Kiilto Oy. Yritysten tuotteet ovat menneet hyvin kaupaksi kotoileville suomalaisille siitä lähtien, kun tiukimpia koronarajoituksia alettiin purkaa

loppukeväästä. Toisaalta rakennusalan ammattilaisten työt ovat vähentyneet hieman epidemian vuoksi.

Suomen kemianteollisuudessa panostetaan tutkimukseen ja innovaatioihin, jotka liittyvät kierto- ja biotalouteen. Borealis Polymers Oy teki syksyllä 2020 ensimmäisen erän uusiutuvista hiilivedyistä valmistettua muovia. Hiilivedyt puolestaan valmisti Neste Oyj erilaisista bioraaka-aineista. Muovista jatkojalostetaan Saksassa erilaisia tuotteita auto- ja elektroniikkateollisuudelle.

Taulukko 17

Toimialan suurimmat yritykset vuonna 2019	Liikevaihto	Henkilöstöä	Henkilöstöä
	M€	yhteensä	Suomessa
Borealis Polymers Oy	270	966	966
Yara Suomi Oy	789	850	850
Kemira konserni	2 659	5 020	786
Teknos Group konserni	398	1 812	570 *
Tikkurila konserni	564	2 713	548
Oy Aga Ab (nyk. Oy Linde Gas Ab)	229	279	279
Venator P&A Finland Oy	91	260	260
CP Kelco Oy (nyk. Nouryon Chemicals Finland Oy)	116	214	214
CABB Finland konserni	80	212	212
Oy Woikoski Ab	60	196	196
Taminco Finland Oy	102	120	120
Kiilto Family konserni	222	936	Ei saatavana
Forcit konserni	115	392	Ei saatavana
Freeport Cobalt Oy (nyk. Umicore Finland Oy)	Ei saatavana	Ei saatavana	Ei saatavana

* Yrityksen tiedote 6.5.2020

Lähteet: Tilinpäätökset ja vuosikertomukset

4.5. LÄÄKEAINEIDEN JA LÄÄKKEIDEN VALMISTUS

Sopimusalat:	Kemian perusteollisuus, Muovituoteteollisuus ja kemian tuoteteollisuus
Tuotteet:	Lääkkeet ja niiden raaka-aineet
Tärkeimmät asiakkaat:	Terveystieteet, apteekit, maatalous, elintarviketeollisuus ja kotitaloudet
Henkilöstön määrä 2019:	4 800 (+4 %)
Tuotanto 2019:	2,3 miljardia euroa (+5 %), (2 % tehdasteollisuuden tuotannosta)
Liikevaihto 2019:	2,2 miljardia euroa (-3 %), (2 % teollisuuden liikevaihdosta)
Yritysten lukumäärä 2019:	31 (1)
Tavaravienti 2019:	Ei saatavana
Vientimaat 2019:	Belgia, Yhdysvallat, Venäjä, Saksa, Ranska, Ruotsi ja Kiina
Kannattavuus 2019:	Nettotulos 59,9 %, hyvä (teollisuuden keskiarvo 5,7 %)
Vakavaraisuus 2019:	Omavaraisuusaste 63,9 %, hyvä (teollisuuden keskiarvo 52,5 %)

VELI-PEKKA HEINO

Pandemia on vaikuttanut Suomen lääketeollisuuden useilla tavoilla. Koronakevällä lääkkeiden hamstraus kasvatti itsehoitolääkkeiden myyntiä ja tuotantoa. Rokotteiden ja lääkkeiden kehittäminen covid-19-tautia vastaan on kiihdyttänyt tutkimustoimintaa. Lisäksi näyttää siltä, että joidenkin lääkkeiden kysyntä voi myös laskea. Arviomme mukaan toimialan tuotanto pysyy ennallaan vuonna 2020 ja kasvaa 5 prosenttia vuonna 2021. Myös työllisyys pysyy ennallaan vuonna 2020 ja kääntyy 2 prosentin kasvuun vuonna 2021.

Orion Oyj -konserni ja ulkomaisessa omistuksessa oleva Bayer Oy muodostavat yhdessä noin 90 prosenttia koko alasta. Kummankin liikevaihto vuonna 2019 oli miljardin euron luokkaa. Bayer on kasvanut vuosi vuodelta, kun yrityksen patentoiman Mirena-hormonikierukan myyntiluvut ovat nousseet ympäri maailmaa. Pandemiasta on kuitenkin tulossa ikävä käänne menestystarina. Mirenan vienti varsinkin Yhdysvaltoihin on sakannut koronakriisin puhjettua.

Turkulaisen Faron Pharmaceuticals Oy:n kehittämän Traumakine-lääkkeen oli toivottu vähentävän koronapotilaiden kuolleisuutta. Lääkettä on testattu kevästä 2020 lähtien. Lokakuussa julkistetut ensimmäiset testitulokset olivat pettymys, sillä lääkkeen tehoa ei voitu osoittaa. Testausta kuitenkin jatketaan. Suomessa on kehitetty myös ainakin kahta koronarokotetta.

Orion-konsernin liikevaihto kasvoi vuoden 2020 tammi-syyskuussa. Yksi syy tähän oli itsehoitolääkkeiden kysynnän kasvu koronakevällä, jolloin ihmiset täydensivät lääkekaappejaan. Kevään jälkeen kysyntä on palannut normaalille tasolle. Hyvä tilanne näkyy konsernissa myös siten, että lääkkeiden raaka-aineita valmistavan Fermion Oy:n tuotanto pyörii lähes täysillä. Orionin uusista

lääkkeistä Nubeqa on päässyt myyntiin jo EU:ssa ja Japanissa, mikä kasvattaa alan tuotantoa. Toinen, ALS-taudin hoitoon tarkoitettu lääke ei sen sijaan ole osoittautunut tehokkaaksi ja jää vaille myyntilupaa.

Useita vuosia lakkauttamisuhan alla elänyt Tampereen silmälääketehdas on saanut uuden elämän sopimusvalmistajana. Omistajaksi tullut NextPharma Oy rakentaa tehtaalle uuden tuotantolinjan. Tulevaisuus näyttää hyvältä, sillä silmälääkkeiden markkinat ovat kasvussa.

Taulukko 18

Toimialan suurimmat yritykset vuonna 2019			
	Liikevaihto M€	Henkilöstöä yhteensä	Henkilöstöä Suomessa
Orion konserni	1 051	3 251	2 594
Bayer Oy	979	824	824
Santen Oy	194	369	369
Vitalabs konserni	30	210	210
PCAS Finland Oy	26	107	107
Oy Medix Biochemica Ab	16	72	72
MAP Medical Technologies Oy	15	42	42
Galena Pharma Oy	Ei saatavana	32	32
Cytomed Oy	7	26	26
Hankintatukku Arno Latvus Oy	18	Ei saatavana	Ei saatavana

Lähteet: Tilinpäätökset ja vuosikertomukset

4.6. KUMI- JA MUOVITUOTTEIDEN VALMISTUS

Sopimusalat:	Kumiteollisuus, Muovituoteteollisuus ja kemian tuoteteollisuus
Tuotteet:	Kulkuneuvojen renkaat, pakkaukset, erilaiset muovilevyt, -kalvot, -astiat ja -putket
Tärkeimmät asiakkaat:	Autoteollisuus, rakentaminen, kotitaloudet, elintarviketeollisuus ja vähittäiskauppa
Henkilöstön määrä 2019:	13 500 (+2 %)
Tuotanto 2019:	3,1 miljardia euroa (-1 %), (2 % tehdasteollisuuden tuotannosta)
Liikevaihto 2019:	3,4 miljardia euroa (-2 %), (2 % teollisuuden liikevaihdosta)
Yritysten lukumäärä 2019:	525 (11)
Tavaravienti 2019:	1,44 miljardia euroa (-10 %), (2 % Suomen tavaraviennistä)
Vientimaat 2019:	Ruotsi, Saksa, Venäjä, Norja ja Yhdysvallat
Kannattavuus 2019:	Nettotulos 14,2 %, hyvä (teollisuuden keskiarvo 5,2 %)
Vakavaraisuus 2019:	Omavaraisuusaste 54,2 %, hyvä (teollisuuden keskiarvo 52,1 %)

JUKKA SAVILUOTO

Viime vuonna kumi- ja muovituotteiden tuotanto supistui mutta työllisyys kasvoi lievästi. Vuonna 2020 alan tuotanto on supistunut koronaepidemian myötä. Tämän takia henkilöstöä on lomautettu laajalti sekä kumi- että muoviteollisuuden yrityksissä. Tuotanto vähenee tänä vuonna 15 prosenttia ja kasvaa 4 prosenttia ensi vuonna. Työllisyys heikkenee 5 prosenttia tänä vuonna ja kasvaa 1 prosentin ensi vuonna.

Muovi on poikkeusaikoina osoittanut erinomaisuutensa hygieenisten pakkausten ja suojainten materiaalina. Kotimaista suojainten ja maskien tuotantoa on saatu laajemmin käyntiin ja raaka-aineiden hankintaverkostoja rakennettua. Suomeen on annettu laajalti suosituksia kasvomaskien käytöstä, eikä enää maskien saatavuus ole ongelma.

Muovipakkausten kierrätys on kasvanut hyvää vauhtia. Kotitalouksien pakkausmuovien keräysmäärät kasvoivat 78 prosenttia vuonna 2019. Kaikkiaan kierrätysmuovia kerättiin yli 20 000 tonnia. Lisäksi yrityksiltä ja yhteisöiltä muovia kerättiin lähes toinen mokoma. Pakkausmuovien kierrätysaste on yli 40 prosenttia, kun mukaan luetaan myös pantilliset muovipakkaukset.

Kotimainen pantittomien pakkausten kierrätyskapasiteetti on jo ylitetty, joten suomalaisilta kerättyä muovia viedään käsiteltäväksi Ruotsiin ja Saksaan. Nimittäin Suomessa kierrätyskapasiteetin kasvattamiseen tähännyt laitosinvestointi on pysähtynyt odottamaan jätelain uudistusta. Nykymuodossaan uusi laki estäisi nykyisten yhteen materiaaliin – esimerkiksi vain muoviin, lasiin tai kartonkiin – keskittyvien tuottajayhteisöjen toiminnan. Tuottajayhteisöt ovat yrityksiä, jotka hoitavat pakkausmateriaalien keräämisen ja kierrätyksen.

Kumi- ja muoviteollisuuteen vaikuttavat teollisuuden tuotannon lasku ja rakentamisen hiipuminen.

Näille aloille tuotteita valmistavilla yrityksillä on myös odotettavissa tuotannon vähenemistä.

Henkilöautojen ja hyötyajoneuvojen myynti Euroopassa on ollut vaisua alkuvuoden 2020 aikana. Tammi-syyskuussa henkilöautojen ensirekisteröinnit ovat laskeneet 29 prosenttia ja hyötyajoneuvojen 25 prosenttia edellisestä vuodesta. Tämä on vaikuttanut voimakkaasti myös rengasmarkkinoihin. Nokian Renkaat Oyj:n tammi-syyskuun liikevaihto laski 16 prosenttia, ja tulos oli tappiolla. Kolmas vuosineljännes oli kuitenkin voitollinen.

Taulukko 19

Toimialan suurimmat yritykset vuonna 2019			
	Liikevaihto M€	Henkilöstöä yhteensä	Henkilöstöä Suomessa
Nokian Renkaat konserni	1 596	4 730	1 727
Uponor konserni	1 103	3 801	608
Teknikum-Yhtiöt konserni	104	576	536
Medisize Oy	87	492	492
Wipak Oy	143	490	490
Bright Maze konserni	63	454	454
Rani-Plast konserni	207	521	352
Meltex Oy Plastics	83	270	270
Amcor Flexibles Valkeakoski Oy	74	257	257
Exel Composites konserni	104	660	227

Lähteet: Tilinpäätökset ja vuosikertomukset

4.7. LASIN JA LASITUOTTEIDEN VALMISTUS

Sopimusalat:	Lasikeraaminen teollisuus, Fiskars Finland Oy Ab:n työntekijät
Tuotteet:	Tuulilasit, rakennuslasit, lasikuitumateriaalit ja kodin lasiesineet
Tärkeimmät asiakkaat:	Ajoneuvojen valmistajat, maataloustyökoneiden valmistajat, rakennusteollisuus, veneteollisuus ja kotitaloudet
Henkilöstön määrä 2019:	2 474 (+1 %)
Liikevaihto 2019:	0,7 miljardia euroa (+2 %) (alle 1 % tehdasteollisuuden tuotannosta)
Yritysten lukumäärä 2019:	110 (-5)
Kannattavuus 2019:	Nettotulos 2,4 %, tyydyttävä (teollisuuden keskiarvo 4,9 %)

VELI-PEKKA HEINO

Mukavassa kasvussa ollut ajoneuvolasien valmistus on kokenut takaiskuja vuoden 2020 aikana. Syitä ovat koronakriisin aiheuttama kysynnän hiipuminen ja alan tiukkenevat vaatimukset. Ennustamme, että toimialan tuotanto laskee 15 prosenttia vuonna 2020 ja palaa osittain seuraavana vuonna, jolloin nousua on 8 prosenttia. Työllisyys vähenee ensin 10 prosenttia vuonna 2020 ja kääntyy 2 prosentin kasvuun vuonna 2021.

Ranskalainen Saint-Gobain-konserni päätti syksyllä 2020 ajaa alas Ihodessa sijaitsevan tehtaansa. Toiminta päättyy vuoden loppuun mennessä. Ihodessa on valmistettu tuulilaseja ajoneuvoihin, ja tehdas on työllistänyt noin 70 henkilöä. Jatko olisi vaatinut lisäinvestointeja tuotantoon, sillä tuulilasien tekniset vaatimukset ovat kasvamassa. Konserni ei kuitenkaan halunnut investoida vaan päätyi siirtämään tuotannon pois Suomesta. Myös tuulilasien kysyntä on laskenut, kun autojen myynti on vähentynyt Euroopassa.

Saint-Gobain-konserniin kuuluu myös Isover-eristeitä valmistavat tehtaat Forssassa ja Hyvinkäällä. Eristeiden tuotanto on hienoisessa laskussa, mikä johtuu rakentamisen hidastumisesta Suomessa.

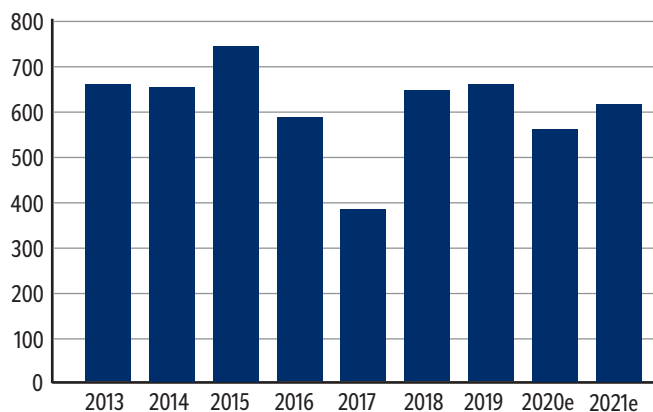
Alan suurin yritys on Pilkington Automotive Finland Oy, joka sekin on osin ulkomaisessa omistuksessa. Laitilan ja Tampereen tehtaiden tuotannon kasvu pysähtyi koronakriisiin keväällä 2020. Erityisesti bussilasien kysyntä on laskenut, koska julkista liikennettä on vähennetty korona-aikana. Pilkington irtisanoi syksyllä yli 100 työntekijää. Kolmas ajoneuvolasien valmistaja, Finn Lamex Safety Glass Oy, puolestaan on joutunut lomauttamaan henkilöstöään syksyllä 2020.

Rakennuslasien kysyntä riippuu sesongista ja rakentamisen suhdanteista. Työt vähenevät talvisin, minkä lisäksi rakentamisen määrä laskee vuonna 2020.

Käyttölasia valmistetaan Suomessa teollisesti enää Fiskars Group Oyj:n Iittalan lasitehtaalla. Iittalan tuotevalikoimaan on tullut uusia malleja

klassikoiden rinnalle. Esimerkiksi vuonna 2020 tehtaalla valmistui hukkalasista valmistettuja juomalaseja ja kulhoja. Tuotantonäkymät ovat tasaiset, vaikka korona-aika onkin vaikeuttanut konsernin myymälöiden toimintaa.

Kuvio 21
Lasin ja lasituotteiden valmistus
Liikevaihto, milj. euroa

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 20

Toimialan suurimmat yritykset vuonna 2019

Yritys	Liikevaihto M€	Henkilöstöä yhteensä	Henkilöstöä Suomessa
Fiskars Finland Oy Ab	594	841	841
Pilkington Automotive konserni	116	621	621
Jaakko-Tuote Oy	15	152	152
Best Glass Oy	26	118	118
Saint-Gobain Glass Finland Oy	19	86	86
Finn Lamex Safety Glass Oy	12	80	80
Tambest Glass Solutions Oy	10	78	78
Lasiliiri Oy	8	40	40
Rakla Tampere Oy	7	Ei saatavana	Ei saatavana
Ahlstrom-Munksjö Glassfibre Oy*	Ei saatavana	Ei saatavana	Ei saatavana

Lähteet: Tilinpäätökset ja vuosikertomukset

* Yrityksen sopimusala Tekstiili- ja muotiala

4.8. MOOTTORIAJONEUVOJEN KAUPPA, HUOLTO JA KORJAUS

Moottoriajoneuvojen kauppa

Sopimusalat:	Autoalan kauppa ja korjaamotoiminta ja Autonrengasala
Tuotteet/palvelut:	Uusien ja käytettyjen moottoriajoneuvojen sekä renkaiden tukku-, välitys- ja vähittäiskauppa. Useilla yrityksillä on myös huolto- ja korjaamotoimintaa.
Tärkeimmät asiakkaat:	Yritykset, yhteisöt ja kotitaloudet
Henkilöstön määrä 2019:	16 169 (+2 %)
Liikevaihto 2019:	12,8 miljardia euroa (+3 %):
Yritysten lukumäärä 2019:	2 374 (+74)
Kannattavuus 2019:	Nettotulos 1,6 %, tyydyttävä

Moottoriajoneuvojen korjaus ja huolto

Sopimusalat:	Autoalan kauppa ja korjaamotoiminta ja Autonrengasala
Tuotteet/palvelut:	Moottoriajoneuvojen ja perävaunujen huolto, mekaaninen- ja vauriokorjaus sekä varustelu, renkaiden korjaus
Tärkeimmät asiakkaat:	Yritykset, yhteisöt ja kotitaloudet
Henkilöstön määrä 2019:	15 000 (-3 %)
Liikevaihto 2019:	3,3 miljardia euroa (-1 %)
Yritysten lukumäärä 2019:	6 103 (+114)
Kannattavuus 2019:	Nettotulos 2,8 %, tyydyttävä

JUKKA SAVILUOTO

Moottoriajoneuvojen myynti kasvoi mutta työllisyys heikkeni hieman vuonna 2019. Kevään ja kesän 2020 aikana moottoriajoneuvojen ja renkaiden kauppa hiljeni selvästi. Syksyllä myynti on ollut viime vuoden tasolla. Uusien henkilöautojen rekisteröinnit jäivät tänä vuonna alle 100 000 autoon (-15 %). Käytettyjen henkilöautojen kauppa on kuitenkin ollut viime vuotta vilkkaampaa. Eriytisesti matkailuautojen myynti on ollut vilkasta. Ensirekisteröintien lasku kuitenkin heikentää alan työllisyyttä tänä vuonna 2 prosenttia ja ensi vuonna 1 prosentin.

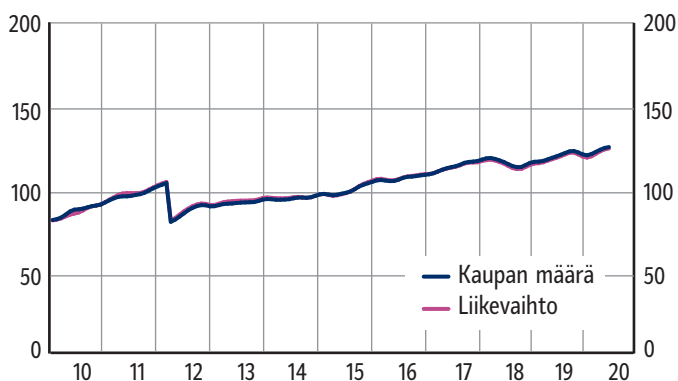
Hallitus valmistelee romutuspalkkiota yli 10 vuotta vanhoille autoille. Lain on tarkoitus tulla voimaan joulukuun 2020 alussa. Romutuspalkkiota

varten on varattu 8 miljoonaa euroa. Tuki on 1 000–2 000 euroa uuden henkilöauton käyttövoiman perusteella. Hankittavan uuden auton tulee olla kaasuauto tai täyssähköauto. Tai sitten hiilidioksidipäästöiltään tietyt päästöarvot täyttävä menopeli: joko alle 95 grammaa kilometrillä päästöjä tuottava ladattava hybridi-auto tai enintään 120 grammaa kilometrillä päästöjä tuottava muunlainen auto.

Sähköauton ostoon tai pitkäaikaisvuokraukseen voi lisäksi saada valtiolta 2 000 euron hankintatuen. Ilmastosyistä palkkion saa myös sähköpolkupyörän tai joukkoliikennelipun hankintaan.

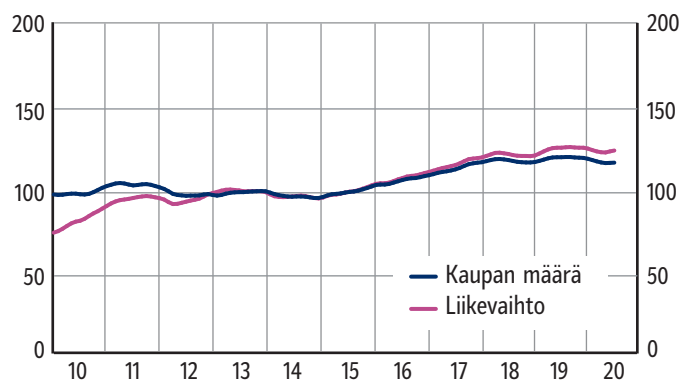
Edellinen romutuspalkkio oli käytössä vuonna 2018. Tällöin rekisteröitiin 6 677 uutta henkilöautoa.

Kuvio 22
Moottoriajoneuvojen kauppa, trendisarja 2015=100

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 23
Moottoriajoneuvojen korjaus ja huolto, trendisarja 2015=100

Lähde: Tilastokeskus

Romutuspalkkioon varatusta 8 miljoonan euron määrärahasta käytettiin huomattava osa, 91 prosenttia. Hiilidioksidin päästöraja oli uudelle autolle 110 grammaa kilometrillä. Vaikkei koko määrärahaa käytetty, oli romutuspalkkion vaikutus Traficomien selvityksen mukaan kokonaisuutena positiivinen. Romutuspalkkiolla hankituista autoista kertyi tuloja autoverona 16 miljoonaa euroa ja arvonlisäverona 23 miljoonaa euroa.

Huoltokorjaamoiden työtilanne on vielä kohtuullinen uusiin autoihin tehtyjen huoltosopimusten ansiosta. Huoltojen ja korjausten tarve kokonaisuudessaan vähenee kuitenkin myynnin laskun takia. Työllisyys heikkenee tästä syystä ensi vuonna.

REKISTERÖINNIT LASKUSSA

Uusia henkilöautoja rekisteröitiin viime vuonna 114 000. Vuodelle 2020 odotettiin lievää kasvua. Keväällä tilanne muuttui, kun koronaepidemia hidasti kauppaa voimakkaasti. Syksyllä kuukausittaiset rekisteröinnit ovat kuitenkin olleet edellisvuoden tasolla. Loppuvuoden myynti ei kuitenkaan enää pysty paikkaamaan kevään pudotusta, joten rekisteröinnit jäävät selvästi viime vuodesta.

Myös muiden ajoneuvojen rekisteröinnit jäävät viime vuodesta, lukuun ottamatta matkailuautoja. Niiden myynti on kasvanut vilkkaan kotimaan matkailun vauhdittamana.

KÄYTETTYJEN AUTOJEN KAUPPA VILKASTUNUT

Käytettyjen henkilöautojen kauppa on kesän ja syksyn aikana ollut vilkasta. Kasvun taustalla ovat kesän kotimaan matkailun kasvu ja muutos työmatkaliikenteessä. Suomalaiset ovat käyttäneet koronaepidemian takia vähemmän julkista liikennettä. Monet ovat hankkineet käytetyn auton työmatkoja varten. Muutos on tapahtunut erityisesti pääkaupunkiseudulla.

Vuonna 2019 käytettyjen ajoneuvojen maahan-tuonti nousi ennätyslukemiin, yli 60 000 autoon. Näistä 46 000 oli henkilöautoja. Tänä vuonna tuontimäärä jää noin 5 prosenttia viime vuotta pienemmäksi. Tuontiautoja ei nykyään voi enää pitää ”vanhoina romuina”, jotka tuodaan Suomeen, kun eivät muualla käy kaupaksi. Yleisimmin tuonti-auto on 3–4 vuotta vanha, ylemmän keskiluokan dieselauto.

Henkilö- ja pakettiautojen selvästi suurin tuontimaa on Ruotsi. Sieltä on lähtöisin reilusti yli puolet kaikista tuontiautoista. Kuorma- ja linja-autoja tuodaan eniten Ruotsista, Norjasta ja Saksasta.

AUTONRENKAIDEN TUONTI KASVUSSA

Kiinasta tuodaan henkilöauton renkaita vuosi vuodelta enemmän. Viime vuonna määrä kasvoi lähes 950 000 renkaaseen (+8 % edellisvuodesta). Alkuvuonna 2020 kasvu on jatkunut. Syyskuun loppuun mennessä tuontimäärä oli lähes 800 000 (+10 %).

Kiinalaisrenkaat ovat valloittaneet noin neljäsosan Suomen vuotuisista rengasmarkkinoista. Markkinaosuus kasvaa, koska kiinalaiset renkaat ovat selvästi halvempia kuin muualla valmistetut. Renkaiden ominaisuudet ovat Suomen määrisä ja talvisissa oloissa samaa luokkaa hinnan kanssa.

Vuonna 2019 kuorma- ja linja-auton renkaiden tuontimäärä Kiinasta kasvoi neljänneksen. Viime vuonna sieltä Suomeen tuotiin 45 000 rengasta. Tämä vastaa lähes kolmasosaa koko rengasmarkkinoista. Alkuvuonna tuonti Kiinasta on noin kolmanneksen viime vuotta alemmalla tasolla.

Kuorma- ja linja-autojen renkaita sekä myydään että pinnoitetaan noin 150 000 kappaletta vuosittain.

Taulukko 21

Toimialan suurimmat yritykset vuonna 2019, Moottoriajoneuvojen kauppa		
	Liikevaihto M€	Henkilöstöä Suomessa
Veho Oy Ab	1 097	1 500
Kauppahuone Laakkonen konserni	585	1 032
K Caara Oy	572	950
E. Hartikainen Oy	217	723
Vianor Oy	122	690
Scania Suomi Oy	330	633
Käyttöauto Oy	326	567
Wetteri Yhtiöt konserni	291	540
Länsiauto konserni	380	524
Rinta-Joupin Autoliike Oy	380	491

Lähteet: Tilinpäätökset ja vuosikertomukset

Taulukko 22

Toimialan suurimmat yritykset vuonna 2019, Moottoriajoneuvojen korjaus ja huolto		
	Liikevaihto M€	Henkilöstöä Suomessa
Raskone Oy	67	497
Incar Oy	50	314
Autoklinikka-yhtiöt Oy	40	248
Atoy Power Oy	26	202
Semaster Oy	22	190
VAK Huoltopalvelut Oy	20	180
Assistor Oy Ab	16	153
Alppilan Autohuolto Oy	14	93
Suomen Autohuolto Oy	12	83
Oilpoint Finland Oy	8	77

Lähteet: Tilinpäätökset ja vuosikertomukset

4.9. MUU VALMISTUS

VELI-PEKKA HEINO & JUKKA SAVILUOTO

Kemian sektoriin kuuluvat keramiikan ja jalometallituotteiden valmistus. Näiden alojen tuotannosta ja työllisyydestä ei ole saatavana erikseen tilastotietoja toimialoittain. Keramiikan valmistus sisältyy lasikeraamisen teollisuuden työehtosopimukseen. Jalometallituotteiden valmistus puolestaan kuuluu jalometallialan työehtosopimuksen piiriin.

Sektorin sopimusaloja ovat myös harja- ja sivellinalat ja veneenrakennusteollisuus. Näitä pieniä sopimusaloja ei ole erikseen tilastoitu Tilastokeskuksen toimialaluokituksissa. Siksi niistä ei ole saatavana tilastotietoja. Veneenrakennusteollisuutta käsitellään keskitetysti luvussa 3.8.

KERAMIKKATEOLLISUUS

Suomen keramiikkateollisuus on kutistunut menneistä vuosikymmenistä, mutta saniteettiposiinia, keraamisia astioita ja tulisijoja valmistetaan täällä edelleen. Alan suurin työpaikka on Raaseporissa sijaitseva Geberit Production Oy:n tehdas, jossa syntyy muun muassa pesualtaita ja wc-istuimia. Geberitin liikevaihto oli laskussa vuonna 2019.

Takkoja ja muita tulisijoja valmistavan Tulikivi Oyj:n liikevaihdon lasku pysähtyi vuonna 2019. Koronaepidemia on kääntänyt myynnin uudelleen laskuun varsinkin Saksan ja Venäjän markkinoilla. Valonpilkahdus tulee Suomesta: kotimaan myynti ei ole laskenut, koska kotitaloudet ovat ryhtyneet remontoimaan kotejaan poikkeusolojen keskellä.

Pentik Oy:n tehtaalla Posiolla valmistetaan keraamisia käyttöastioita. Oma valmistus on Pentikille enää pieni osa liiketoimintaa, sillä yritys

teettää ison osan tuotteista ulkomailla. Vuonna 2019 yrityksen liikevaihto lähti kasvuun, mutta kevään koronarajoitukset toivat vaikeuksia. Juhlakausi jäi väliin, joten Pentik sulki myymälöitään varotoimenpiteenä. Pentik on lomauttanut keramiikkatehtaan henkilöstöään.

Porvoolainen Vaja Finland Oy on pieni mutta kasvuhakuinen keramiikkavalmistaja. Yrityksen taustalta löytyy muun muassa Muumi-tuotemerkkejä hallinnoiva Moomin Characters Oy. Vajan toiminta on ollut toistaiseksi tappiollista. Syksyllä 2020 Japanissa tuli myyntiin Vajan valmistamia ”muumimukeja”.

JALOMETALLIALA

Jalometallialan keskeiset kotimaiset valmistajat ovat Kalevala Koru Oy, Kultakeskus Oy ja Saurum Oy. Näissä yrityksissä työskentelee suurin osa alan henkilöstöstä.

Kevään poikkeusajat tuntuivat rajuina kultasepäntuotteiden kaupassa. Myynti laski lähes 40 prosenttia huhti-toukokuussa 2020. Tilanne on parantunut syksyllä, mutta kauppa käy vielä hiljaisemmin kuin viime vuonna. Vaisut kotimaiset talous- ja työllisyysnäkökymät kasaavat pilviä alan näkymien ylle. Vuoden heikkoa myyntiä tuskin riittää paikkaamaan joulumyynti, joka on alan suurin sesonki vuoden aikana.

Alan keskeisten kotimaisten valmistajien liikevaihto on laskenut, kannattavuus on ollut heikko ja henkilöstön määrä on laskenut usean vuoden ajan. Tämä vuosi heikentää yritysten tilannetta entisestään.

5. Vaikeudet jatkuvat ja kilpailu kovenee puutuotesektorilla

JUKKA SAVILUOTO & MIKA KÄRKKÄINEN

5.1. TUOTANTO JA TYÖLLISYYS PUUTUOTESEKTORILLA

Puutuotesektorin lähitulevaisuus näyttää heikolta. Vaikeudet alkoivat jo loppuvuonna 2019, ja ne jatkuvat korona-aikana. Laskusuhdanteessa elänyt rakennustoiminta on vähentymässä entisestään. Puutuotesektorin tuotanto ja henkilöstön määrä vähenevät vuonna 2020. Tuotanto ja henkilöstön määrä kääntyvät kasvuun vuonna 2021 (ks. Taulukko 24).

Rakentaminen on tänä vuonna vähentynyt Suomessa, eikä ensi vuonna päästä vielä kasvuun. Tähän viittaa myönnettyjen rakennuslupien ja aloitettujen rakennushankkeiden alhainen määrä, kun niitä vertaa viime vuoteen. Euroopassa rakentaminen vähenee tänä vuonna, mutta kääntyy ensi vuonna kasvuun. Puutuotteille voidaan odottaa hienoista kysynnän pirstymistä ensi vuonna. Sahatavaran vientihinnat putosivat puolentoista vuoden ajan. Alkukesästä 2020 lähtien ne ovat kääntyneet nousuun. Vanerin hintataso on ollut melko vakaa.

Teollisuuspuun hakkuut vähenevät jo toista vuotta peräkkäin. Vuonna 2018 ne olivat 69 miljoonaa ja vuonna 2019 vielä 64 miljoonaa kuutiota. Vuonna 2020 määrä jää 56 miljoonaan kuutioon. Syynä ovat eniten koronaepidemia ja rakentamisen matalasuhdanne. Osaltaan hakkuiden väheneminen selittyy myös puun ja sahatavaran varastojen purkamisella, puunkorjuuta haitanneilla huonoilla keleillä sekä työmarkkinatoimilla alkuvuonna 2020. Vuonna 2021 hakkuiden määrä lisääntyy.

Raakapuun tuonti on ollut noin 11 miljoonaa kuutiota vuodessa. Venäjä on asettanut havupuulle ja arvokkaalle lehtipuulle vientikiellon vuoden 2022 alusta. Tämä näyttäisi vaikuttavan vähemmän Suomen puuteollisuuteen kuin ensin luultiin. Venäjältä on tuotu varsinkin koivukuitupuuta ja haketta, joiden tuontiin tuore vientikielto ei ilmeisesti vaikuta.

Taulukko 23

Liikevaihdon vuosimuutokset, 2019 koko vuosi ja 2020 tammi-kesäkuu

	Liikevaihdon vuosimuutos, %	
	2019	2020 tammi-kesäkuu
Teollisuuden liikevaihto	3,4	-7,0
Puutuotteiden valmistus	-2,2	-10,2
Huonekalujen valmistus	4,7	-2,8

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 24

Puutuoteteollisuuden toteuma ja keskeiset ennusteet (e*)

	2019	2020e*	2021e*
Tuotannon määrän muutos, %	1	-9	3
Työllisyyden muutos, %	-2	-3	0
Työtuntien muutos, %	-1	-7	3
Tuottavuuden muutos, %**	2	-2	0

** Tuotanto työtuntia kohden

SUHDANNEKYSELYN TULOKSET

Teollisuusliiton tutkimusyksikkö toteutti loka-kuussa 2020 suhdannekyselyn pääluottamusmiehille. Puutuotesektorilla etenkin työllisyys on kehittynyt kohtuullisesti, tosin tulevaisuudessa työllisyyden ja tuotannon arvioidaan yhä yleisemmin heikkenevän.

Vastaajista neljäsosa (24 %) arvioi työllisyyden parantuneen työpaikallaan mutta yhtä usea (26 %) arvioi sen heikentyneen viimeisen kolmen kuukauden aikana. Enemmistöllä työpaikoista tuotanto oli pysynyt ennallaan. Neljännes (25 %) katsoi työpaikkansa tuotannon kasvaneen ja kolmasosa (34 %) puolestaan arvioi sen pudonneen.

Puuteollisuuden luottamusmiesten arviot seuraavalle kolmelle kuukaudelle ennakoivat huonompia aikoja: työllisyyden arvioi heikentyvän kolmasosa (34 %) ja hieman useampi (36 %) tuotannon vähenevän. Pääosin työllisyys ja tuotanto pysyttelevät kuitenkin ennallaan. Työllisyyden parantumista ennakoi joka kymmenes (10 %) ja hieman useampi (15 %) arvioi tuotannon kasvavan.

Suhdanekyselyyn vastasi 117 puutuote-sektorin kaikista pääluottamusmiehistä (N=228). Vastausaktiivisuus oli oikein hyvä (51,3 %). Vastajien osuus kaikista sektorin pääluottamusmiehistä oli sektoreittain verrattuna kaikkein korkein ja nousi ainoana yli 50 prosentin.

PUUTUOTTEET JA HUONEKALUT

Puutuotteiden vienti on merkittävää, ja toimialan yritykset käyvät tiukkaa kilpailua vientimarkkinoilla. Tärkeimmät vientituotteet ovat sahatavara ja vaneri. Molemmissa viennin väheneminen jatkui vuoden 2020 ensimmäisen puoliskon aikana. Keski-Eurooppaan on rakennettu hyönteis- ja myrskytuhoopuun sahaamiseen uutta kapasiteettia.

Suomessa valmistetut huonekalut myydään pääosin kotimarkkinoille. Huonekaluja tuodaan merkittävästi enemmän kuin viedään. Huonekalujen viennin arvo kasvoi reippaan neljänneksen vuonna 2019 edellisestä vuodesta. Alkuvuonna vienti jatkoi vakuuttavaa kasvua. Kuitenkin koronaepidemia hidasti ulkomaista kysyntää voimakkaasti, joten tänä vuonna huonekaluvienti supistuu.

Hallitusohjelmassa tavoitteena on kaksinkertaistaa puunkäyttö rakentamisessa. Puurakentamisen ohjelmassa edistetään puun käyttöä julkisessa rakentamisessa, kasvatetaan alueellista osaamista ja tuetaan vientiä.

Suomalaisia toimijoita puukerrostalojen rakentamisessa ja puuelementtien valmistamisessa on vielä vähän. Sen sijaan ulkomaiset toimijat ovat aktivoituneet. Esimerkiksi ensimmäinen Ikea BoKlok-konseptin kerrostalo on valmistunut Vantaalle, toista rakennetaan Keravalle ja kolmatta suunnitellaan Helsinkiin.

MUUT SOPIMUSALAT

Puutuotesektoriin kuuluu Bioteollisuuden sopimusala. Sitä ei ole tilastoitu toimialaluokituksissa, eikä alasta ole saatavana tilastotietoja. Bioteollisuuteen kuuluu pellettien, polttoturpeen ja kasvuturpeen sekä aktiivihillen valmistus turpeesta.

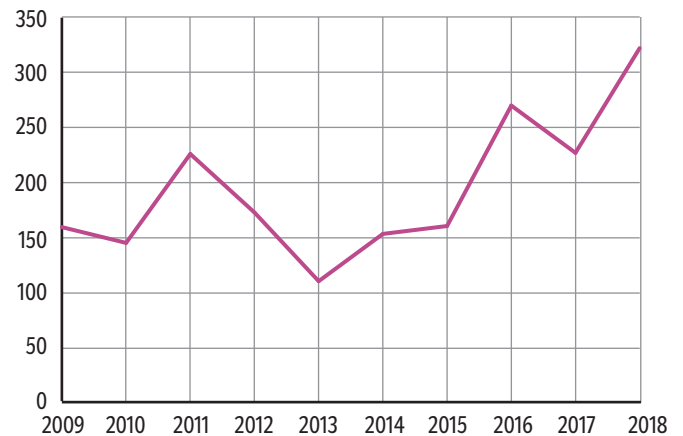
Vapo-konsernin liikevaihto oli 298 miljoonaa euroa tilikaudella 2019 (8 kuukautta). Konserni työllisti 1 050 henkilöä, joista yli puolet työskenteli Suomessa. Vapo valmistaa energiaturvetta, puupellettejä, kuivikkeita ja kasvuturvetta.

Tuotevalikoima kasvaa pian yhdellä, kun Ilomantsin aktiivihillitehtaan tuotanto käynnistyy.

Maan hallituksen tavoitteena on puolittaa turpeen energiakäyttö vuoteen 2030 mennessä. Energiaturpeen suurin käyttäjä on kaukolämmön ja sähkön tuotanto. Turvetta käytetään yhteistuotantolaitoksissa seospolttoaineena. Turve mahdollistaa vaikeammin hyödynnettävien metsähakkeen ja peltobiomassojen tehokkaan käytön. Jos näiden laitosten toimintaa jatketaan ilman turvetta, ovat vaihtoehtoina joko kivihiilen käyttö tai kattiloiden uusiminen. Riskinä myös on, että teollisuuspuuta kulkeutuu nykyistä enemmän energiakäyttöön.

Kuvio 24

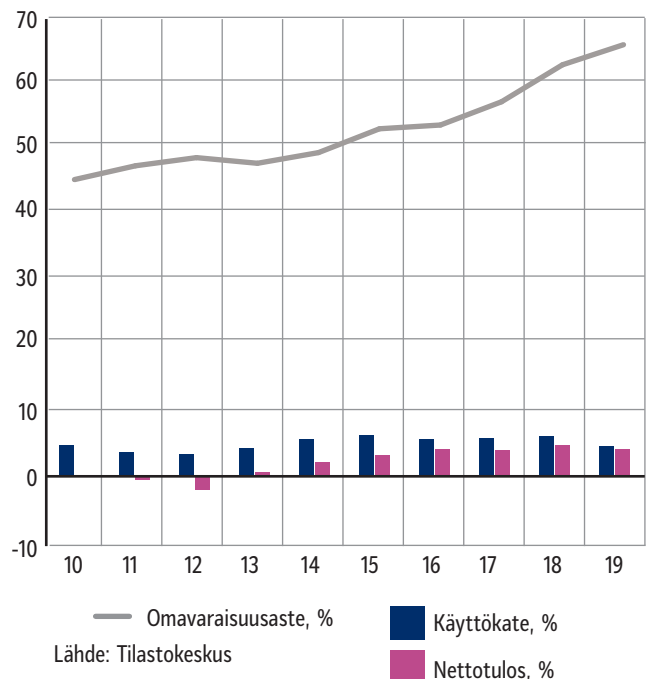
Puutuoteollisuuden investoinnit, milj. €
Viitevuoden 2018 hinnoin, vuoden 2019 tietoja ei saatavana

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 25

Puutuoteollisuuden kannattavuus ja omavaraisuusaste, %

Lähde: Tilastokeskus

5.2. PUUTUOTTEIDEN VALMISTUS

Sopimusalat:	Mekaaninen metsäteollisuus, Puusepänteollisuus
Tuotteet:	Sahatavara, ovet ja ikkunat, kestopuu, vaneri, lastulevy ja talopaketit
Tärkeimmät asiakkaat:	Kotitaloudet ja rakentaminen
Henkilöstön määrä 2019:	22 200 (-2 %)
Tuotanto 2019:	6,6 miljardia euroa (-1 %), (5 % tehdasteollisuuden tuotannosta)
Liikevaihto 2019:	7,4 miljardia euroa (-1 %), (5 % teollisuuden liikevaihdosta)
Yritysten lukumäärä 2019:	1 619 (-56)
Tavaravienti 2019:	2,14 miljardia euroa (-6 %), (3 % Suomen tavaraviennistä)
Vientimaat 2019:	Japani, Britannia, Saksa, Egypti, Kiina, Ruotsi, Alankomaat ja Ranska
Kannattavuus 2019:	Nettotulos 3,5 %, tyydyttävä (teollisuuden keskiarvo 5,2 %)
Vakavaraisuus 2019:	Omavaraisuusaste 66,1 %, hyvä (teollisuuden keskiarvo 52,1 %)

MIKA KÄRKKÄINEN

Puutuotteiden valmistuksen tilanne on osaltaan koronapandemian seurauksena jatkunut heikkona. Rakentaminen on tavanomaista alemmalla tasolla. Pirstymistä tapahtuu ensi vuonna. Arviomme mukaan vuonna 2020 tuotannon määrä vähenee 10 prosentilla, mutta kasvaa taas 4 prosentilla vuonna 2021. Työllisten määrä vähenee 3 prosentilla vuonna 2020, mutta lisääntyy 1 prosentilla vuonna 2021.

Toimialan tuotteiden menekki riippuu rakentamisesta, joka vähenee Suomessa vuonna 2020, ensi vuotta on vielä vaikea ennustaa. Euroopassa rakentaminen vähenee tänä vuonna, mutta kääntyy ensi vuonna kasvuun. Sekä sahatavaran että vanerin tuotantomäärät putoavat tänä vuonna kymmenesosan mutta kääntyvät ensi vuonna kasvuun.

Toimialan suurin yhtiö UPM Plywood Oy lopetti Säynätsalon vaneritehtaan toiminnan heinäkuun 2020 lopussa. Työpaikkoja menetettiin 170. Yritys on rakentanut sulkemansa tehtaan verran kapasiteettia Viron Otepähän ja Venäjän Tshudovoon kuluneen neljän vuoden aikana.

Toinen suuri yhtiö Metsä Fibre Oy on käynnistänyt Rauman sahan rakennustyöt. Investoinnin arvo on 200 miljoonaa euroa. Sahasta tulee Suomen suurin ja modernein. Hanke työllistää rakentamisvaiheessa kotimaisia laitetoimittajia satojen henkilötöyvuosien verran.

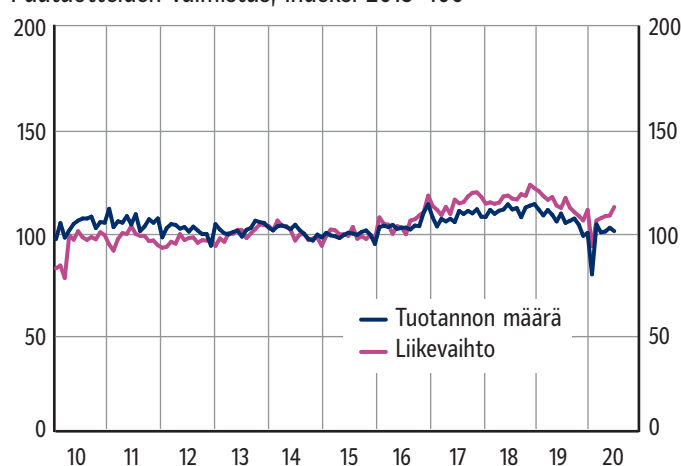
Toimialalla automaatio on pitkällä, mutta myös mittatilaustyötä tehdään. Hämeenkyrön Ikkunatehdas Oy valmistaa mittatilaustyönä ikkunoita ja ovia. Yritys on perustettu vuonna 1992. Sen liikevaihto tilikaudella 2019 oli vajaa 4 miljoonaa euroa. Henkilöstön määrä oli 20. Yritys on kasvanut hyvin parina viime vuotena, ja sen toiminta on ollut kannattavaa.

Puutuotteiden viennin arvo oli tammi-toukuussa 2020 viidenneksen alemmalla tasolla kuin viime vuonna samaan aikaan. Kesä-heinäkuussa viennin arvo oli jo lähellä viime vuoden lukuja.

Sahatavaran vientihinnat ovat vaihdelleet vanerin vientihintoja enemmän. Vienti väheni tammi-heinäkuussa lähes kaikkiin tärkeimpiin vientikohdemaihin. Vienti kasvoi Saudi Arabiaan, Yhdysvaltoihin ja Latviaan.

Kuvio 26

Puutuotteiden valmistus, indeksi 2015=100

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 25

Toimialan suurimmat yritykset vuonna 2019			
	Liikevaihto M€	Henkilöstöä yhteensä	Henkilöstöä Suomessa
UPM Plywood Oy	430	1 450	1 450
Harjavalta konserni	491	1 240	1 220
Metsä Fibre Oy	2 236	1 280	1 160
Koskitukka konserni	264	1 020	880
Versowood Group konserni	393	810	800
Pihla Group Oy	126	650	650
PRT-Forest konserni	143	550	540
Keitele Forest konserni	269	500	500
DEN Group konserni	178	460	460
Stora Enso Wood Products Oy Ltd	258	440	440

Lähteet: Tilinpäätökset, vuosikertomukset ja Alma Talent Analysaattori

5.3. HUONEKALUJEN VALMISTUS

Sopimusalat:	Puusepänteollisuus, Teknologiateollisuus
Tuotteet:	Huonekalut ja kalusteet
Tärkeimmät asiakkaat:	Kotitaloudet ja rakentaminen
Henkilöstön määrä 2019:	7 500 (-1 %)
Tuotanto 2019:	Ei saatavana
Liikevaihto 2019:	1,4 miljardia euroa (+9 %), (1 % teollisuuden liikevaihdosta)
Yritysten lukumäärä 2019:	814 (8)
Tavaravienti 2019:	0,18 miljardia euroa (+21 %), (0 % Suomen tavaraviennistä)
Vientimaat 2019:	Ruotsi, Yhdysvallat, Norja, Saksa, ja Iso-Britannia
Kannattavuus 2019	Nettotulos 3,6 %, tyydyttävä (teollisuuden keskiarvo 5,2 %)
Vakavaraisuus 2019	Omavaraisuusaste 42,1 %, hyvä (teollisuuden keskiarvo 52,1 %)

JUKKA SAVILUOTO

Huonekalujen valmistuksessa tuotanto ja työllisyys kasvoivat vuonna 2019. Tuotanto on kääntynyt laskuun, sillä koronaepidemia on vaikuttanut julkiseen talouteen ja yksityiseen kulutukseen. Arviomme mukaan vuonna 2020 alan tuotanto laskee 5 prosenttia ja ensi vuonna 1 prosentin. Huonekalujen ja kalusteiden valmistajilla on ollut vanhaa tilauskantaa keväälle ja kesälle, joten työllisyys ei ole vielä laskenut kovin rankasti. Työllisyys heikkenee hieman vähemmän eli tänä vuonna 2 prosenttia ja ensi vuonna 1 prosentin, koska työvoimaa on tähän asti vähennetty pääasiassa lomauttamalla.

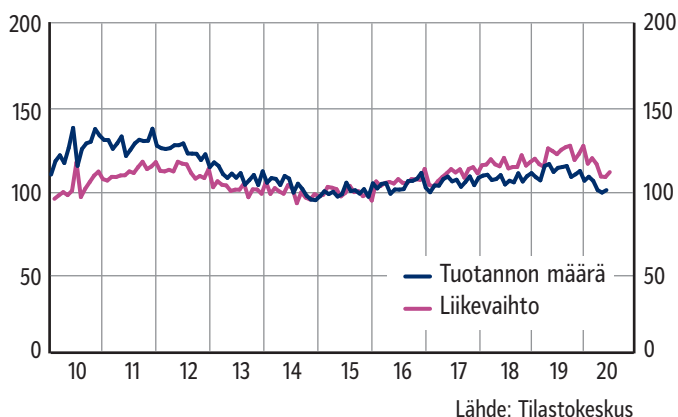
Huonekalujen ja kalusteiden sekä rautakauppa- ja sisustustavaroiden myynti on tänä vuonna ollut vilkasta. Koteja on remontoitu ahkerasti, koska ihmisten vapaa-ajan matkailu on vähentynyt ja kotona vietetään aiempaa enemmän aikaa. Näyttää siltä, että kuluttajat ostavat enemmän ulkomaisia tuotteita. Alan kotimaisten tuotteiden menekki on laskenut alkuvuoden aikana. Tämä on nähtävissä alan tuotantoluvuissa.

Huonekalujen tuotantoon vaikuttavat eniten rakennusliikkeiden ja julkisen sektorin hankinnat. Sekä uudisrakentaminen että myönnettyjen rakennuslupien määrät ovat kääntyneet laskuun syksyn aikana. Yleisen työllisyystilanteen heikkeneminen alentaa kuluttajien ostovoimaa, joka puolestaan vähentää huonekalujen ja kalusteiden myyntiä. Toisaalta uutta kasvua voidaan odottaa nettikaupasta. Oletettavaa on, että perinteisen huonekaluhallimyyntin rinnalla kasvaa huonekalujen nettimyynti entisestään.

Huonekaluja tuodaan Suomeen yli kolme kertaa enemmän kuin niitä viedään ulkomaille. Vienti oli alkuvuonna reippaassa kasvussa, mutta epidemia on hyydyttänyt ulkomaista kysyntää. Juuri tämän vuoksi viennin arvo putoaa viime vuodesta. Tosin ei huonekalujen tuontikaan tänä vuonna kasva.

Etätyöt ovat tulleet yleiseksi käytännöksi useilla aloilla. Tämä on luonut kysyntää toimistokalusteille, kun ihmiset hankkivat niitä kotikonttoreihin. Ostamisen rinnalle on tullut myös mahdollisuus vuokrata etätyöpisteen kalusteet kiinteällä kuukausimaksulla.

Kuvio 27
Huonekalujen valmistus, indeksi 2015=100

Taulukko 26

Toimialan suurimmat yritykset vuonna 2019			
	Liikevaihto M€	Henkilöstöä yhteensä	Henkilöstöä Suomessa
Isku-Yhtymä konserni	148	754	754
Martela konserni	106	494	432
Novart Oy	94	400	400
Puustelli Group konserni	83	324	324
Framery Oy	104	219	219
Treston Group konserni	45	264	204
Topi-Keittiöt Oy	38	167	167
Unico Finland Oy	19	110	110
Mellano Oy	12	81	81
Insofa Oy	9	76	76

Lähteet: Tilinpäätökset ja vuosikertomukset

6. Erityisalojen sektorilla epävarmuus syvenee

TIMO EKLUND & VELI-PEKKA HEINO

Erityisalojen sektori koostuu toimialoista, joiden luonne ja historia eroavat toisistaan melkoisesti. Monet aloista edustavat maa- ja metsätaloutta, tekstiili- ja vaatetusteollisuutta sekä media-alaa. Alojen moninaisuuden vuoksi sektorista ei ole mielekästä tehdä yhteistä ennustetta.

Erityisaloista varsinkin vaatteiden valmistuksen ja media-alojen tuotanto ja työllisyys ovat olleet pidempiaikaisessa laskussa. Metsätalous, puunkorjuu ja pesulapalvelut ovat pikemminkin olleet kasvussa. Koronaepidemia on aiheuttanut merkittävää haittaa erityisalojen sektorin toimialoille.

Tänä vuonna metsätalous ja puunkorjuu on kärsinyt metsäteollisuuden ongelmista. Maataloudessa alkukesän kuivuus heikensi vilja- ja öljykasvien satoa, ja sadot näyttävät jäävän keskimääräiselle tasolle. Korona-aika lisäsi kotitalouksien intoa oman pihan ja puutarhan ehostamiseen, mikä lisäsi puutarha-alan tuotteiden kysyntää.

Tekstiiliteollisuus ja vaatteiden valmistajat kykenivät osin hyödyntämään epidemia-ajan poikkeuksellista tilannetta. Monet niistä alkoivat valmistaa suojavarusteita ja erityisesti kasvomaskeja. Kaikilla aloilla ei ollut mahdollista moinen ketteryys.

Mediamainonnan raju lasku on koetellut koko viestintäalaa: kustantajilta on kadonnut mainostuloja, painajilla on ollut vähemmän painettavaa ja jakajilla vähemmän jaettavaa. Mainonnan kriisi on syksyn tullen lieventynyt, mutta se ei paranna painoviestinnän kroonisia ongelmia. Pesulapalvelut kärsivät teollisuuden, matkailun ja ravintoloiden ahdingosta. Pestävää ei ole ollut riittävästi.

SUHDANNEKYSELYN TULOKSET

Lokakuussa 2020 toteutettiin suhdannekysely pääluottamusmiehillä. Arviot etenkin erityisalojen tuotannon kehityksestä ovat synkkiä. Vastaajista lähes viidennes (18 %) arvioi työllisyyden parantuneen työpaikallaan viime kuukausina. Synkemmäksi

kehitystä arvioi lähes tuplamäärä: kolmasosan (33 %) mukaan heidän työpaikkansa työllisyys oli heikentynyt viimeisen kolmen kuukauden aikana. Lähes puolet (45 %) vastaajista arvioi työpaikkansa tuotannon vähentyneen ja viidennes (21 %) katsoi tuotannon kasvaneen.

Näkemykset tuleville kolmelle kuukaudelle ovat nekin harmaita. Erityisalojen luottamusmiehet ennakkoivat sekä työllisyyden heikkenemistä (26 %) että tuotannon vähenemistä (32 %). Vain kymmenesosa (11 %) katsoi työllisyyden parantuvan, ja vain hieman useampi (13 %) arvioi tuotannon kasvavan.

Erityisalojen kaikista pääluottamusmiehistä (N=231) suhdannekyselyyn vastasi 102. Vastausaktiivisuus oli hyvä (48,3 %).

TEKSTIILIEN JA VAATTEIDEN VALMISTUS JA TURKISTUOTANTO

Tekstiiliteollisuus ja vaatteiden valmistus osoitti joustavuutensa, kun eri puolella Suomea käynnistettiin kasvomaskeiden tuotanto nopealla aikataululla. Tekstiiliyritykset onnistuivat nopeasti aloittamaan kasvomaskeissa ja suojavaatteissa tarvittavien materiaalien valmistuksen.

Ainakin Tampereelle ja Pohjanmaalle kyettiin luomaan koko tuotantoketjun kattavat yhteistyöverkostot. Nämä verkostot huolehtivat suunnittelusta, materiaalien ja lopputuotteen valmistuksesta sekä myynnistä. Tekstiili- ja vaatevalmistajien lisäksi verkostoihin osallistuu yrityksiä muilta toimialoilta, esimerkiksi huonekalujen valmistuksesta. Myös sujuva yhteistyö viranomaisten kanssa vauhditti tuotteiden saamista markkinoille nopeasti.

Turkistuotannon kannalta koronavirukseen liittyy muitakin uhkia kuin se, että markkinat ovat kuivuneet. Muotikaupan hiljenemisen ja esimerkiksi Venäjän ja Italian vaikean epidemiatilanteen lisäksi koronavirus voi nimittäin helposti levitä turkiseläimiin ja erityisesti minkkeihin. Eläinten

sairastuminen saattaisi johtaa niiden joukkomittaiseen lopettamiseen. Suomessa virusta ei ole vielä havaittu turkistarhoilla. Tanskassa ja Hollannissa tilanne on toinen, ja siellä on jouduttu lopettamaan miljoonia minkkejä.

Tällä hetkellä Ruokavirasto valmisteleo toimintasuosituksia sen varalle, että tauti leviäisi Suomessa turkiseläimiin. Erityisenä huolena on ollut taudin tarttuminen eläinten kautta ihmisiin. Tosin eläinten tartunnat ovat Manner-Euroopassa yleensä tulleet ihmiseltä, ja päinvastainen tarttuminen vaikuttaa epätodennäköisemmältä. On mahdollista, että myös tarhoilla liikkuvat villieläimet voivat tartuttaa tarhaeläimiä.

TURPEEN NOSTO

Turpeen noston kannalta kesä oli sääolosuhteiltaan otollinen kesäkuun ja elokuun alun poutasäiden ansiosta. Nostomäärissä saavutettiin vuodelle 2020 asetetut tavoitteet sateisesta heinäkuusta huolimatta. Turpeen energiakäytön väheneminen laskee kuitenkin turpeen käyttöä, sillä ostajat tarvitsevat vähemmän energiaturvetta. Osaltaan tämä saattaa lisätä puun energiakäyttöä ja sitä kautta puunkorjuumääriä. Kasvu- ja kuiviketurpeen käyttö pysyy Vapo Oy:n arvioiden mukaan ensi vuonna suunnilleen ennallaan.

MEDIATALOT MUUNTUVAT KORONAKRIISIN KESKELLÄ

Kustannusalalta on viime vuosina totuttu kuulemaan suuria uutisia, eikä vuosi 2020 ole ollut poikkeus. Koronakriisi on vähentänyt kustantajien ilmoitusmyynnistä saamia tuloja jopa neljänneksellä edellisvuoteen verrattuna. Suuret kustantajat eivät ole pysähtyneet kriisissä, vaan ovat tehneet kauaskantoisia yrityskauppoja.

Alma Media keskittyy strategiansa mukaisesti maksullisten digipalveluiden tuottamiseen. Esimerkiksi rekrytointiin, asuntoihin ja autoihin liittyvät verkkopalvelut synnyttävät lähes puolet konsernin voitoista. Samalla Alma luopuu liiketoiminnasta, joka ei synnytä tarpeeksi digi-euroja. Viimeksi

konserni myi painotalonsa sekä useita lehtiä Suomessa ja Ruotsissa.

Sanoma-konsernin linja näyttää kuin Alman Median peilikuvulta: konserni osti Almalta painotalon ja maakuntalehtiä. Kesällä se myi kannattavan Oikotie-digipalvelunsa norjalaiselle Schibstedille. Kotimaiseen mediaan panostamisen ohella Sanoma on viime vuosina keskittynyt oppikirjoihin ja -materiaaleihin. Niiden osuus Sanoman liiketoiminnan voitoista on yli 50 prosenttia. Osuus kasvaa edelleen, kun konserni ostaa espanjalaisen oppimateriaalikustantaja Santillanan.

Keskisuomalainen-konserni on Sanoman ohella toinen suurista sanomalehtien julkaisijoista. Se kustantaa noin 80 maakunta-, kaupunki- ja paikallislehteä. Keskisuomalainen laajentui 2010-luvulla yritysostojen avulla Etelä-, Itä- ja Kaakkois-Suomeen. Konserni kertoo jatkavansa yrityskauppojen tiellä. Keskisuomalainen omistaa myös useita painotaloja ja jakeluyhtiöitä.

Otava on mediataloista vahvimmin profiloitunut kirjojen kustantajaksi. Voidaan sanoa, että Otavalla on jopa hallitseva asema Suomen kirjamarkkinoilla. Konserni laajentui jälleen, kun se osti vuoden 2020 alussa Karisto-kustantamon. Otava panostaa erityisesti äänikirjojen myyntiin, joka kasvaakin Suomessa kovaa vauhtia.

MUUT ALAT

Sopimusaloista teknisen huollon ja kunnossapidon kehitystä käsitellään keskitetysti luvussa 3.9. Toimiala on jakautunut Teollisuusliiton sopimusaloihin siten, että erityisalojen sektoriin kuuluvat etupäässä Maintpartner Group konsernin entiset työntekijät. Lähes kaikkien muiden yhtiöiden työntekijät kuuluvat teknologiasektoriin. Caverion Oyj osti suurimman osan Maintpartnerin toiminnoista viime vuonna. Toistaiseksi yrityksessä noudatetaan molempia työehtosopimuksia entiseen tapaan. Jatkosta päätetään seuraavien työehtosopimusneuvotteluiden yhteydessä.

Erityisalojen sektoriin kuuluvat lisäksi seuraavat kaksi sopimusalaa: viher- ja ympäristörakentaminen sekä lasitus-, rakennuslasitus- ja lasinjalostusala.

6.2. METSÄTALOUS JA PUUNKORJUU

Sopimusalat:	Metsäala, Taimitarha-ala ja Metsäkoneala
Tuotteet/palvelut:	Metsänhoito, puunkorjuu ja metsätaloutta palveleva toiminta
Tärkeimmät asiakkaat:	Paperi-, sellu-, saha- ja huonekaluteollisuus, metsänomistajat
Henkilöstön määrä 2018*:	11 809 (+3 %)
Liikevaihto 2018*:	2,6 miljardia euroa (+13%)
Yritysten lukumäärä 2018*:	28 277 (-1 441)
Kannattavuus 2019:	Nettotulos 6,8 %, hyvä

*2019 tietoa ei ole saatavana

TIMO EKLUND

Tänä vuonna metsätalous ja puunkorjuu ovat kärsineet metsäteollisuuden yritysten heikosta suhdannetilanteesta sekä jossain määrin myös alkuvuoden työtaisteluista. Teollisuuspuun hakkuumäärät ovat laskeneet Luonnonvarakeskuksen (Luke) mukaan elokuun loppuun mennessä 17 prosenttia. Puunkorjuu-urakoiden toteuttamiseen koronaepidemia ei ole vaikuttanut, sillä työtä tehdään erillään muista ihmisistä. Ennustamme, että vuonna 2020 toimialan liikevaihto laskee 10 ja työllisyys 4 prosenttia. Ensi vuonna liikevaihto kasvaa 7 prosenttia ja työllisyys 4 prosenttia.

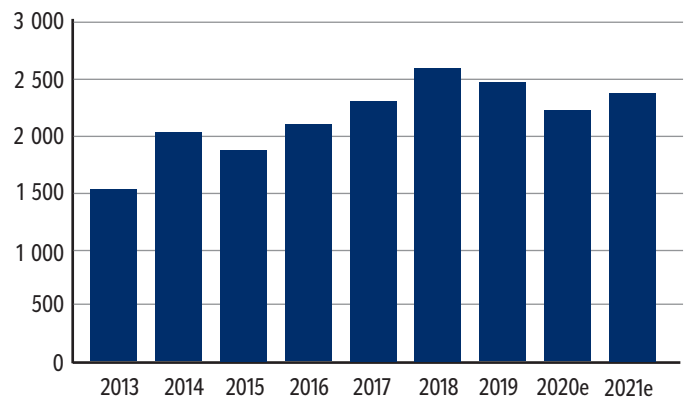
Luken ennusteen mukaan metsäteollisuuden tuotanto supistuu voimakkaasti tänä vuonna. Ensi vuonna tuotanto elpyy paperintuotantoa lukuun ottamatta, mutta tämä ei vielä nosta puun kysyntää vuoden 2019 tasolle. Paljon puuta käyttävien tuotantolaitosten valmistuminen lisäävät puun kysyntää lähivuosina. Sahahanke Raumalle ja mahdollisesti myös Kemin sellutehdasinvestointi näkyvät näin tulevaisuudessa määrissä.

Investointien lisäksi myös poliittiset päätökset vahvistavat puun kysyntää. Turpeenpolton vähentämiseen tähtäävät päätökset ohjaavat polttolaitoksia lisäämään puun polttoa. Tämä kasvattaa energiapuun lisäksi myös muun puuraaka-aineen kysyntää ainakin lyhyellä aikavälillä. Nykyjärjestelmässä tämä puu käytetään korkeamman jalostusarvon tuotteisiin, kuten sellun tai sahatavaran valmistukseen. Koventuva kilpailu raaka-aineesta saattaa nostaa puun hintaa ja siten heikentää metsäteollisuuden kilpailukykyä.

Venäjä kieltää käsittelemättömän havupuun viennin vuoden 2022 alusta. Suomen metsäteollisuuden käyttämästä tukki- ja kuitupuusta on Venäjältä tuotu viime vuosina 7–8 prosenttia. Tästä tosin on suuri osa enimmäkseen koivua. Vientikielto lisää hakkuita Suomessa sekä tuontia Ruotsista ja Baltian maista.

Venäjän toimet ovat osa laittomien hakkuiden estämiseen ja oman metsäteollisuuden jalostusasteen nostamiseen tähtäävää politiikkaa. Päätösten varsinaisena kohteena on Kiina, joka on rakentanut metsäteollisuuttaan etupäässä Venäjällä usein laittomasti tuotetun puuraaka-aineen varaan.

Kuvio 28
Metsätalous ja puunkorjuu
Liikevaihto, milj. euroa

Taulukko 27

Toimialan suurimmat yritykset vuonna 2019

Yritys	Liikevaihto M€	Henkilöstöä Suomessa
Metsähallitus Metsätalous Oy *	335	476
Tornator konserni *	106	183
Puumerkki Oy *	140	153
Metsäkonepalvelu Oy	25	136
Metsä-Multia Oy	10	89
Koneurakointi S. Kuittinen Oy	15	88
Motoajo Oy	10	75
Tapio Oy	12	72
Koskitukki Oy	108	70

Lähteet: Tilinpäätökset, vuosikertomukset ja Alma Talent Analysointori

* Toimiala raakapuun- tai puutavaratuotetukkauppa

6.3. TEKSTILIEN VALMISTUS

Sopimusalat:	Tekstiili- ja muotiala
Tuotteet:	Teollisuustekstiilit, langat ja vaatteiden valmistuksessa tarvittavat kankaat
Tärkeimmät asiakkaat:	Teollisuusyritykset ja kotitaloudet
Henkilöstön määrä 2019:	3 800 (-5 %)
Tuotanto 2019:	Ei saatavana
Liikevaihto 2019:	0,4 miljardia euroa (+1 %), (0 % teollisuuden liikevaihdosta)
Yritysten lukumäärä 2019:	619 (-17)
Tavaravienti 2019:	0,13 miljardia euroa (+6 %), (0 % Suomen tavaraviennistä)
Vientimaat 2019:	Saksa, Puola, Ruotsi, Iso-Britannia ja Yhdysvallat
Kannattavuus 2019:	Nettotulos 4,9 %, tyydyttävä (teollisuuden keskiarvo 5,2 %)
Vakavaraisuus 2019:	Omavaraisuusaste 51,6 %, hyvä (teollisuuden keskiarvo 52,1 %)

TIMO EKLUND

Tekstiilien valmistus on yksi harvoista teollisista toimialoista, joiden tuotanto on Tilastokeskuksen teollisuuden volyyymi-indeksin mukaan kasvanut vuoden 2020 kahdeksan ensimmäisen kuukauden aikana. Kasvu on tosin jäänyt alle 1 prosentin. Useat alan yritykset ovat onnistuneet kehittämään tuotantoaan vastaamaan korona-aikana syntyneeseen kysyntään. Ennustamme vuonna 2020 tuotannon ja työllisyyden pysyvän viime vuoden tasolla. Ensi vuonna tuotanto kasvaa 1 prosentin työllisyyden pysyessä ennallaan.

Alan suurista toimijoista Ahlstrom-Munksjö Oyj ja Suominen Oyj reagoivat keväällä nopeasti koronaepidemian aiheuttamiin kysynnän muutoksiin. Ahlstrom-Munksjön tuotannosta suurin osa tapahtuu ulkomailla, mutta myös konsernin Tampereen tytäryhtiössä onnistuttiin aloittamaan kasvomaskeissa tarvittavan kuitukankaan valmistaminen. Tarkoitukseen valjastettiin normaalioloissa teollisuuden suodatinmateriaaleja tuottava tuotantolinja. Tuotteet jäävät pitkälti Suomeen, jossa kotimaiset yritykset valmistavat maskeja asiakkaille myytäväksi.

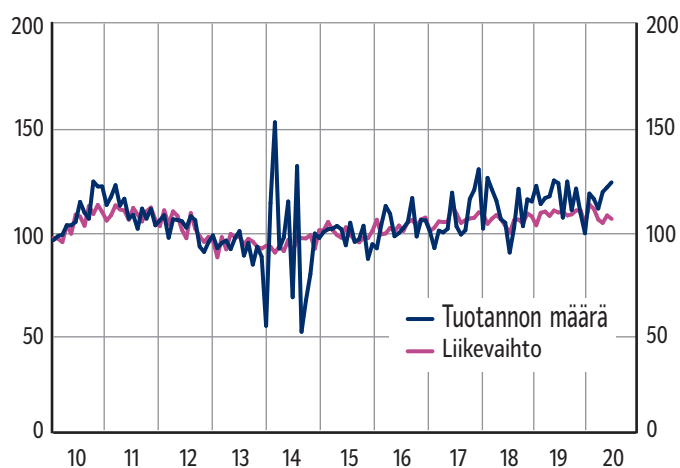
Suominen kehitti epidemian puhjettua uuden hengityssuojainten materiaaliksi sopivan kankaan. Kehitystyö tapahtui yhteistyössä Teknologian tutkimuskeskus VTT:n kanssa. Uuden kuitukankaan tuotanto tapahtuu Suomisen Nakkilan tehtaalla. Yrityksen liikevaihto ja liikevoitto olivat huhtikuussa ennätystasolla. Yrityksen oman ilmoituksen mukaan suurin syy kasvuun oli epidemiasta johtuva pyyhintätuotteiden korkeampi kysyntä.

Kasvumaskien ja muiden hygieniatuotteiden lisääntyneen kysynnän lisäksi jotkut tekstiiliyritykset hyötyvät käsitöiden lisääntyneestä suosista. Ilmiön taustalla on etupäässä liikkumisrajoitteet ja omaehtoinen ihmiskontaktien välttely. Kun työmatkoihin ja vapaa-ajan reissuihin kuluu vähemmän aikaa, ovat monet käyttäneet ajan

harrastuksiin. Tästä on hyötynyt esimerkiksi lanka- ja käsityötarvikevalmistaja Novita Oy ja nauha- valmistaja Finn-Nauha Oy. Yritysten nettikauppojen merkitys on korostunut entisestään.

Kuvio 29

Tekstiilien valmistus, indeksi 2015=100

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 28

Toimialan suurimmat yritykset vuonna 2019

	Liikevaihto M€	Henkilöstöä yhteensä	Henkilöstöä Suomessa
Mölnlycke Health Care Oy *	151	559	559
Suominen Kuitukankaat Oy	45	94	94
Piippo konserni	17	90	90
Novita konserni	23	86	86
Freudenberg Home and Cleaning Solutions Oy *	17	78	78
Ahlstrom-Munksjö Tampere Oy	35	65	65
Ahlstrom-Munksjö Glassfibre Oy *	Ei saatavana	Ei saatavana	Ei saatavana
Finlayson & Co konserni	30	169	Ei saatavana

Lähteet: Tilinpäätökset, vuosikertomukset ja Alma Talent Analysointori
* Ei kuulu virallisen toimialaluokituksen mukaan tekstiilien valmistukseen

6.4. VAATTEIDEN VALMISTUS

Sopimusalat:	Tekstiili- ja muotiala
Tuotteet:	Vaatteet ja työvaatteet
Tärkeimmät asiakkaat:	Kotitaloudet, rakennus- ja teollisuusyritykset
Henkilöstön määrä 2019:	3 300 (-11 %)
Tuotanto 2019:	Ei saatavana
Liikevaihto 2019:	0,6 miljardia euroa (-0 %), (0 % teollisuuden liikevaihdosta)
Yritysten lukumäärä 2019:	872 (-11)
Tavaravienti 2019:	0,17 miljardia euroa (-1 %), (0 % Suomen tavaraviennistä)
Vientimaat 2019:	Saksa, Ranska, Ruotsi, Viro ja Japani
Kannattavuus 2019:	Nettotulos 3,9 %, tyydyttävä (teollisuuden keskiarvo 5,2 %)
Vakavaraisuus 2019:	Omavaraisuusaste 42,7 %, hyvä (teollisuuden keskiarvo 52,1 %)

TIMO EKLUND

Koronaepidemia vähensi vapaa-ajan vaatteiden ja työvaatteiden myyntiä varsinkin huhti- ja toukokuussa 2020. Nettikaupan merkitys korostui poikkeusoloissa. Monet suomalaisyritykset aloittivat nopeasti kasvomaskien tuotannon, mikä pehmentää alan kokemaa iskua tänä ja ensi vuonna. Ennustamme vuonna 2020 vaatteiden valmistuksen tuotannon supistuvan 8 prosenttia ja työllisyyden 1 prosentin. Ensi vuonna tuotanto nousee 4 prosenttia, ja työllisyys pysyy tämän vuoden tasolla.

Koronaepidemia on ollut kova isku alan yrityksille, sillä monien taloudellinen tilanne on heikko jo normaalioloissakin. Useat yritykset pyrkivät vahvistamaan toimintaansa aloittamalla kasvomaskien tuotannon. Alan työnantajayhdistys listaa kotisivullaan lähes 50 tekstiili- tai vaatealan yritystä, jotka ovat tavalla tai toisella mukana kasvomaskien valmistuksessa tai myynnissä.

Monet yritykset onnistuivat nopeassa aikataulussa luomaan toimivia yhteistyöverkostoja. Kasvomaskia lopputuotteena valmistavia yrityksiä ovat esimerkiksi Tam-Silk Oy, Finnsvala Oy, Pure Waste Oy, Lymed Oy, Nevil Oy ja Tella Oy. Niistä monilla ei ollut aiempaa kokemusta kasvomaskien valmistamisesta. Esimerkiksi Tella Oy on kurikkalainen hatunvalmistaja, joka onnistui etupäässä paikallisten yhteistyökumppaniensa kanssa aloittamaan terveydenhuollon maskien ja suojavaatteiden valmistuksen jo toukokuussa.

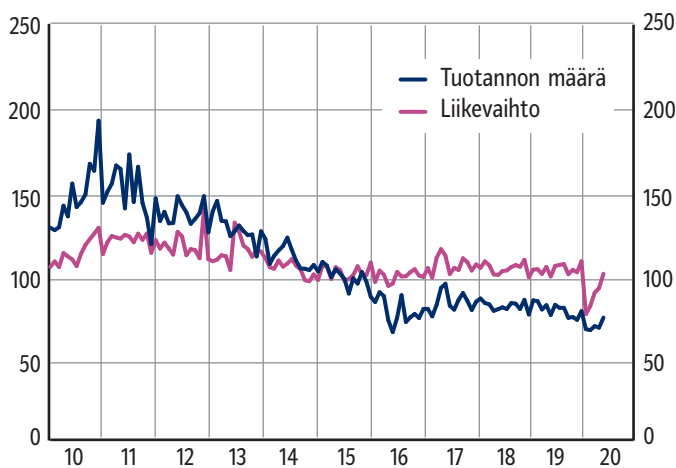
Alkuvaiheessa kasvomaskien myyntiä vaikeutti se, että Suomessa maskien käyttö yleistyi monia muita maita hitaammin. Vasta loppusyksystä maskit yleistyivät katukuvassa, kun suositukset vahvistuivat.

Tuotannon kukoistuskauti saattaa lopulta jäädä lyhyeksi. Koronaepidemia hiipuu luultavammin viimeistään ensi kesällä. Kasvomaskien käyttö tuskin jatkuu yleisenä sen jälkeen. Ja vaikka jatkuisikin, ohjaavat maailmantalouden yleiset kilpailukykytekijät tuotannon halvempien kustannustason

maihin, kuten vaatteiden valmistamisessa tapana on ollut. Lisäksi Aasiassa maskien käyttö on ollut yleistä jo pidemmän aikaa, jolloin paikallisiin yrityksiin on kerääntynyt alan tietotaitoa.

Kuvio 30

Vaatteiden valmistus, indeksi 2015=100

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 29

Toimialan suurimmat yritykset vuonna 2019			
	Liikevaihto M€	Henkilöstöä yhteensä	Henkilöstöä Suomessa
L-Fashion Group Oy konserni	244	1 601	700*
Marimekko konserni	125	442	344
RE Child Wear Group konserni	141	464	220**
Image Wear konserni	30	288	147
SNT-Yhtiöt Oy konserni	15	86	85
Ursuit Oy	10	80***	80***
Nanso Group konserni	18	101	80****
Leijona Group Oy	15	61	61

Lähteet: Tilinpäätökset, vuosikertomukset ja Alma Talent Analysaattori

* yle.fi 25.3.2020

** Yrityksen kotisivu

*** Teollisuusliiton tutkimusyksikkö

**** Kauppalehti 17.2.2020

6.5. PAINAMINEN

Sopimusalat:	Media- ja painoalan työntekijät, Viestintäalan toimihenkilöt Grafinet ry
Tuotteet:	Kirjat, lehdet, mainokset ja suurkuvatulosteet
Tärkeimmät asiakkaat:	Kustantajat, julkaisijat, mainostajat ja kotitaloudet
Henkilöstön määrä 2019:	7 700 (-5 %)
Tuotanto 2019:	1,0 miljardia euroa (-3 %), (1 % tehdasteollisuuden tuotannosta)
Liikevaihto 2019:	1,0 miljardia euroa (-6 %), (1 % teollisuuden liikevaihdosta)
Yritysten lukumäärä 2019:	853 (-6)
Tavaravienti 2019:	0,11 miljardia euroa (-26 %), (0 % Suomen tavaraviennistä)
Vientimaat 2019:	Ruotsi, Puola, Singapore, Norja, Malesia ja Venäjä
Kannattavuus 2019:	Nettotulos 0,8 %, tyydyttävä (teollisuuden keskiarvo 5,2 %)
Vakavaraisuus 2019:	Omaravaisuusaste 52,0 %, hyvä (teollisuuden keskiarvo 52,1 %)

VELI-PEKKA HEINO

Koronakriisin aiheuttama mediamainonnan väheneminen on iskenyt painoalalla erityisesti markkinointituotteiden ja sanomalehtien valmistukseen. Kun kysyntä aikanaan elpyy, alan tuotanto ei palaudu kriisiä edeltävälle tasolle, vaan alan trendimäinen hiipuminen jatkuu ennen pitkää. Ennustamme, että painoalan tuotanto putoaa 12 prosenttia vuonna 2020 ja kasvaa 3 prosenttia vuonna 2021. Painoalan työllisyys pienenee 5 prosenttia vuonna 2020 ja edelleen 2 prosenttia vuonna 2021.

Mainonnan ja markkinoinnin merkitys painoalalle on tullut näkyväksi korona-aikana. Suuri osa painotuotteista on joko markkinointimateriaalia tai julkaisuja, jotka sisältävät mainoksia. Kantar TNS:n markkinatutkimuksen mukaan mainonta väheni painetuissa sanomalehdissä huhti-kesäkuussa 42 prosentin ja aikakauslehdissä 30 prosentin vuosivauhtia. Loppukesästä lasku loiventui selvästi, mutta mainonnan lama jatkuu vielä pitkään. Myös messuihin ja muihin tapahtumiin valmistettavien painotuotteiden ja ulkomainosten kysyntä on matala niin kauan kuin koronaepidemia kestää.

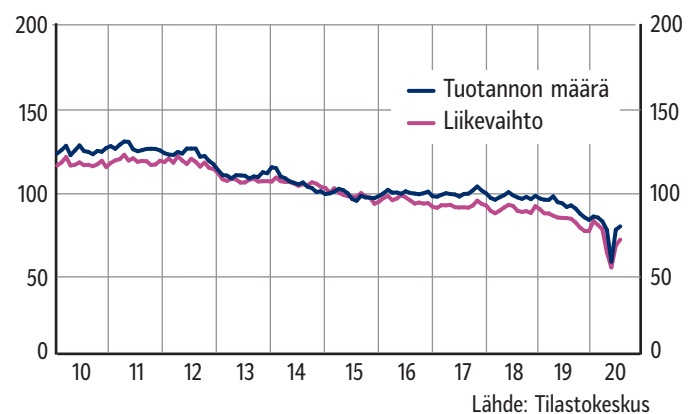
Myönteisiäkin uutisia on. Painettujen kirjojen myynti on noussut, kauppojen myyntitelineiden ja tuote-etikettien menekki on hyvä, eikä epidemia ole vaikuttanut lehtien tilaajamääriin. Varman pristysruiskeen alalle antaa keväällä 2021 pidettävät kuntavaalit.

Mainos- ja markkinointipainatteita valmistavan Grano Oy:n liikevaihto putosi vuoden 2020 toukoheinäkuussa 22 prosenttia. Yritys on paikannut menetyksiään panostamalla uusiin korona-ajan tuotteisiin, kuten suojaileksiin ja viruksia tappaviin teippeihin. Grano ilmoitti marraskuussa irtisanovansa noin 80 työntekijää.

Painettavat lehdet ovat ohentuneet, mutta myös painamisen ylikapasiteetti on jatkuva ongelma. Alma Manun lehtipainon ostanut Sanoma Oyj -konserni käynnisti syksyllä 2020 yt-neuvottelut, jotka koskevat myös Vantaalla sijaitsevaa Sanomalaa.

Turvapainotuotteita Vantaalla valmistavan Gemalton nimi muutettiin Thales DIS Finland Oy:ksi keväällä 2020. Uusi omistaja on ranskalainen ilmailu- ja puolustusteollisuusjätti Thales. Turvapainokkaan ei ole immuuni koronan vaikutuksille, sillä ulkomaanmatkailun pysähtyminen on vähentänyt passien ja henkilökorttien kysyntää.

Kuvio 31
Painaminen, indeksi 2015=100

Taulukko 30

Toimialan suurimmat yritykset vuonna 2019			
	Liikevaihto M€	Henkilöstöä yhteensä	Henkilöstöä Suomessa
Grano Group konserni	130	1 115	1 115
PunaMusta Oy	57	271	271
Lehtisepät Oy	34	151	151
Hansaprint Oy	28	121	121
Auraprint konserni	17	103	103
Sanomala Oy	35	101	101
Forssan Kirjapaino Oy	20	86	86
Nordic Morning konserni	78	442	Ei saatavana
Tactic Games konserni	29	146	Ei saatavana
Gemalto Oy (nyk. Thales DIS Finland Oy)	Ei saatavana	Ei saatavana	Ei saatavana

Lähteet: Tilinpäätökset ja vuosikertomukset

6.6. JAKELUPALVELUT

Sopimusala:	Jakelu, Suorajakelu
Tuotteet:	Sanomalehtien, mainosten ja muun postin jakelu
Tärkeimmät asiakkaat:	Kustantajat, mainostajat, viranomaiset ja kotitaloudet
Henkilöstön määrä 2019:	9 400 (arvio)
Liikevaihto 2019:	Ei saatavana
Yritysten lukumäärä 2019:	31 (sopimusosalalla olevat yritykset)

VELI-PEKKA HEINO

Postilain muutokset sekä koteihin jaettavaan postin määrän väheneminen ovat siirtäneet jakelualan pysyvään käymistilaan. Jakelumarkkinat voi jakaa kolmeen osaan: sanomalehtien varhaisjakeluun, kirjeiden ja muiden osoitteellisten lähetysten jakeluun sekä suorajakeluun. Posti Oyj -konserni sekä lehtikustantajien omistama Jakeluyhtiö Suomi Oy:n yritysverkosto käyvät markkinoista alueellista kilpailua.

Osoitteellisia postilähetyksiä jakaa noin 15 alueellista jakeluyritystä sekä valtakunnallinen Posti. Monesti Posti ja jakeluyritys tekevät jakelua rinnakkain. Osoitteellisen jakelun yksikkökustannukset ovat noususuunnassa. Tämä johtuu paitsi jaettavien lähetysten määrän laskusta myös Postin tekemästä lajittelu-uudistuksesta, joka toteutuu vuoden 2020 aikana. Kehitys luo paineita nostaa lehtien tilaushintoja.

Mitä enemmän lähetyksiä jaetaan samalla kerralla, sitä pienemmät ovat jakelun yksikkökustannukset. Jakeluyhtiön Suomen yritykset toimittavat lähetyksiä pääasiassa varhaisjakeluna. Ne pyrkivätkin vaikuttamaan siihen, että kirjeitä ja osoitteellisia lähetyksiä siirrettäisiin enemmän varhaisjakeluun.

Lähes puolet varhaisjakelun henkilöstöstä on töissä Posti Palvelut Oy:ssä. Tämä Posti-konserniin kuuluva yritys laajeni vuoden 2020 alussa Pirkanmaalle ja Satakuntaan ostettuaan Alma Median jakelutoiminnan. Kustantajat ovat perustaneet PISA Jakelu Oy:n, joka ryhtyy kilpailemaan Postin kanssa kyseisissä maakunnissa. Uusi jakeluyritys aloittaa toimintansa syksyllä 2020.

Kolmas jakelumarkkina on suorajakelu. Sillä tarkoitetaan mainosten ja ilmaisjakelulehtien osoitteetonta jakelua. Lähes kaikki alan yritykset kuuluvat Keskisuomalainen Oyj -mediatalon omistamaan Suomen Suoramainonta Oy -konserniin. Sen merkittävin kilpailija on Posti, joka on pyrkinyt nostamaan markkinaosuuttaan suorajakelussa. Myös varhaisjakeluyritykset jakavat osoitteetonta postia.

Koronakriisi vaikuttaa suorajakeluun. Kun lehti-mainonta on vähentynyt, esimerkiksi mainosrahoitteiset ilmaisjakelulehdet ovat karsineet ilmestymiskertojaan, joten jaettavaa on ollut vähemmän. Suorajakelu ei ole viime vuosina ollut erityisen kannattavaa liiketoimintaa. Keskisuomalainen on vuoden 2020 aikana yhdistellyt alueellisia Suomen Suoramainonnan tytäryrityksiä suuremmiksi kokonaisuuksiksi.

Toimialatilastoinnissa jakelupalveluihin luokitellaan nekin yritykset, joiden pääasiallista liiketoimintaa ovat pakettien nouto, kuljetus ja jakelu tai lähettipalvelut. Nämä yritykset eivät kuitenkaan ole Teollisuusliiton työehtosopimusten piirissä.

Taulukko 31

Toimialan suurimmat yritykset vuonna 2019			
	Liikevaihto M€	Henkilöstöä yhteensä	Henkilöstöä Suomessa
Posti Palvelut Oy	66	2 183	2 183
Alma Manu Oy	54**	780	780
Lounais-Suomen Tietojakelu Oy	16	548	548
Mediatalo ESA Oy	3	360*	360*
Kaleva365 Oy	59**	300*	300*
Savon Jakelu Oy	8	200*	200*
Ilves Jakelu Oy	7	200*	200*
Marva Media Oy	7**	140	140
SLP Jakelu Oy	2	34	34
Suomen Suoramainonta Oy	Ei saatavana	3 660	3 660
KPK Yhtiöt Oyj (KP Jakelu)	Ei saatavana	100	100
Varsinais-Suomen Tietojakelu Oy	Ei saatavana	65	65

Lähteet: Tilinpäätökset ja vuosikertomukset

* Teollisuusliiton tutkimusyksikkö

** Liikevaihto pitää sisällään muutakin kuin jakelutoimintaa

6.7. PESULAPALVELUT

Sopimusalat:	Tekstiilihuoltoala
Tuotteet/palvelut:	Pesulapalvelut ja tekstiilien huolto
Tärkeimmät asiakkaat:	Teollisuus, sairaalat, majoitusyritykset ja kotitaloudet
Henkilöstön määrä 2019:	2 494 (+1 %)
Liikevaihto 2019:	0,3 miljardia euroa (+9 %)
Yritysten lukumäärä 2019:	289 (+7)
Kannattavuus 2019:	Nettotulos 7,0 %, hyvä

TIMO EKLUND

Pesulapalveluiden tärkeimpiä asiakkaita ovat teollisuusyritykset. Teollisuustuotanto supistuu vuonna 2020, mikä näkyy selkeästi pesuloiden tilanteessa. Suurista asiakastoimialoista hotelli- ja ravitsemusalat kärsivät epidemiasta teollisuutta enemmän. Vuonna 2020 ennustamme alan liikevaihdon supistuvan 10 prosenttia ja työllisyyden 4 prosenttia. Vuonna 2021 liikevaihto kasvaa 7 ja työllisyys 3 prosenttia.

Koronaepidemian alkuvaiheessa pesulat aloittivat hanakasti yt-neuvotteluita. Epidemian ensimmäisen aallon aikana teollisuustuotannon supistuminen jäi keväällä ennustettua vähäisemmäksi. Tästä syystä pesuloidenkaan tilanne ei heikentynyt pelätyssä määrin, vaan lomautukset jäivät ennakoitua vähäisemmiksi. Ekonomistit ennustavat teollisuuden synkimmän ajan ajoittuvan loppuvuoteen 2020.

Ravintola- ja majoituspalvelut toipuivat kesällä liiketoiminnan lähes täydellisestä seisahduksesta ja sen seurauksista. Kotimaan matkailu oli ennätysellistä kesän aikana, mutta ulkomaisten matkailijoiden puuttuminen heikensi kesän kokonaissaldoa. Liikematkailu ei ole lähtenyt kunnolla käyntiin kevään jälkeen. Epidemia uhkaa talvikauden matkailua, ja ravintoloiden aukioloa on jälleen rajoitettu. Rajoitukset ovat kuitenkin lievempiä ja valikoivampia kuin keväällä.

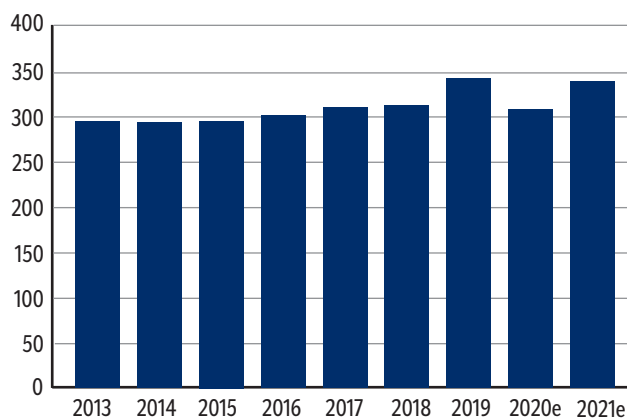
Toimialan kannattavuus on korkea. Toimialatason luvut eivät kerro koko totuutta, sillä kannattavuus perustuu etupäässä alan suurimman toimijan Lindström Oy:n lukuihin. Lindström Oy:n nettotulosprosentti on 12. Sijoitetun pääoman tuotto jäi sitä vastoin 9 prosenttiin.

Suurempien pesulayritysten joukkoon mahtuu useita tappiollisia yrityksiä. Monilla näistä kannattavuuden heikkeneminen näyttää olevan pysyvämpi suunta. Vuonna 2019 lievästi tappiollisen nettotuloksen tekivät muun muassa Comforta Oy, Uudenmaan Sairaalapesula Oy ja SOL Pesulapalvelut Oy.

Lännen Tekstiilihuolto Oy:n nettotulos oli huomattavan tappiollinen, lähes 7 prosenttia

liikevaihdosta. Tänä vuonna se siirtyi Comfortan omistukseen. Viime vuonna yritys jakautui kahtia, kun sairaalahoitopiirille tehtäviä töitä varten perustettiin Puro Tekstiilihuolto Oy.

Kuvio 32
Pesulapalvelut
Liikevaihto, milj. euroa

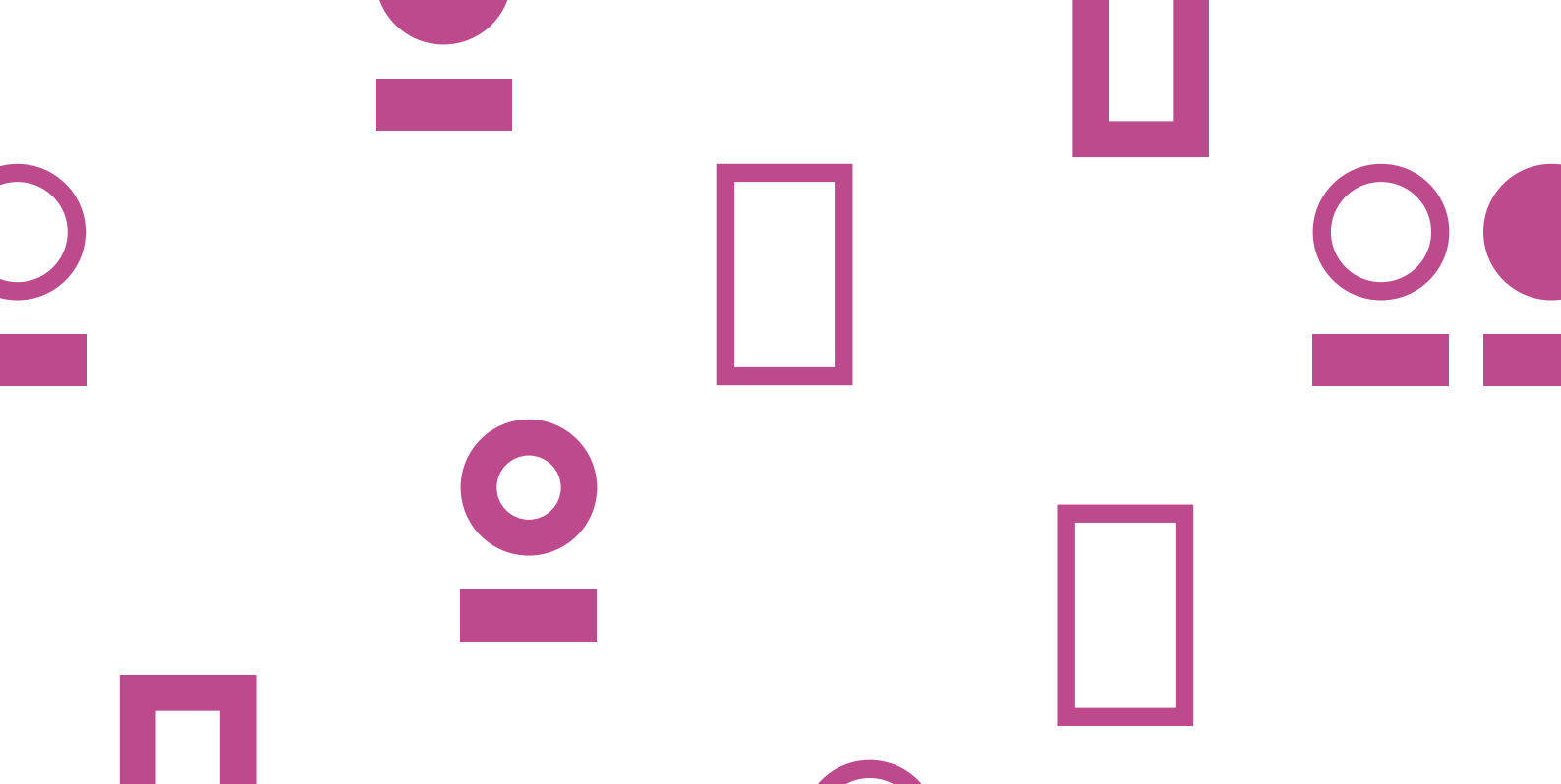
Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 32

Toimialan suurimmat yritykset vuonna 2019

	Liikevaihto M€	Henkilöstöä Suomessa
Lindström Oy	185	1 075
Comforta Oy	40	572
Sakupe Oy	23	245
Uudenmaan Sairaalapesula Oy	21	243
SOL Pesulapalvelut Oy	10	200
Oulun Keskuspesula Oy	8	93
Mikkelin Pesula Oy	7	78
Lännen Tekstiilihuolto Oy	8	68
Lindström Åland Ab	4	59
Päijät-Hämeen Tekstiilihuolto Oy	5	54

Lähteet: Tilinpäätökset, vuosikertomukset ja Alma Talent Analysaattori

Toimialakatsaus on osa Teollisuusliitto ry:n tutkimusyksikön pitkäjänteistä yritys- ja toimialaseurantaa. Katsauksessa piirretään kuva liiton piiriin kuuluvien toimialojen työllisyyden, tuotannon, tuottavuuden, kannattavuuden ja yritysten kilpailukyvyn kehityksestä. Suhdannetilanteen lisäksi tutkimusyksikkö esittelee taloutta, työllisyyttä ja tuotantoa koskevat ennusteensa kuluvalle ja seuraavalle vuodelle.

Toimialakatsaus on suunnattu Teollisuusliiton luottamushenkilöille, toimitsijoille ja jäsenille sekä muille kiinnostuneille. Katsauksen jokaisen luvun otsikon alta löytyy kirjoittajan nimi. Tarkemmat kysymykset ja muut tiedustelut voi näin kohdentaa oikealle asiantuntijalle.

**Teollisuus
liitto**

